

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra psychologie

HODNOCENÍ KURZU
PŘÍPRAVA NA MANŽELSTVÍ
V ČESKÉ REPUBLICE

EVALUATION OF THE COURSE PREPARATION
FOR MARRIAGE IN THE CZECH REPUBLIC

Magisterská diplomová práce

Autor: Bc. Veronika Kužílková

Vedoucí práce: PhDr. Marek Kolařík, Ph.D.

Olomouc

2021

Poděkování

Děkuji vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Marku Kolaříkovi, PhD., za jeho cenné rady, připomínky, vstřícný a laskavý přístup a trpělivost. Dále patří velký dík mé rodině za podporu během celého studia.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma: „Hodnocení kurzu příprava na manželství“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 31. 3. 2021

Podpis

OBSAH

Číslo	Kapitola	Strana
OBSAH		3
ÚVOD		5
TEORETICKÁ ČÁST		6
1 MANŽELSTVÍ		7
1.1 Uzavření manželství		7
1.1.1 Uzavření civilního manželství.....		8
1.1.2 Uzavření katolického manželství		8
1.2 Vztah církve k občanským sňatkům.....		10
1.3 Římskokatolické manželství.....		11
1.3.1 Biblické pojetí manželství		12
1.3.2 Manželství v církevních dokumentech.....		13
1.4 Manželství v české společnosti		14
1.4.1 Demografická situace		15
1.4.2 Proměna instituce manželství ve 21. století		16
1.4.3 Důvody vstupu do manželství		18
2 PŘÍPRAVA NA MANŽELSTVÍ		21
2.1 Pastorece snoubenců.....		22
2.2 Směrnice ČBK pro přípravu na manželství.....		24
2.3 Etapy postupného procesu přípravy na manželství		26
2.4 Příprava na manželství v Arcidiecézi olomoucké		28
3 VÝZKUMY A PRAXE		30
3.1 Preventivní význam kurzů pro stabilitu manželství		31
3.2 Příprava na manželství pro nevěřící		32
3.3 Příprava na manželství v zahraničí.....		34
3.4 Výzkumy		36
VÝZKUMNÁ ČÁST		40
4 Výzkumný problém, cíl výzkumu a výzkumné otázky		41
5 Metodologický rámec		43
5.1 Metoda tvorby dat.....		43
5.2 Výběr výzkumného vzorku		46
5.3 Popis výzkumného souboru.....		47
5.4 Metody zpracování a analýzy dat		50
5.5 Etické hledisko a ochrana soukromí.....		51
6 Práce s daty a její výsledky		52
6.1 Paradigmatický model a popis jevu.....		52

6.2	Příprava na manželství na centru pro rodinu	55
6.2.1	Příčinné podmínky	55
6.2.2	Kontext	56
6.2.3	Intervenující podmínky	60
6.2.4	Strategie jednání	68
6.2.5	Následek	70
6.3	Příprava na manželství u kněze	71
6.3.1	Hodnocení přípravy na manželství u kněze	71
6.3.2	Ideální příprava na manželství	72
7	Diskuze	73
7.1	Výzkumný problém	73
7.2	VO1: Co považují účastníci kurzu za přínosné?	74
7.3	VO2: Co by se na kurzu dalo zlepšit, aby ho respondenti hodnotili jako ideální?.....	76
7.4	VO3: Co považují účastníci kurzu za přínosné u kněze?	78
7.5	Limity výzkumu a náměty pro další zkoumání	79
8	Závěr.....	81
9	Souhrn	82
	LITERATURA.....	85
	PŘÍLOHY.....	98

ÚVOD

Impulzem k mému zájmu o snoubenecké přípravy byla náhodná účast na kurzu Přirozeného plánování rodičovství. Kurzu se účastnily zejména snoubenecké páry a při této příležitosti jsem se dozvěděla o přípravách na manželství. Od té doby ve mně téma rezonovalo. V období mé první vážné známosti jsem se začala více zajímat o možnosti rozvoje partnerského vztahu a díky absolvování různých kurzů jsem si naplno uvědomila důležitost péče o partnerský vztah. Rozhodla jsem se věnovat tomuto tématu, protože jsem chtěla propojit svůj zájem o partnerské vztahy se svým budoucím kariéřním směřováním.

V mé široké rodině jsem obklopena nerozvedenými manželskými páry, a vidím tak příklady zdravých fungujících vztahů. Bohužel v mém okolí tomu často tak není. Samy o sobě hovoří statistiky o rozvodovosti. Samozřejmě netvrdím, že účast na přípravě na manželství, či na jiném rozvojovém kurzu pro páry s jistotou zachrání manželství před rozvodem. Určitě ale věřím, že pro mnoho párů je takový kurz podnětem a motivací o svém vztahu začít přemýšlet jinak než doposud.

V kurzu vidím osobně velký potenciál pro každý partnerský pár a ráda bych touto diplomovou prací pomohla vytvořit ho lepším a kvalitnějším, aby si z něj účastníci odnesli co nejvíc podstatných informací. Na základě odpovědí od účastníků kurzu je mým cílem vytvořit návrh ideální přípravy na manželství. Centra pro rodinu se mohou touto prací inspirovat a snažit se na základě těchto poznatků zlepšovat své kurzy. Výstupy z diplomové práce mohou posloužit nejen centrům pro rodinu, ale také kněžím, kteří se na přípravě na manželství podílejí. Navazuji na svou bakalářskou práci a rozšiřuji její poznatky.

Myslím si, že podobný kurz potřebují i nevěřící páry. Přípravu na manželství bych zavedla povinnou pro všechny, kteří se chystají uzavřít sňatek. Ideálně by příprava na manželství mohla být podnětem investovat do vztahu dalšími kurzy, jako jsou Manželské večery či jakékoliv jiné semináře. I kdyby manželé absolvovali pouze přípravu na manželství a jiné kurzy by nevyhledávali, důležité je, že měli tu možnost – získali základ, na který mohli nějakým způsobem navázat. Vztah je dle mého názoru rozhodnutí, které musí vždy učinit oba partneři.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MANŽELSTVÍ

V první kapitole se zaměříme na instituci manželství. Pro muže a ženu, kteří vstupují do svazku manželského, znamená sňatek nejen velký posun v jejich životech, ale i určité závazky a povinnosti vůči sobě navzájem a vůči společnosti. Ve všech kulturách na světě bychom našli jistou formu manželské smlouvy (Sternberg & Hojjat, 1997).

Na manželství můžeme nahlížet z různých úhlů pohledu, např. z pohledu sociologického, psychologického, etického, právního a mnoha dalších. Erik Erikson definoval v druhé polovině 20. století **psychologický ideál** manželství jako „sexuální uspokojení s milovaným partnerem opačného pohlaví, se kterým jsme ochotni a schopni řídit cykly práce, plození, výchovy dětí a volného času tak, abychom zabezpečili našim potomkům všechny podmínky pro jejich zdravý růst a osobnostní rozvoj“ (Novák & Hargašová, 2007, s. 5). Je zřejmé, že se jedná o cíl, který je v běžném životě téměř nedosažitelný. Manželé společně sdílejí každodenní starosti života a věří, že dohromady jsou více než jeden. Novák a Hargašová (2007) přirovnávají manželství k tzv. *pulzující kouli*, která se různým způsobem mění, ale vždy znova nalézá svůj funkční tvar. Neděje se to automaticky, ale s přičiněním obou partnerů, což je velmi důležité.

Sociologie nahlíží na manželství jako na **sociální instituci** a především jako na rodinu. Definiuje ji jako sociální jednotku, která je základem pro fungování společnosti. Očekává se od ní plnění základních funkcí vzhledem ke svým členům a ke společnosti (Novák & Hargašová, 2007).

Tato diplomová práce se věnuje zejména katolickému manželství. Pro přehlednost a pro zdůraznění významu církevního sňatku pro páry, uvádím i rozdíly mezi církevní a občanskou formou uzavření manželství.

1.1 Uzavření manželství

V České republice existují dvě formy platně uzavřeného manželství: forma **občanská** a **církevní**. Obě tyto možnosti jsou před státem rovnocenné. Občanský sňatek je volbou

pro ty, kteří chtějí žít v oficiálním manželství před státem a nemohou, popřípadě nechtějí uzavřít sňatek církevní. Církevní sňatek je alternativní možností a zároveň i povinností pro ty, kteří jsou vázáni kanonickým právem, viz dále (CIC, 1994).

1.1.1 Uzavření civilního manželství

Zákon o rodině (č. 94/1963) platil do roku 2014 a poté byl nahrazen **Novým Občanským zákoníkem** (č. 89/2012), ve kterém je nyní zahrnuta problematika manželství i rodičovství. Mluvíme zejména o paragrafech § 655 – § 770. Manželství je zde definováno jako „trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná pomoc“ (§ 655 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (nový)).

Dle paragrafu § 656 vzniká manželství **svobodným a úplným projevem vůle muže a ženy**. Snoubenci jsou dotázáni, zda chtějí vstoupit do manželství, a v případě kladné odpovědi obou partnerů, orgán veřejné moci prohlásí manželství za platné. Přítomni musí být také dva svědci. Obřad je pro **veřejnost přístupný** a v životě člověka se jedná o slavnostní okamžik. Ucelenější a konkrétnější informace o povinnostech manželů jsou dále uvedeny v zákoníku: „Manželé jsou si navzájem povinni úctou, jsou povinni žít spolu, být si věrní, vzájemně respektovat svou důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti“ (§ 687 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (nový)).

Snoubenci musí dopředu oznámit, že jim nejsou známy žádné **překážky** dle paragrafů § 672 – § 676, které by komplikovaly vstup do manželství, a že společně zvážili uspořádání budoucího bydlení a hmotného zajištění. Člověk nesmí vstoupit do manželství, pokud je stále ženatý či vdaný s jinou osobou, jednalo by se o trestný čin. Dále musí být starší osmnácti let, výjimku může tvořit těhotná žena starší šestnácti let. Překážkou uzavření manželství může být v neposlední řadě příbuzenský vztah či zbavení způsobilosti k právním úkonům.

1.1.2 Uzavření katolického manželství

Důležitým dokumentem pro římskokatolické věřící je **Kodex kanonického práva (CIC)**. Oficiálně byl vydán v roce 1917 a jeho cílem bylo uspořádání všech dosud platných zákonů do jediné sbírky. Reforma CIC byla provedena v roce 1983. Jednalo se o důkladnou revizi dokumentu shrnující podněty Druhého Vatikánského koncilu.

CIC obsahuje právní předpisy a normy, které jsou závazné pro římskokatolické věřící. Definice manželství je v tomto případě odlišná od civilního chápání manželství, jedná se o „svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejnuitnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplození a výchovu dětí. Mezi pokřtěnými je manželství povýšeno Ježíšem Kristem na svátost“ (CIC, 1994, kán. 153). Lochman (1994) uvádí, že manželství je v pojetí kanonického práva chápáno především jako smlouva mezi mužem a ženou a je důležitá zejména jejich vzájemná rovnost.

Stejně, jako stát stanovuje podmínky pro uzavření civilního sňatku, tak i katolická církev stanovila následující:

- Svatebního obřadu se musí účastnit nevěsta a ženich, dva svědci a kněz.
- Manželství mohou uzavřít pouze **muž a žena** a alespoň jeden z nich musí být **pokřtěný**. Předpokladem je, že oba dva partneři jsou katolického vyznání. Je možné udělit výjimku v případě odlišného vyznání jednoho z páru, k tomu je ale potřeba souhlas biskupa.
- Muž ani žena **nemohou** být zavázáni **jiným manželským svazkem**.
- Člověk se pro sňatek musí rozhodnout **svobodně a dobrovolně**, nesmí se jednat o sňatek nucený.
- Manželství musí být považováno za **jednotné a nerozlučitelné**, v tom tkví podstata katolického pojetí manželství.
- Podmínkou je také to, že manželé **nemohou striktně odmítat založení rodiny**. Je samozřejmostí, že nehovoříme o případně zjištěné neplodnosti partnerů (CIC, 1994). Dle dokumentu Gaudium et Spes jsou děti „drahocenným darem manželství a vrcholně přispívají k dobru samotných rodičů“ (Pavel VI., 1965, odst. 50).

Před uzavřením manželství musí snoubenci oznámit, že **neexistují žádné překážky**, které by jim bránily vstupu do manželství. Pokud ano, jsou povinni je nahlásit svému knězi. Mezi tyto překážky patří dle kán. 1066 (CIC, 1994):

- Trvající manželský svazek
- Odlišné náboženské vyznání
- Minimální věk, který je u ženy 14 let a u muže 16 let
- Překážka svěcení a řeholního slibu čistoty
- Pokrevní příbuzenství

- Překážka únosu, zadržování, zločinu
- Duševní onemocnění či zdravotní vada
- Dále také osobní nezralost

1.2 Vztah církve k občanským sňatkům

Za minulého režimu (od r. 1950) bylo nutné, v případě volby církevního sňatku, uzavřít nejprve sňatek civilní. Bylo tedy běžné absolvovat ve svatební den dva obřady s tím, že civilní sňatek byl upřednostňován (§ 7 odst. 1 zákona č. 265/1949 Sb. o právu rodinném). V Novém občanském zákoníku jsou již obě formy sňatku rovnocenné.

Církev si velmi váží institutu manželství a to platí nejen ve vztahu k církevním sňatkům, ale ve velké úctě má i civilní svazky nepokřtěných osob. Pro církev je **občanský sňatek dvou nevěřících a nepokřtěných partnerů naprosto přirozený, platný a nerozlučný** (Kolářová, 2008). Katoličtí křesťané, kteří jsou křtem vázáni kanonickým právem, by měli zvolit i kanonickou formu uzavření manželství. V případě, že se pokřtění katolíci rozhodnou pro občanský svazek, církev na něj pohlíží jako na neplatný (CIC, 1994, kán. 1117).

V současnosti, kdy stačí pouze 1 forma uzavření sňatku, se i přesto stává, že manželé, kteří uzavřeli sňatek občanský, uzavřou ještě s odstupem času i sňatek církevní (podmínkou je, aby alespoň jeden byl pokřtěný). V tomto případě se jedná o tzv. **konvalidaci sňatku**, neboli církevní zplatnění. Pro člověka je tento čin důležitý z toho důvodu, aby mohl přistupovat ke svátostem (přijímání eucharistie, svatá zpověď apod.), do té doby nejsou partneři teoreticky před Bohem manželé (Církevní sňatek po sňatku civilním - konvalidace, 2008). Opačný případ, tedy že by manželé chtěli nejprve uzavřít církevní sňatek a poté ještě sňatek občanský, například proto, aby měli právní jistotu, není možný (§ 670 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (nový)).

Konkrétní kultury se navzájem odlišují ve způsobu uzavření sňatku, ve formě a tradici obřadu, samozřejmě také v právech a povinnostech manželů. Jsou známy odlišné způsoby volby svého budoucího partnera. V naší kultuře platí, že psychologie klade důraz na potřeby jednotlivců, sociologie vnímá důležitost rodiny ve vztahu k vnějším podmínkám a právo chrání práva a povinnosti manželů (Novák & Hargašová, 2007).

Autorka Wawrzyczková (2014) rozebírala ve své práci rozdíly vnímání manželství mezi věřícími a nevěřícími lidmi. Oslovila 223 respondentů (z toho 149 se hlásilo

k nějakému náboženství) a z výzkumu vyplynulo, že obě skupiny vidí jako ideální formu soužití manželství, nicméně věřící mu přikládají mnohem vyšší váhu.

1.3 Římskokatolické manželství

Manželství má v křesťanské tradici nezastupitelnou úlohu. Církev si uvědomuje jeho hluboký význam a z tohoto důvodu se k tématu často vyjadřuje. Zejména promlouvá k mladým lidem, kteří se cítí povoláni uzavřít manželství a založit rodinu. Ale samozřejmě myslí také na ty, kteří již v manželském svazku žijí: na manžele a rodiče na celém světě. Církev se snaží o podporu a pomoc všem, kteří se rozhodli pro tuto životní cestu (Pavel II., 1981).

V Kodexu kanonického práva bychom se dočetli, že manželství je Ježíšem Kristem mezi pokřtěnými povýšeno na **svátost**, což v křesťanském chápání znamená, že je zde zprostředkována neviditelná Boží milost, přítomnost, znamení pro Boží lásku k lidem. Jedná se o jedinou ze sedmi ustanovených svátostí, kterou si **udělují manželé navzájem**. Neznamená to, že si ji snoubenci udělují bez souhlasu církve samotné a ani nějakou jinou formou než tou, která je stanovena jako nejlepší. Církvi přísluší, aby prověřovala úmysly budoucích manželů a také aby je odrazovala, je-li to nezbytné. Snoubenci si svátost neudělují *bez církve*, ale *prostřednictvím* církve (Krumpolc & Pospíšil, 2017). Exhortace *Amoris laetitia* zdůrazňuje svátostnost manželství tím, že když manželství uzavírají dva pokřtění, tak na závazek vyjádřený *slovy souhlasu a tělesným stvrzením* může být nahlíženo jen jako na znamení Ježíše Krista a církve (Mohelník, 2018). Manželství bývá často takto připodobňováno: Ježíš Kristus také miluje svou církev přes všechny nedostatky a nedokonalosti, neopouští ji (Cimalová & Cimal, b.r.).

Církev bere manželství jako **nezrušitelné**, což vychází z výroku z Bible „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuje“ (Mt, 19,6). Církev si nenárokují žádné právo rozvést uzavřené a naplněné manželství. Manželství je stvrzené samotnými manžely a jejich vlastním tělem, charakterizováno to bývá jako: vtělení, naprosté společenství života, bezvýhradné sebedarování. Manželé tak vstupují do takového způsobu lidského života, o němž Ježíš Kristus prohlásil, že má neodvolatelný charakter (Krumpolc & Pospíšil, 2017).

1.3.1 Biblické pojetí manželství

Každý člověk vyrůstal v prostředí, které mu připadalo přirozené a normální. Tato prostředí byla však u každého odlišná. Je proto důležité vymezit si, jak katolická církev chápe manželství a co je pro ni přirozené a normální. Pro křesťany je základním východiskem Bible, která vysvětluje, jak například vznikl člověk a v našem případě nás zajímá, jaký je zde základ manželství. Jiří Kašný (2007) upozorňuje na to, že v Písmu svatém ve Starém zákoně nenajdeme samostatné systematické pojednání o manželství a o rodině. Na mnoha místech se však setkáváme s přímými a nepřímými poznámkami k této tematice.

Přirozenost manželství spočívá v tom, že Bůh stvořil muže a ženu ke svému obrazu (Gn, 1, 27). Člověk je tedy Boží stvoření a má v sobě ukryto něco (obraz Boha), k čemuž musí chovat úctu; zároveň není podstatné, jak dobře je člověk oblečený, kolik má vystudovaných škol či kolika finančními prostředky disponuje. Dále bychom se v souvislosti s přirozeností dočetli, že Bůh stvořil člověka jako muže a ženu, jako polarity: „Pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná“ (Gn, 2, 20). Proto Bůh vyňal jedno z žeber člověka a vytvořil ženu. Muž prohlásil: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla!“ (Gn, 2, 23). Co je velmi důležité: muž a žena jsou před Bohem rovnocenní, mají stejnou hodnotu, zároveň je ale řečeno, že muž je mužem a žena ženou. V současných diskuzích se často zaměňuje požadavek na respektování stejné důstojnosti muže a ženy s požadavkem „zestejnění“ muže a ženy. Lze tak usoudit, že pohlaví (ne pouze společenská role) je věcí volby. Což samozřejmě neodpovídá ani uspořádání mužského a ženského těla, ani rozdílným organismům (Opatrný, 1994). Jako posledním přirozeným aspektem je přítomnost hříchu, jež narušuje trvalý svazek manželů, člověk však disponuje schopností tento hřích ve svém životě překonávat.

Dalšími podstatnými úryvky v Bibli jsou „Plodte se a množte se a naplňte zemi“ (Gn, 1, 28). A především „Muž opustí svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem“ (Gn, 1, 24). Pro doplnění, Starý zákon je napsán v hebrejštině a slovo „tělo“ neznámá pouze fyzickou stránku, ale překládá se jako „člověk“. Muž a žena se stávají jedním tělem, tedy jedním člověkem (Tresmontant, 2007). Autor Lawler (2002) v této souvislosti píše, že lidé v manželství by měli pracovat nejen na sjednocení svých těl, ale i celých svých osob.

V druhé části Bible, v Novém zákoně, bychom taktéž našli témata týkající se manželství. Kašný (2007) uvádí následující odkazy: Vstoupit do manželství či nikoliv

(1K 7); Nerozlučitelnost manželství vs. rozvod (Mt 19, 3–8); Rovnost muže a ženy (Ef 5, 21–33, Ga 3,28).

Biblický novozákonní pohled na manželství shrnuje Pokorný (2005) a opírá se o 5. List Efezským. Manželství je založeno na lásce (ze strany muže) a úctě (ze strany ženy), což ale neznamená snížení ženy, protože muž je zodpovědný za dvě věci: „Má milovat svou ženu bez výjimky a má ji milovat jako sám sebe“ (Pokorný, 2005, 84). Pan doktor Eggerichs napsal na základě své 30leté praxe a na základě tohoto verše z Bible knihu s názvem *Láska a úcta*. Dle jeho celoživotních zkušeností je právě tento citát klíčem k vytvoření láskyplného manželského vztahu. Pro dobré manželství má pochopení tohoto citátu zásadní význam (Eggerichs, 2012).

1.3.2 Manželství v církevních dokumentech

V následující kapitole uvedeme pro úplnost důležité kanonické dokumenty, ve kterých bychom našli informace o institutu manželství. Hlavním dokumentem je **Kodex kanonického práva** (CIC) z roku 1917, kterému jsme se podrobněji věnovali v kapitole 1.1.2 Uzavření katolického manželství.

Druhým dokumentem je **Humanae Vitae** z roku 1968. Jedná se o encykliku papeže Svatého Pavla VI. vyjadřující se o lásce mezi manželi a jejich intimitě. Manželství pojímá jako moudré ustanovení Stvořitele, který tímto způsobem vyjadřuje lásku k lidstvu. Láska mezi manželi je lidská, svobodná, vznešená a plodná. Manžele provází strasti každodenního života a jejich překonáváním chtějí dojít k lidské dokonalosti (Pavel VI., 1968).

Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě aneb **Gaudium et spes** z roku 1965 opět reflektuje II. vatikánský koncil. V úvodu kapitoly *O manželství a rodině* je řečeno, že tuto instituci zatemňuje mnohoženství, rozvodovost, rozkošnictví, volba nevhodné antikoncepční metody apod., a proto si tato konstituce klade za cíl objasnit církevní nauku a posílit křesťany, kteří podporují původní důstojnost manželského stavu. Píše se zde, že manželství je důvěrné společenství života stvrzeno neodvolatelným souhlasem. Svou přirozenou povahou směřuje manželství k plození dětí, které jsou „vrcholem a korunou manželské lásky“ (Pavel VI., 1965, odst. 48).

Papež Jan Pavel II. je autorem důležitého dokumentu o rodině **Adhortace Familiaris consortio**, s dodatkem *O úkolech křesťanské rodiny v současném světě*.

V době, kdy vznikal (80. léta), byl pozitivně přijímán kněžími i laickou veřejností, kteří se věnovali pastoraci rodin tak, jak ji chápe tento dokument. Tito stejní lidé později stáli u zrodu center pro rodinu v diecézích a arcidiecézích. Jan Pavel II. během svého papežského působení věnoval mnoho času rodině, věděl o jejím významu pro další generace a cítil potřebu ji evangelizovat. I po dvaceti letech zůstává tato adhortace základním církevním dokumentem (Musil, 2011). O manželském společenství se ve *Familiaris consortio* píše, že „má kořeny v přirozeném doplňování se muže a ženy a je živeno osobní vůlí manželů sdílet se o celý svůj život, o to, co mají, i o to, co jsou“ (Pavel II., 1981).

Sociolog a františkánský terciář Benjamin Vail předvídá, že dříve nebo později dorazí do České republiky debata o tom, co je, a co není manželství, a Češi by si měli uvědomit, jak důležité jsou pro společnost úplné biologické rodiny. Píše o tom v souvislosti s myšlenkou legalizace homosexuálních sňatků. Pro katolickou církev vždy znamenalo manželství sňatek jedné ženy a jednoho muže (Vail, 2015). K tématu registrovaného partnerství se vyjádřil Papež František v dokumentárním filmu *Francesco* a je to poprvé, co se hlava katolické církve vyjádřila ve prospěch civilních sňatků pro homosexuály: „Homosexuálové mají právo žít v rodině. Jsou to děti boží a mají na rodinu právo... Je nutné, aby se vytvořil zákon o registrovaných partnerstvích, aby měli právní ochranu“ (ČTK, 2020). Uvidíme, jak se bude tato tematika v Česku vyvíjet.

1.4 Manželství v české společnosti

V této kapitole se podrobněji podíváme na proměnu instituce manželství v dnešní společnosti. V určité fázi života se každý jedinec setká s tím, že si musí vybrat typ partnerského soužití (Fialová et al., 2000). Často diskutovanou otázkou zůstává, zda je již manželství přežitek a čím je tato instituce v dnešní době. Psycholog a manželský poradce Jiří Procházka reaguje na tuto otázku tím, že manželství je stále tradiční institucí. Zmiňuje se, že ve výzkumech sice vychází, že ho nepotřebujeme, abychom měli smysl života, nepotřebujeme ho kvůli dětem ani kvůli financím. Ale ve chvíli, kdy se lidí zeptáme, jestli by ho chtěli zrušit, většinou odpoví, že ne. Je to po ně tradiční hodnota a zejména symbol (Creative Gates, 2014). Když se podíváme na data *European Values Study* z roku 2017, tak pouze 20 % českých mužů a jen 14 % českých žen považuje manželství za zastaralou instituci. Podle studie se liší spíše představy o načasování sňatku (Rabušic & Chromková Manea, 2018).

1.4.1 Demografická situace

Počet sňatků v České republice měl od 90. let 20. století klesající charakter. Tento proces se zastavil v roce 2013, kdy bylo zaznamenáno historicky nejméně sňatků, celkově 43,5 tisíce. Následující roky sňatečnost vzrůstala. Data Českého statistického úřadu udávají, že se za rok 2019 uskutečnilo 54,9 tisíc sňatků. Pokud se podíváme na statistiku rozvodovosti v České republice, ke konci roku 2019 se rozvedlo 24,1 tisíce manželství (*Český statistický úřad, 2020a*).

Rok 2020 je silně ovlivněn epidemiologickou situací a opatření proti šíření onemocnění COVID-19 se samozřejmě odrazila i v počtu uzavřených sňatků. Nejvýraznější úbytek byl v měsíci březnu, v jehož průběhu byla možnost uzavření manželství omezena. Historické minimum 631 sňatků představuje nejnižší měsíční počet sňatků za více než stoletou historii České republiky (*Český statistický úřad, 2020b*).

Pokud si uvedeme údaje o církevních sňatcích, dle České biskupské konference se v roce 2019 v katolickém kostele konalo 5,27 tisíc svateb. Průměrný věk u snoubenců bývá u církevních sňatků nižší, než uvádí statistiky celkové populace. Tradičně se více církevních sňatků konalo na Moravě. V roce 2020 řada snoubenců kvůli epidemiologickým opatřením svatbu odkládá nebo ji pořádá v komorních podmínkách (Chytil, 2020).

Církevní sňatky méně podléhají společenským a ekonomickým vlivům. Pro křesťany není církevní sňatek pouze potvrzení již konzumovaného soužití, ale představuje pro ně začátek nového života. Věřící lidé spolu většinou před svatbou nesdílejí domácnost a dítě si plánují až po sňatku (Chytil, 2020).

Výzkum Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd České republiky se v roce 2020 zaměřoval na témata partnerství, manželství a rodičovství. Co se týká manželství, přibližně 42 % občanů nesouhlasilo s tím, že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli mít nejprve uzavřený sňatek. Zastávají názor, že rodič sám může vychovat dítě stejně dobře jak oba rodiče společně. Občané se dále shodují (41 %), že hlavní výhodou manželství je finanční jistota. Téměř 60 % respondentů odmítá výrok, že manželství je zbytečná instituce (Čadová, 2020), což považují za zajímavé.

Partnerské soužití mezi mužem a ženou stvrzené sňatkem je stále nejčastější formou lidského soužití. Dle výpovědi římskokatolického jezuity P. Jana Regnera je však mnohem náročnější tento svazek v dnešní době udržet. Délka lidského života se prodlužuje a tím i délka trvalého vztahu. Žít s partnerem či partnerkou například 40–50 let, chce

velkou dávkou trpělivosti, úsilí a odhodlání (osobní komunikace, 14. 2. 2019). Je vůbec možné, aby spolu dva lidé mohli žít tak dlouhý život? Je možné neodvolatelné Ano u lidí, kteří se v průběhu života tolik mění a rozvíjejí? Nad těmito otázkami se zamýšlejí i ostatní autoři (Ambros, 2002; Rodina, *manželství a „fakticky existující soužití“*, 2001).

1.4.2 Proměna instituce manželství ve 21. století

Je zřejmé, že tradiční forma manželství ustupuje a hovoří se o tzv. **moderním manželství**, které je založeno na modelu rovnostářství. Záleží zejména na tom, jak si partneři rozdělí povinnosti v rodině a kdo se komu přizpůsobí (Novák, 2001). Potvrzuje to i výzkum Sociologického ústavu České republiky, dle něj již dávno neplatí tradiční komplementarita rolí muže – živitele rodiny a ženy – matky a manželky pečující o děti a domácnost. Mužské a ženské sociální role se posouvají ke stále větší univerzalitě (Chaloupková & Šalamounová, 2004).

Klinická psycholožka Ludmila Trapková a sexuolog Vladislav Chvála, společně s redaktorkou Pavlou Louckou, jsou autory publikace *Muž a žena v rodině*. Na stránkách této knihy hodnotí současnou situaci rodin a manželství. Rodina dle nich tráví stále menší množství času společně; autoři si stěžují na úpadek rodinných rituálů a všudypřítomnou pornografii, kvůli které upadá intimní sexualita. Časté je také zmatení rolí a chaos v tom, „kdo je kdo“ v rodině (Lukavec, 2015). Přičemž rodinné role, jako jsou rodinné prostředí, komunikační styl rodiny, aktivita rodičů, rodičovské vazby a ujasnění rodičovských rolí, jsou velmi důležité pro prevenci výskytu negativních jevů (například zneužívání drog) u teenagerů (Rachman et al., 2020). I když je snaha o univerzalitu a rovnostářství silná, genderově konzervativní postoje, dělba domácnosti a péče o domácnost zůstávají mezi českými páry i dnes běžné. Větší sklony k dodržování tradiční komplementarity rolí mají právě katolické rodiny (Hamplová et al., 2019).

Autoři Trapková, Chvála a Loucká dále kriticky hodnotí chování mnoha dnešních mužů, kteří často i v dospělosti žijí v bytě rodičů. V minulosti pro ně byla významným podnětem vidina svobodného sexuálního života, dnes je však uspokojení této potřeby možné prostřednictvím volně přístupných zdrojů na internetu, a muži tak nemají k osamostatnění velkou motivaci (Lukavec, 2015). Na základě výzkumu, který analyzoval české domácnosti v období 2002–2008 vyplynulo, že trendem posledních let je u dospělých mužů a žen ve věku do 35 let odkládání vstupu do manželství a rození dětí, stoupající rozvodovost a preferování samostatného hospodaření a individualizace života

(Bartoňová & Nývlt, 2009). V minulosti bylo manželství univerzálním očekáváním společnosti. Lidé se mohli stát plnohodnotnými dospělými jedinci pouze prostřednictvím manželství (Liazos, 2016). V dnešní době se však *single* styl života stává trendem a podle statistik v České republice přibývá i single domácností a poptávky po malých bytech (Menzelová, 2019).

Když se vrátíme ke zkoumání, bylo dále zjištěno, že nejvyšší dosažené vzdělání je základním faktorem při posuzování rodin a zejména je tento faktor předpokladem rozdílných preferencí při zakládání domácností. Mladí lidé jsou závislí na délce studia, které jim předurčuje pozdější odchod z rodičovské domácnosti a založení rodiny (hledisko finančního zabezpečení) (Bartoňová & Nývlt, 2009). Dosažené vzdělání je důležité zejména pro finanční zabezpečení rodiny. Ukázalo se, že bezdětnost je ve většině evropských zemí častější u mužů s nízkým vzděláním než u mužů s vysokým vzděláním (Miettinen & Szalma, 2014). Muži s nízkým vzděláním mají méně ekonomických zdrojů, z nichž by mohli založit rodinu, a je pravděpodobnější, že budou žít bez partnera, než muži s nižším vzděláním (Trimarchi & Van Bavel, 2017).

Ve výzkumu zaměřeném na bezdětné jedince ve věku 30 let byly předloženy faktory, které vedou k prodlužování období bezdětnosti. Jedná se o vliv partnerské situace, z níž vyplývá, že většina respondentů nepovažuje *single* život za ideální a přáli by si žít ve stálém partnerství, čímž se otevírá otázka o proměnách současných vztahů. Druhým faktorem je vliv partnerovy/partnerčiny pozice a plánů na trhu práce, kdy ženy podtrhovaly vliv vlastní pracovní pozice. Třetím faktorem jsou volnočasové aktivity. Takový důraz na situaci v zaměstnání může odkazovat nejen k hodnotovým orientacím a příležitostem daného člověka, ale také k socio-ekonomickým bariérám. Seberealizace je pro rodičovství vysokou konkurenční hodnotou. A také je zde bariéra nestabilní pracovní pozice a s tím související nestabilní finanční příjem, kdy lidé mají strach o zabezpečení své potenciální rodiny (Hašková, 2009).

Autorka Šulová (2011) jen potvrzuje výše uvedené trendy českých rodin, konkrétně zmiňuje: odklad manželství a rodičovství na neurčito, odpojení sexuality od rodičovství, přijetí dvoukariérové rodiny, nové pohledy na specifčnost mužské a ženské role, zvýšená orientace na individuální svobodu a v neposlední řadě také neočekávání trvalosti vztahu.

Lidé, kteří se rozhodnou dát přednost neformálnímu svazku před manželstvím, toto vysvětlují různými důvody. K výše uvedeným faktorům, které manželství a partnerství v dnešní době ovlivňují a formují, ještě Chaloupková a Šalamounová (2004) doplňují, že jako nejhlavnější důvod proti manželství lidé udávají snazší rozchod. Vzdělanější ženy zdůrazňují rovnější rozdělení domácích prací. Důvodem může být také přílišná nákladnost svateb (Kravdal, 1997).

Papež Benedikt XVI. se vyjádřil ke katolickému manželství v dnešní době během mše svaté v Chorvatsku, kde varoval rodiny před nebezpečím moderního světa. Papež si je vědom šíření sekularizace, která vede k vyloučení Boha ze života člověka, a rostoucího rozpadu rodin, zejména v Evropě. Láska se dle něj redukuje pouze na uspokojení instinktivních impulzů bez závazku a motivace budovat trvalé vztahy a vzájemnou sounáležitost. Na závěr dodává, že „Jsme povoláni postavit se proti této mentalitě!“ (Shea & Bernard, 2013).

1.4.3 Důvody vstupu do manželství

Svatební rituál je společností vnímán jako trvalý závazek mezi dvěma lidmi, má velký význam, jelikož snoubenci prohlašují před svými rodinami definitivní osamocení a ukazují, že spolu chtějí strávit život (Loucká et al., 2014). Je důležité, že lidé vysloví závazek nejen před lidmi, ale sobě navzájem, je to důkaz vyspělé osobnosti a odpovědnosti člověka (Pavlíček & Erhart, 2018).

Jak jsme již psali v úvodu, na manželství můžeme pohlížet z různých úhlů pohledu. Uvedeme si například hledisko **ekonomické**. Jako první se ekonomikou manželství zabýval G. S. Becker, který napsal, že „lidé sňatek uzavírají tehdy, když očekávají, že se budou mít lépe, než kdyby zůstali svobodní“ (Becker, 1994, s. 734). Z tohoto hlediska můžeme na manželství nahlížet tak, že je pro člověka lepší, když vstoupí do manželství, protože tak může každý přispívat svými silnými stránkami. Zůstane-li člověk sám, disponuje pouze vlastním potenciálem.

Uvedeme si další funkce manželství, které předkládá odborná literatura. Funkce **biologicko-reprodukční** je významná nejen pro společnost, ale i pro jedince samotného. Zahrnujeme zde základní potřeby muže a ženy, jako je intimní styk a zachování lidského rodu. V rodině se člověk naučí přizpůsobovat se životu a osvojovat si běžné návyky; hovoříme o tzv. **socializačně-výchovné funkci**. Nezastupitelnou úlohu hraje poslední **funkce emocionální**, jejíž naplňování je v dnešní době ztíženo rozvody, střídavou péčí,

nedostatkem času (Kraus & Poláčková, 2001). Skarupská (2006) doplňuje ještě rovinu právní; ta zprostředkovává základní práva a povinnosti partnerů vůči sobě navzájem a vůči státu.

Kromě funkcí existuje také mnoho výzkumů a studií zaměřených na hodnoty a motivaci pro manželství. Fialová (2000) píše, že pro Čechy je důležitější svoboda a osobní rozvoj než hlavní obsah manželství, kterým je vzájemnost, výlučnost a porozumění. Stále je však manželství spojováno s funkcí plodit děti. Jak píše autor Girgis (2012), manželství je určeno k plození a k širokému sdílení rodinného života.

Eekelaar (2007) na základě svého oxfordského výzkumu uvedl, že existuje 5 kategorií nejčastějších důvodů pro vstup do manželství. Na prvním místě je to *dodržení závazku* - velmi často se jedná o náboženské přesvědčení či následování životního vzorce rodičů. Na druhém místě zmiňuje autor *projev vnitřního odhodlání*, čímž myslí to, že lidé chtějí veřejně vyslovit svůj závazek a následně uspořádat svatební hostinu. Třetí důvod nazval Eekelaar *symbolické potvrzení dokončení vnitřního vývoje*. Je tím myšleno potvrzení vztahu, symbolické ukončení doby chození a odhodlání vydat se na novou životní cestu. Čtvrté místo je obsazeno důvodem, který bychom nazvali *manželství jako instituce, ve které dochází k prohloubení závazků a potřeb*. Nejčastěji byla v této kategorii zmiňována potřeba prohloubení partnerského svazku v rovině sexuální. V katolické tradici je věřícím sexualita důrazně doporučena (nejedná se o nařízení) až po stvrzení vztahu manželstvím. Na pohlavní styk je nazíráno jako na způsob komunikace, který dle katolické církve vyjadřuje totéž, co manželský slib (*Antikoncepce, kondom a předmanželský sex*, 2008). Poslední uvedenou kategorií ve výzkumu je *dodržení pragmatických cílů*, kam bychom mohli zahrnout důvody jako emigrace nebo snížení daní (Eekelaar, 2007).

Vojtěch Merta je autorem sociologického průzkumu z roku 2014 s názvem *Manželství v 21. století – ohrožený druh?* Jeho cílem bylo zmapovat mínění českých občanů ohledně manželství v dnešní době nevázaných partnerských vztahů. Odpovědi respondentů na důvody vstupu do manželství více méně kopírovaly výše uvedené kategorie oxfordského výzkumu. Jednoznačně nejčastěji zmiňovaným důvodem byla *láska*. Lásku staví na první místo i autorka Rozinajová (1980), dle ní se jedná o schopnost milovat druhého člověka a vytvořit společenství lásky. Manželství vnímá jako základní pilíř lidského štěstí.

Občané dále uváděli tyto důvody: *posun v partnerském vztahu* (ukončení doby chození), *stvrzení vztahu, závazek k partnerovi, přijetí zodpovědnosti za vztah a očekávání potomka*. Objevovaly se také odpovědi, které vyjadřovaly obavy z mínění druhých, jako neochota žít „*na psí knížku*“ či „*na hromádce*“ nebo *obavy z osamělosti*. Ještě bych doplnila, že ženy uvažují i nad takovými aspekty pojícími se se svatbou, jako jsou *bílé šaty* či *nové příjmení* (Merta, 2014). Opatrný (1994) často ve svých knihách apeluje na to, že při katolickém obřadu jsou sice rodiče, družičky, květiny, slavnostní oblečení, hudba, svíčky a další doprovodné aspekty významné pro utvoření hezké atmosféry slavnosti, nicméně to není její podstatou. Při katolickém sňatku je důležitý souhlas nevěsty a ženicha v přítomnosti kněze a dvou svědků. Farář Libor Churý z farnosti Lipník nad Bečvou se podobně vyjádřil v souvislosti s aktuální situací, kdy podle něj mnoho snoubenců oddaluje sňatek právě kvůli této atmosféře, kterou nelze v době pandemie COVID-19 uskutečnit. „Tady nejde o konkrétního svědka, který nemůže přijet z ciziny, o roušky nebo o účast přátel na svatbě. Je to o důležitější věci, jde tady především o muže a ženu a jejich vzájemné sliby“ (osobní komunikace, 31. 1. 2021).

Autor Willi je toho názoru, že vztah vzniká kvůli vzájemnému uspokojení osobních potřeb, lidé se podporují, pomáhají si, doprovázejí se. Muž a žena svými odlišnostmi dosahují toho, že jeden druhého uznávají a obdivují. Žena potřebuje od muže spolehnutí, ochranu a sílu. Muži naopak potřebují ženy, aby dokázali své schopnosti, sílu a získali obdiv. Autor konkrétně nazývá ženy hnací silou v životě mužů (Willi, 2011).

2 PŘÍPRAVA NA MANŽELSTVÍ

V běžném životě se setkáváme s různými významnými událostmi, na které je vhodné se řádně připravit. Stejně tak přistupuje ke stanoveným svátostem i církev a jako první se rozhodla připravovat lidi na manželství. **Katechismus katolické církve přisuzuje přípravě na manželství zásadní důležitost** kvůli tomu, aby **souhlas novomanželů byl odpovědným úkonem** a manželská smlouva měla lidské i křesťanské zásady (KKC, 2002, odst. 1632). Mnozí by mohli namítnout, že na manželství se nelze připravit. Církevní příprava je však oproti té světské odlišná. Nezaměřuje se na výzdobu, hudbu, výběr prstýnků a program na svatební hostině, ale investuje svou energii do pochopení samotné podstaty manželství, vzájemných povinností a práv manželů. Mohaupt a Vondřichová (2012) přirovnávají manželství k manželské pouti, ve které nás čeká nekonečné množství překvapivých situací. Trefně vystihují výše popsané klasické přípravy na svatbu: „Při přípravě svatby se sice může ukázat, jak spolu ladíme, ale o cestě samotné to ještě mnoho nevyovídá“. Nakonec dospívají k názoru, že na některé věci se přece jen připravit lze, a to tím, že o konkrétních věcech budeme s partnerem hovořit (Mohaupt & Vondřichová, 2012). V knize *Zachraňte své manželství* bychom se dočetli o zajímavé myšlence. Les Parrot, autor knihy, se zamýšlí nad tím, jaký účinek by mělo, kdybychom stejné množství času a energie, kterou vkládají lidé do přípravy svatebního dne, a peněz, které za něj utratí, investovali do úspěšného manželství. Manželé Parrotovi předesílají, že plánování dokonalého svatebního dne není totéž, co plánování úspěšného manželství (Parrot & Parrot, 2015).

V katolických dokumentech bychom našli o přípravě na svátost manželství hned několik informací a odkazů. V adhorataci *Familiaris consortio* se uvádí, že příprava mladých lidí na manželství a rodinný život je důležitější než kdy předtím. Zdůrazňuje potřebu, aby nejen rodiny, ale i společnost a církve spolupracovali na správné přípravě snoubenců na jejich manželský život. *Familiaris consortio* **apeluje na církve**, aby vytvářela a podporovala **intenzivnější způsoby příprav na manželství** (Pavel II., 1981, odst. 66). *Gaudium et spes* se k tomuto tématu vyjadřuje spíše nepřímě; hovoří o nutnosti

všeobecné péče o povznesení manželství a rodiny. Přeložit bychom to mohli jako nutnost rodičů vychovávat své dítě ve svém nejlepším svědomí tak, aby se dítě v dospělosti dokázalo rozhodnout o svém budoucím povolání (tím je myšleno povolání k manželství a případně i povolání k duchovnímu životu). Druhá myšlenka v této encyklice obsahuje výzvu: „Mladé lidi je třeba vhodně a včas poučit o důstojnosti, úloze a praxi manželské lásky, aby mohli... vstoupit do manželství“ (Pavel VI., 1965, odst. 49).

Snoubenecká příprava je v České republice povinná. Z e-mailové korespondence s lektorkou příprav v Boskovicích vyplynulo, že snoubenci neradi slyší o této povinnosti, nicméně ve výsledku většina z nich změní názor a jsou za společně strávený čas vděční (Muchová, osobní komunikace, 2021). Kucharčík (2014) ve své publikaci také poukazuje na jistý nezájem člověka připravovat se na manželství, který ale dle něj plyne ze zpochybňování instituce manželství v dnešní společnosti. Mohli bychom se tedy ptát, z jakého důvodu je příprava na manželství povinná? Církev vyžadováním této povinnosti vyjadřuje manželům i společnosti, že jí záleží na stabilitě a kvalitě manželství. Z toho důvodu se církve musí postarat o kvalitnější programy přípravy na manželství, aby se podporoval vznik a růst dobrých manželství (Pavel II., 1981, s. 48).

2.1 Pastorece snoubenců

V úvodu této kapitoly uvádím správné uspořádání církve včetně základních pojmů, jelikož považuji za důležité, aby si čtenář osvojil použitou terminologii, která se pojí s konceptem přípravy na manželství. Uvedené pojmy budeme dál používat v diplomové práci, zejména v její praktické části.

Římskokatolická církev v Česku je rozdělena na dvě správní jednotky, na tzv. provincie: **Českou a Moravskou provincii**. Každá v sobě zahrnuje několik samostatných celků, které nazýváme **diecéze**. Katechismus katolické církve definuje diecézi jako „společenství věřících křesťanů s jejich posvěceným biskupem“ (KKC, 2002, odst. 369). Kodex kanonického práva doplňuje podobně, že diecéze je „část Božího lidu (věřících), která je svěřena do péče biskupovi ve spolupráci s kněžími tak, že spravuje místní církev“ (CIC, 1983, odst. 833). Jak je uvedeno v dokumentech, diecézi má na starost pověřený biskup. Podřazenými jednotkami diecéze jsou obvykle **farnosti** a několik farností dohromady tvoří tzv. **děkanát** (označení na Moravě a ve Slezsku) či **vikariát** (v Čechách).

Nejvýznamnější diecéze v provincii, zpravidla historicky nejvýznamnější či nejstarší, nese název **arcidiecéze**. V arcidiecézi sídlí **arcibiskup**, který zároveň zastává post **metropolit**; představeného provincie. Pro úplnost informací si uvedeme názvy jednotlivých diecézí. Českou provincii tvoří Arcidiecéze pražská a další 4 diecéze: českobudějovická, královéhradecká, litoměřická a plzeňská. Pod Moravskou provincii spadá Arcidiecéze olomoucká a dvě diecéze: brněnská a ostravsko-opavská. Církev u nás je tedy rozdělena celkem na 9 diecézí (*Biskupové*, b.r.).

Příprava na manželství byla vždy nutnou součástí církevního římskokatolického sňatku. V České republice ji zaštiťuje tzv. **pastorace** pro manžele, neboli péče o duchovní směřování, prostřednictvím které církev realizuje své poslání a působí na různé cílové skupiny lidí. Slovo *pastorace* je odvozeno od slova *pastýř*, který chrání a vede ty, kteří jsou mu svěření. Pastorace znamená „zabývání se lidmi v určitých životních podmínkách, tedy v určité zemi, v určité dějové situaci a v určitém historickém a kulturním kontextu. Posláním pastorace je řešit konkrétní problémy konkrétních lidí“ (Opatrný, 2001, s. 9). Tento citát je nanejvýš pravdivý v situaci, ve které se nyní Česká republika a celý svět nachází – v době pandemie. Příprava na manželství, jako jeden z pastoračních programů, se musela přizpůsobit konkrétním životním podmínkám a konkrétnímu kontextu doby.

Pastorační činnosti vykonávají **kněží a biskupové**, ale nejen ti. Pastoračně může působit **každý věřící člověk**, který svým životem hlásá Boží slovo. Laici se mohou věnovat různým cílovým skupinám, jako je například mládež (příprava mládežnických setkání, přednášky, křesťanské tábory, ...), rodina, vězni či nemocní. I pro takovou službu je však zapotřebí osvojit si patřičné vzdělání, teologické a psychologické poznatky (Opatrný, 2001). V našem případě, kdy se zabýváme snoubenci, manželskými páry a rodinami, nás zajímají nejen kněží, ale i **pastorační střediska – Centra pro rodinu**, včetně všech lidí, kteří se na přípravě na manželství podílejí (Opatrný, 2008). Právě kvůli povaze probíraných témat se kněžím doporučuje přizvat si k rozhovorům o manželském životě osvědčené a zkušené praktikující manžele (*Život a poslání*, 2007, odst. 178). V Olomoucké arcidiecézi vzniklo na přání arcibiskupa Jana Graubnera několik kurzů pro manželské páry, které chtějí pomáhat kněžím v pastoraaci a vzdělávání rodin. Například se jedná o Kurz Animáro (služba v církvi) nebo Školení lektorů snoubenců (pro lektory podílející se přímo na přípravě na manželství) (*Vzdělávací a přednášková činnost*, b.r.).

Abychom byli přesní, orgánem pastorace je **pastorační rada**, která je zřízena v každé diecézi (*CIC*, 1983, odst. 511). Po zvážení biskupa má i každá farnost právo

ustanovit si svou vlastní pastorační radu, která je složena z lidí napomáhajících rozvoji pastorační činnosti (CIC, 1983, odst. 536). Například biskup Arcidiecéze olomoucké, Jan Graubner, umožnil farnostem jednat podle tohoto práva a vydal v roce 1997 Stanovy pro pastorační rady olomouckých farností, dle kterých se farnost musí řídit v případě, že se rozhodne založit pastorační radu (*Stanovy pastorační rady*, 1997).

Zde se dostáváme k jádru celé kapitoly. Je důležité si uvědomit, že právě **pastorační rada** stojí za **tvorbou vzdělávacích a formačních programů** pro svou farnost či diecézi a jedním z nich je i kurz pro snoubence, příprava na manželství. Katolická církev vychází z přesvědčení, že pastore snoubenců bude úspěšná, jestliže se mladí lidé budou na manželství zodpovědněji a dlouhodoběji připravovat (*Život a poslání*, 2007).

Pro představu uvádíme i další oblasti a témata, kterým se pastore může věnovat: Bible, křest, celibát (závazek kněží žít bez manželství), krize ve víře, rodina, štěstí, uzdravení, utrpení, oběť, odpuštění, Vánoce, Velikonoce, vzdělání, manželství, mše svatá a mnoho dalších. Jedním ze zdrojů informací může být pro lidi web pastorace.cz, který se prezentuje jako pomocník pro ty, kteří jsou zapojeni v církvi a do její pastorační činnosti. Nabízí různé podklady a inspiraci pro katecheze, vyučování, přednášky či rozvoj duchovního života (*Tematické texty*, b.r.). Opatrný (2001) doplňuje, že k dobré pastore je zapotřebí znát problémy a očekávání lidí, jejich směr cesty, po níž máme lidi doprovázet, a metody, kterými realizujeme své úkoly.

2.2 Směrnice ČBK pro přípravu na manželství

Zásadním a orientačním textem pro předmanželskou přípravu je **Směrnice České biskupské konference (ČBK) pro přípravu na svátost manželství** z roku 2017, vycházející z dokumentu Jana Pavla II. *Familiaris consortio* a z exhortace papeže Františka *Amoris laetitia*. Směrnice je základním textem, který formuluje důležité otázky a předkládá inspirující texty. Nejedná se však o vzor pro přípravu na manželství, ani o sbírku podkladů pro práci se snoubenci. Směrnice reflektuje život společnosti a situaci katolické církve v ní. Již v úvodu dokumentu je kladen důraz na to, abychom brali v úvahu „velkou rozdílnost podmínek a způsob života farností i křesťanů v různých oblastech naší země“ (*Směrnice ČBK*, 2017, s. 3).

Je zřejmé, že každá diecéze (či farnost) v České republice disponuje odlišnými podmínkami a zázemím pro vedení kurzu. Z toho důvodu se kurzy od sebe odlišují, ale za

předpokladu respektování základních principů Směrnice. To je podstatné zejména z toho důvodu, aby byla pokud možno **vůči každému páru dobře naplněna pastorační role církve**. A komu je tedy dokument určen? Čerpat z něj mají kněží, jáhni, pastorační rady farnosti, pastorační pracovníci, angažované rodiny a manželé spolupracující na přípravě na manželství. Inspirovat se mají centra pro rodinu v diecézích a také všichni ti, kteří s mládeží pracují (*Směrnice ČBK, 2017*).

Jak jsme psali v úvodu kapitoly, Směrnice vychází některými principy z adhortace *Familiaris consortio*. Je tomu tak i v případě **širšího pojetí** konceptu předmanželské přípravy. Adhortace ji vnímá jako **etapy postupného a trvalého procesu**, nikoliv pouze jako pár setkání s knězem před svatbou. Vychází z přesvědčení, že pro formování člověka je významné rodinné zázemí, které je v dnešní době narušeno a neslouží k předávání hodnot a praktických zkušeností pro založení dobrého manželství (Pavel II., 1981). S tím je ztotožněno mnoho autorů, hodnoty člověka odrážejí kulturu společnosti, přičemž se vytvářejí a postupně diferencují v procesu socializace. To, jaká bude osobnost jedince, se formuje v prvních pěti letech života (Hartl & Hartlová, 2015; R. Kohoutek, 2001).

Snoubenci žádající o svátostné manželství disponují diametrálně odlišnými životními příběhy. Stejně odlišná může být jejich úroveň vyspělosti v křesťanské víře a také jejich dosavadní osobní a duchovní cesta. Směrnice proto apeluje na kněze a lektory, aby rozlišovali, kdy se jedná o evangelizační a kdy o pastorační situaci, a podle toho volili způsob přípravy. Evangelizační část, tedy prohloubení života podle evangelia (text pojednávající o životě, smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista), by neměla nikdy chybět. Částí pastorační se rozumí prohloubení znalostí o podstatě církevního manželství (*Směrnice ČBK, 2017*). V praxi tato informace znamená, že člověk chce uzavřít církevní sňatek, ale nebyl například aktivně vychováván ve víře. Dále zjistíme, že disponuje velmi plytkými znalostmi o římskokatolickém učení. Nejprve je proto nutné předložit člověku základní učení církve a až poté pracovat na pochopení podstaty manželství (osobní zkušenost při práci se snoubenci, 2020). Mladému člověku má být podle Směrnice nabízena možnost prožívat dobu známosti s partnerem, později snoubencem, v křesťanském společenství, a ne v izolaci a v uzavřenosti do sebe (*Život a poslání, 2007*). O tyto programy pro mládež se v České republice stará Sekce pro mládež České biskupské konference, která byla založena v roce 1990. Mladí lidé mají možnost prostřednictvím jejích činností poznávat víru, formují zde své budoucí povolání, přitahuje je společenství stejně smýšlejících lidí a prostředí přátelství a radosti (*Sekce pro mládež, 2020*).

2.3 Etapy postupného procesu přípravy na manželství

Již bylo zmíněno v předchozí kapitole, že Jan Pavel II. (1981) pohlíží na přípravu na manželství jako na etapy postupného a trvalého procesu. Konkrétně rozlišuje tyto etapy tři, a to vzdálenější, bližší a bezprostřední přípravu. Poukazuje na to, že cílem celého procesu je „v různém stupni reflektované poznání a celoživotní přijetí manželství jako křesťanského povolání“ (Kapitola 66). Cíl, o kterém hovoříme, se liší u každého člověka, respektive se liší stupeň onoho osobního přijetí manželství. Rozhodujícím kritériem při posouzení stupně přípravy jsou konkrétní podoby **růstu**, **odpovědnosti** (rozhodnutí pro vztah s jednou osobou) a **života z milosti** (naplnění života křesťana společně s žitím v manželství).

Když se člověka zeptáme, co pro něj rodina znamená, dostáváme odpovědi typu: má rodina je celý můj život; rodina zde pro mě bude, kdykoliv to budu potřebovat, a hlavně bez rodiny bych nebyl tím, čím jsem dnes (Liazos, 2016, s. 35). První etapa, **vzdálenější příprava na manželství**, začíná již od útlého věku právě v rodině, ale také ve škole a ve vztazích k ostatním lidem. V tomto období se člověk učí poznávat své silné a slabé stránky, získává základ pro své budoucí vztahy a učí se chápat lidi druhého pohlaví. O formování člověka se zasluhuje nejen rodina a škola, ale i vedoucí volnočasových aktivit, farnost a centra pro mládež při pořádání programů. Člověk se učí zdravému sebevědomí, respektu, věrnosti a toleranci. Učí se pochopit roli sexuality, základy hospodaření, postoj k penězům, komunikaci (*Směrnice ČBK*, 2017). Příprava na manželství je v této etapě chápána jako zformování člověka ke katolickému způsobu života (Pavel II., 1981).

Druhá etapa, **bližší předmanželská příprava**, se částečně překrývá s poslední etapou a mohou se vzájemně doplňovat. Jedná se o dobu mládí a zasnoubení, na starost ji má farní pastorec po konzultaci s biskupem. Obsahem je tzv. katecheze, která je realizována například prostřednictvím přípravy na křest nebo na bířmování (další z ustanovených svátostí). Katechezí rozumíme předávání základů víry, kořeny má v Katechismu katolické církve, o kterém jsme se v textu již několikrát zmiňovali (Dřímál, 2011). Dále může být obsah bližší přípravy vložen po částech do různých setkání mládeže či se z něj může vytvořit samostatný kurz partnerství. V tomto kurzu se probírají témata mnohem více do hloubky, jedná se většinou o několik intenzivních víkendových setkání zaměřených na komunikaci v páru (*Programy pro mladé lidi*, b.r.). Směrnice ČBK (2017)

doplňuje, že se nesmí jednat pouze o formu přednášek, ale interaktivita je v těchto programech nutná a žádoucí. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že škola partnerství, konkrétně hovořím o kurzu v Arcidiecézi olomoucké, tuto interaktivitu splňuje. Navíc velkým benefitem těchto kurzů je komunikace se svým partnerem o tématech, která zpravidla nejsou obsahem každodenních dialogů.

Poslední fáze, **bezprostřední příprava**, je ta, ke které směřujeme. Koná se několik měsíců před svatbou a má se jednat o symbolické zakončení dlouhodobého procesu. Autoři Směrnice pro přípravu na manželství (2017) si ale uvědomují skutečnost, že pro většinu snoubenců je tato příprava jediná. Jan Pavel II. (1981) promlouvá ke všem lektorům a kněžím, aby si uvědomovali různou výchozí situaci těch, kdo se na přípravu na manželství připravují. Příprava má odpovídat reálné, nikoliv předpokládané situaci snoubenců. Pokud bychom se podívali na obsah, bezprostřední příprava zahrnuje stejná témata z přípravy bližší. Je to z toho důvodu, aby se podle situace snoubenců témata buď prohloubila, nebo teprve otevřela. Zodpovědným člověkem za přípravu na manželství je ve farnosti **kněz**, který má pomocí pastoračních programů zajistit splnění bezprostřední přípravy (*Směrnice ČBK, 2017*). K poslední etapě také náleží **kanonické šetření včetně povinnosti ohlášek a sepsání snubního protokolu**. Kanonické šetření by mělo být vykonáno co nejdříve, aby se zjistily případné překážky k uzavření manželství. Ohláškami je zamýšleno oficiální informování místních občanů o sňatku, prostřednictvím vývěsky v kostele nebo ústně během mše svaté, minimálně 14 dní před svatbou (Musil, 2008). Sepisování snubního protokolu přísluší výhradně faráři a jeho součástí jsou otázky, které jsou kladeny snoubencům odděleně, aby se kvalifikovaně posoudilo, zda člověk vstupuje do manželství zcela dobrovolně bez nátlaku (*Směrnice ČBK, 2017*).

Kapitolu uzavřeme výčtem témat, která musí obsahovat každá příprava na manželství. Ve Směrnici je uvedeno, že bezprostřední příprava na manželství by měla proběhnout minimálně v 6 lekcích a zahrnout tato témata: Jak katolická církev chápe manželství; Psychologie partnerského vztahu a rozdíly mezi mužem a ženou; Místo dětí v manželství; Vztah k rodičům, sourozencům a přátelům v manželství; Řešení konfliktů; Ekonomické minimum pro manžele; Sexualita v manželství; Odpovědné rodičovství; Řešení krizí; Obsah manželského slibu a průběh svatebního obřadu; Duchovní život manželů (*Směrnice ČBK, 2017, s. 15*).

2.4 Příprava na manželství v Arcidiecézi olomoucké

Arcidiecéze olomoucká je sídlem Moravské provincie s představeným arcibiskupem a metropolitou Janem Graubnerem. Hlavním arcidiecézním centrem pro rodinu je **Centrum pro rodinný život v Olomouci**, které v roce 2020 oslavilo 30 let od svého vzniku (rok 1990). Nejvýznamnější skutečností je rozvoj jednotlivých děkanátních center pro rodinu, které působí ve všech 21 děkanátech. Marcela Řezníčková a Josef Záboj, vedoucí centra pro rodinu, v rozhovoru uvedli, že se snaží všechna centra propojovat prostřednictvím pravidelných měsíčních setkávání; cíl je nejen vzdělávací a metodický, ale i lidský, čímž se myslí navazování kontaktů mezi pracovníky (Rozkocová, 2020).

Snoubenci, kteří si chtějí v této arcidiecézi udělit svátost manželství, zpravidla kontaktují kněze ve své farnosti. Jeho povinností je nahlásit skutečnost arcidiecéznímu centru pro rodinu, které si zakládá informace o sňatcích v celém arcibiskupství. Pokud si snoubenci již vybrali konkrétní děkanátní centrum pro jejich přípravu na manželství (např. z důvodu doporučení či blízké dostupnosti), diecézní centrum jim v tomto případě pouze zprostředkuje kontakt. Pokud snoubenci nemají informace o tom, kde se předmanželská příprava realizuje, diecézní centrum doporučí nejbližší děkanátní centrum v jejich mateřské farnosti (pí Girašková, osobní komunikace, 2018). V praxi je běžnější, že kněz odkáže snoubence přímo na nejbližší děkanátní centrum a to následně kontaktuje diecézní centrum. V horším případě nedojde ani k této komunikaci a arcidiecéznímu centru unikají statistické informace o připravujících se párech.

Ve Směrnici pro přípravu na manželství (2017), je uveden minimální počet pro bezprostřední přípravu na manželství 6 setkání. Arcibiskupství olomoucké si ustanovilo svůj model příprav, který je rozdělen na kněžskou a manželskou část. V praxi to znamená, že snoubenci absolvují celkem 8 setkání, z toho 4 jsou s knězem a 4 s manželskými páry. Co se týká kněžské části, probírá se průběh a náležitosti svatebního obřadu a podstata svátosti manželství. Jednotlivá témata jsou konkrétně: *Člověk hledá Boha, Bůh hledá člověka, Desatero a Svátost manželství*. Kněží si ale mohou setkání přizpůsobit dle svých preferencí, jelikož zatím neexistuje společná metodika pro všechny kněze (*Svatba v kostele*, b.r.).

Druhá, manželská část, je zaměřena na prezentování témat obsažených ve Směrnici ČBK a důraz je kladen zejména na komunikaci v páru. Centrum pro rodinu Olomouc

nabízí tyto možnosti bezprostřední přípravy, ze kterých si snoubenci mohou vybrat pro ně tu nejvhodnější:

- a) Večerní semináře (4 setkání)
- b) Víkendová příprava (1 víkend)
- c) Individuální příprava u manželů doma
- d) Online individuální příprava prostřednictvím prezentací (nově od roku 2020 v době pandemie Covid-19)

Jak již bylo zmíněno, každé centrum pro rodinu disponuje odlišnými podmínkami a zázemím pro vedení kurzu, proto i v Arcidiecézi olomoucké se může manželská část přípravy ve všech 21 děkanátních centrech nějakým způsobem lišit; centrum nemusí nabízet všechny uvedené možnosti, ale například jen 1 variantu (*Svatba v kostele*, b.r.).

Lektoři příprav na manželství obdrží po kurzu Školení lektorů Metodiku pro snoubence. Jedná se o interní materiál obsahující podklady pro prezentaci témat a jeho obsah je složen z různých knih, myšlenek a informací získaných z praxe. Z rozhovoru s paní Giraškovou, vedoucí příprav snoubenců v Olomouci, vyplynulo, že se snaží vybírat lektory tak, aby souzněli s naukou církve a aby nepřednášeli nic, co je s ní v rozporu (osobní komunikace, 2018).

Konkrétní a podrobný obsah Metodiky pro snoubence je uveden v mé bakalářské diplomové práci s názvem *Efektivita předmanželské přípravy*, a proto si dovoluji čtenáře odkázat na tuto práci (Kužílková, 2019, s. 24–29). Zkrácený obsah jednotlivých přednášek je pro přehled uveden v Tabulce č. 1.

Tabulka 1: Obsah Metodiky pro snoubence

Přednáška			
1.	2.	3.	4.
Já a moje rodina	Muž a žena, komunikace a konflikty	Víra a vztah k Bohu v manželství	Sexualita a plánované rodičovství
Vliv původní rodiny	Základní rozdíly v pohlaví	Svätost manželství, jednota mezi manželi	Sexualita z křesťanského hlediska
Rodinné tradice, rituály, zvyky	Pět jazyků lásky	Vztah věřícího a nevěřícího	Jednota manželů
Rozdíly rodinných prostředí	Komunikace a řešení konfliktů	Modlitba a duchovní život	Proč nežít sexuálně již před manželstvím
Partner priorita č. 1 a ostatní vztahy		Rozdílné prožívání víry u muže a ženy	Rozdíly v prožívání sexuality mezi partnery
Bydlení			Co ničí sexualitu
Očekávání od manželství			Plodnost a metoda PPR

3 VÝZKUMY A PRAXE

Příprava na manželství, jak již vyplývá z textu, byla vždy spojována zejména s církví. Centra pro rodinu v České republice jsou však otevřená všem, i **nevěřícím lidem**. Na svých webových stránkách vyzývají nevěřící k účasti na těchto kurzech, jako je tomu například v Centru pro rodinu a sociální péči v Brně (Zaplatilová, 2019) nebo v Centru pro rodinný život v Olomouci. Podle paní Imlaufové, která se svým manželem připravuje snoubence již necelých 30 let, je kvalitní příprava na manželství velmi důležitá nejen pro věřící, ale i pro vztah věřícího a nevěřícího člověka. Někteří partneři si během ní dokonce uvědomí, že jejich hodnotový svět se příliš odlišuje na to, aby mohli žít společně v manželství (Šťastná, 2018). Tento fakt, že předmanželská příprava může snoubence od sebe rozdělit, potvrdila i lektorka předmanželských příprav v Praze, paní Macounová. Dle ní v tomto případě předmanželská příprava splnila svůj účel (Labusová, 2010).

Ze své zkušenosti z kurzu Škola partnerství mohou také potvrdit, že se z důvodu odlišných hodnot rozešly 3 páry z původních 15 párů. Partneři by zřejmě poznali tyto odlišnosti i bez pomoci přípravy na manželství, nicméně by k tomuto uvědomění mohlo dojít také mnohem později a třeba až v manželství (osobní zkušenost, 2018).

Kathy Kellerová označila plánované nebo již realizované manželství mezi věřícími a nevěřícími za nejběžnější pastorační problém, se kterým se společně s manželem během jejich služby setkali. Autorka vyslovuje myšlenku, že mnohem jednodušší by bylo, kdyby mohla k rozhovoru přizvat ty, kteří jsou již v manželství s nevěřící osobou, aby mluvili s nesezdanými, kteří se zoufale snaží najít cokoliv, co jim umožní vzít si někoho, kdo nesdílí jejich víru (Keller, 2012).

Přípravu na manželství v České republice zkoumají především studenti vysokých škol v rámci svých závěrečných diplomových prací.

3.1 Preventivní význam kurzů pro stabilitu manželství

Autoři Novák a Hargašová (2007) se zamýšlejí, zda má význam se před vstupem do manželství s někým poradit? Sexuolog poskytuje cenné rady při nejasnostech okolo sexu, gynekolog radí ve vztahu ke zdravému potomstvu, psychiatr může přispět informacemi o cestách do neštěstí. A stejně tak kněží a lektoři snoubeneckých příprav mohou nasměrovat snoubence k přijetí hodnot křesťanství, hovořit o sjednocení duší a srdcí za předpokladu, že nadále zůstanou dvěma samostatnými osobami. Mohou podporovat snoubence na jejich cestě ke spokojenému manželství.

Snoubenecké přípravy jsou programem, který z psychologického hlediska přispívá k upevnění stability manželství, ke zlepšování vztahů a prevenci nežádoucích partnerských dysfunkcí. Centra pro rodinu tak pomáhají posilovat manželství a předcházet sociálně patologickým jevům v další generaci. Tím, že je rodina postavena na kvalitním vzájemném vztahu rodičů, je vytvořen nejoptimálnější předpoklad pro rozvoj osobnosti dětí (*Manželé a rodiče*, b.r.).

Lektor partnerských vztahů Milan Studnička (2009) se výstižně vyjadřuje k důležitosti těchto kurzů. Hlavním záměrem partnerských programů je dle autora to, že se lidé naučí diskutovat o problémech, které je trápí, bez jakéhokoliv strachu. Tím selepší jejich partnerský vztah, zabrání se nedorozuměním, stresům, hádkám a lidé tak chrání nejen sami sebe, ale především své děti. Cílem partnerských programů je, aby se lidé naučili vzájemně chápat a respektovat.

Předmanželské poradenství poskytuje zpětnou vazbu a objasňuje to, co klienty zajímá, pomáhá harmonizovat vztah, povzbuzuje k otevřené komunikaci a pomáhá naučit páry, jak sdělovat i nepříjemné věci citlivým způsobem (Novák & Hargašová, 2007, s. 15). Příprava na manželství se prakticky předmanželskému poradenství velmi přibližuje, protože obsahuje téměř totožné prvky. S největší intenzitou se to děje v případě individuální přípravy na manželství. Lidé mají prostor se lektorům svěřovat se svými problémy a lektoři se tak nevědomky dostávají do situace laických manželských poradců. Předmanželské přípravy mají pro snoubence význam z hlediska poradenství v kontextu jejich víry a náboženství.

Ze studií vyplývá, že hlavními důvody rozpadu partnerského vztahu jsou uváděny nevěra a nedostatečná komunikace. Církev prostřednictvím příprav na manželství dlouhodobě dělá to, k čemu stát vyzývali psychologové na konferencích Ministerstva práce

a sociálních věcí: klást důraz na vztahy, věnovat pozornost fungující rodině, oceňovat manželství a nabízet vzdělávací programy, poradenství a psychoterapii. Příprava na manželství je preventivním programem, který zkvalitňuje mezilidské vztahy v rodinách (Oujezdská, 2020).

3.2 Příprava na manželství pro nevěřící

Pokud bychom se ptali po přípravě na manželství v České republice mimo římskokatolickou církev, paní Macounová (2010) zastává názor, že teoreticky by se o tyto kurzy měly starat například rodinné poradny při obecních úřadech, bohužel to stále ještě není v naší populaci úplně běžné. Podívejme se nyní na instituce, které nabízejí podobné **programy či kurzy pro nevěřící snoubence**, popřípadě workshopy na téma péče o partnerský vztah.

Cyklus s názvem *Předmanželská příprava* je nový program, za kterým stojí dva pároví psychoterapeuti Pavel Rataj a Jan Vojtko. Kurz je veden na základě nejmodernějších psychologických poznatků o partnerských vztazích a na svých webových stránkách přímo zdůrazňují, že forma a obsah kurzu v sobě nenese prvky žádného náboženského směru. Kurz je určen pro všechny lidi bez rozdílu věku, sexuální orientace či životního zaměření a začíná v polovině dubna 2021 (Rataj & Vojtko, b.r.). Pavel Rataj nabízí sám mnoho dalších kurzů, které souvisejí s tématem partnerských vztahů. Pro příklad bychom mohli uvést kurz *Alchymie partnerské komunikace*, který je určen pro jednotlivce či partnerské dvojice a věnuje se komunikačnímu procesu, naslouchání, nedorozumění apod. Dále kurzy *O partnerské komunikaci*, *Interaktivní kurz o partnerské krizi* a různé webináře o partnerských vztazích (Rataj, b.r.).

Kurz Manželské večery sice vychází z křesťanských principů, ale účastnit se ho mohou opět všichni bez rozdílu životní filosofie. Kurz vznikl v Anglii v roce 1996 a dále se rozšířil po celém světě. Jedná se o 8 setkání, která manželským či partnerským párům pomáhají investovat do jejich vztahů a budovat pevné manželství. Předností kurzu je zaměření na prožitek, jelikož každé setkání začíná večerí ve dvou při svíčkách. Následuje praktická prezentace lektorů, od kterých se snoubenci dozví, jak zvládají různé oblasti svého vztahu. Jádrem večera je diskuze ve dvou. Pár následně obdrží i domácí cvičení, které má pomoci pokračovat v započatých rozhovorech i doma (*Kurz Manželské večery*, 2020). Na stránkách se lze dočíst, že kurz vysoce ocenily i mnohé páry z nevěřícího prostředí.

Další workshop, o kterém bychom mohli s nadsázkou říct, že kopíruje 5 základních témat církevní přípravy na manželství, nese název *Předmanželské sladění*. Lektori kurzu jsou manželé a terapeuti Lucie a Radek Chromí a stejně jako předchozí autoři vycházejí zejména ze své psychoterapeutické praxe a z osobní zkušenosti. Workshop zahrnuje tato témata: dostatek lásky, rozdílná očekávání, sexualita, společné hodnoty a řešení konfliktů. Výhodou workshopu je důraz na individualitu dosaženou prostřednictvím limitace počtu účastníků na 8 párů (Chromá & Chromý, b.r.). Autoři Rataj a Vojtko svým kurzem reagují na poptávku lidí, kdy se na ně obrací každoročně několik párů s prosbou, zda by je provedli předmanželskou přípravou. Stejně tak se vyjadřují na svých webových stránkách i autoři *Předmanželského sladění*.

Centrum naděje a pomoci (CENAP) nabízí sociální a zdravotní poradenství a pomoc v souvislosti s těhotenstvím, mateřstvím a rodičovstvím. V rámci *Kurzů pro veřejnost* bychom mohli najít sekci *Kurzy pro snoubence a novomanžele* obsahující 5 různých programů: Umění komunikace, O manželství a sexualitě, Kurz symptotermální metody přirozeného plánování rodičovství a dva webináře o lásce. Tyto programy jsou pojaty jako jednorázové přednášky (CENAP, b.r.). Můžeme také uvést seminář s názvem *Partnerský život*, který se nezaměřuje přímo na cílovou skupinu snoubenců, ale obecně na partnerské vztahy. Seminář nabízí odpovědi na otázky typu: jak zvládat hádky, jak komunikovat, jak udržet jiskru ve vztahu či co je potřeba udělat pro šťastný vztah. Stejně jako v předchozím případě je však seminář veden pouze jako jednorázový (*Seminář Partnerský život*, b.r.).

V době pandemie Covid-19 se mnoho kurzů a akcí přesouvá do online prostředí a to prostřednictvím internetových platforem, jako Skype nebo Zoom, díky kterým se lze s účastníky přímo spojit a komunikovat. Jinou možností může být uzpůsobení kurzu do formy videí, které si mohou účastníci přehrávat a projít si tak kurzem sami. Pro příklad uvádíme kurz *Partnerská komunikace*, který zahrnuje videolekce, pracovní sešity, myšlenkové mapy a bonusová videa na témata nevěry, komunikace, sexuálních potřeb, zájem partnera apod. Kurz vychází z dlouholeté praxe klinické psycholožky doktorky Laury Janáčkové ve spolupráci s panem Petrem Havlíčkem (Janáčková & Havlíček, 2021). V tomto duchu se nese i online příprava na manželství v Arcidiecézi olomoucké. Vytvořeny byly 4 prezentace nahrazující 4 setkání na centru pro rodinu.

Uvedli jsme si několik možností, které může snoubenecký pár využít, pokud chce pracovat na svém vztahu nejen před vstupem do manželství. Dostupné jsou ale i různé

knižní publikace, které mohou rozvíjet partnerskou komunikaci, jako například kniha *Manželství: dobrodružství ve dvou* od autorky Caroliny Costové. Kniha je určena přímo snoubeneckým párům a obsahuje náměty k zamyšlení a inspiraci k rozhovorům v páru (Costová, 2020).

Katolická příprava na manželství je v Česku zdarma nebo snoubenci přispívají pouze na režijní náklady kurzu. I tímto gestem vyjadřuje katolická církev, jak důležité jsou pro ni rodiny a manželství, když ustanovila předmanželskou přípravu bezplatně. Nevěřící páry si musí za výše uvedené kurzy zaplatit. Otázkou k zamyšlení je, zda by stát neměl investovat energii a peníze do přípravy na manželství pro všechny snoubence chystající se uzavřít civilní sňatek.

Kromě kurzů či seminářů mohou partneři navštívit párovou psychoterapii nebo partnerské poradenství. Tyto varianty však lidé vyhledávají až v případě partnerské krize (Nováková, 2012), nikoliv jako její prevenci. Předmanželské přípravy jsou chápány především jako prevence vztahových krizí. Autorka Kateřina Holešínská (2013) o tomto tématu napsala diplomovou práci s názvem *Snoubenecké přípravy jako forma prevence problémů v manželství*. Více než 60 respondentů odpovědělo kladně na otázku, zda by mohlo zavedení předmanželských příprav snížit rozvodovost v Česku.

3.3 Příprava na manželství v zahraničí

Stejně jako v České republice, i v zahraničí myslí na přípravu na manželství. **Americké diecéze a farnosti** nabízejí předmanželskou přípravu, která je strukturou i obsahem velmi podobná Česku. Programy pro snoubence mohou mít, stejně jako u nás, mnoho podob, jsou to: víkendové přípravy, příprava s manželským párem, diecézní kurzy, jednodenní akce či setkání s kněžími. Na webových stránkách United States Conference of Catholic Bishops se snoubencům doporučuje, aby navštívili svého kněze minimálně 6–9 měsíců před sňatkem (*Marriage Preparation USA*, b.r.).

Na webových stránkách *For Your Marriage* nabízí církev opravdu velké množství předmanželských programů pro snoubence. Uvedeme si například *Agape Catholic Marriage Preparation*, což je program vycházející z díla Teologie těla od papeže Jana Pavla II. (*Catholic Marriage Prep*, b.r.). Víkendové pobyty pro snoubence pořádá *Catholic Engaged Encounter* a jedná se o mezinárodní program fungující v téměř 100 diecézích USA. Při víkendovém pobytu se zde pracuje se 3 důležitými prvky: *Fuel* (palivo) jako

energie od Boha, *Oxygen* (kyslík) jako podpora a prohloubení komunikace v páru a *Heat* (teplo) jako vřelé svědectví kněze a manželských párů (*Catholic Engaged Encounter*, b.r.). *The Marriage Group* je další z možností, jak absolvovat předmanželskou přípravu, tentokrát online formou. Páry mají k programu přístup 1 rok a mohou si tak znovu připomenout kterékoliv téma: Srovnání životních hodnot, Finance, Zdravá sexualita a intimita, Komunikační dovednosti, Přirozené plánování rodičovství... („Online Pre-Cana", 2021).

Webová stránka *Dynamic Catholic* nabízí různé (i bezplatné) materiály k přípravě na manželství, jako jsou krátká videa a k nim pracovní listy pro páry. Nebo také různé dotazníky: *Inventář pro snoubence* a *Inventář obohacení manželství*, které si mají partneři vyplnit společně sami doma. V neposlední řadě si lze koupit online program *Better Together*, který zahrnuje Pracovní sešit, Příručku, DVD a Svatební plánovač (*Dynamic Catholic*, 2021).

Manželé Les a Leslie Parrotovi z USA založili v roce 1989 koncept *Mentoring manželství* – jejich snahou je spojovat snoubence se zkušenějšími páry a pomáhat tak budovat zdravé partnerské vztahy. Na tomto konceptu je mimo jiné založena i příprava na manželství v České republice. Manželé Parrotovi založili následně v roce 1992 *Centrum pro rozvoj vztahů* na Univerzitě Seattlu v Pacifiku. Snoubeneckým párům se věnují především proto, že výzkumy ukázaly, že polovina všech vážných manželských problémů se vyvine v prvních dvou letech manželství. Jejich psychologicko-edukační přístup se zaměřuje na osobní vhléd i rozvoj dovedností (Parrott & Parrott, 2003). V roce 1993 autoři publikovali *Manuál mentora manželství* a o dva roky později knihu *Zachraňte své manželství*, která se stala bestsellerem. Manželé nabízejí spoustu programů, nejznámějším z nich je program SYMBIS nebo-li *Save Your Marriage Before It Starts*, na jehož základě vznikla již zmíněná kniha (*About Parrots*, b.r.) Tento program zahrnuje 7 témat, která by si měli snoubenci nebo manželé vzájemně prodiskutovat. Témata jsou zvolena tak, aby vedla k důvěrnému, trvalému a celoživotně spokojenému vztahu. Témata jsou například: Mýty v manželství, Styl lásky, Rozdíly v pohlaví nebo Štěstí v manželství (Parrot & Parrot, 2015).

Ve **Velké Británii** v roce 2016 vypracovala Biskupská konference dokument *Pokyny pro přípravu na manželství*, který koresponduje s českou Směrnicí ČBK. Na webových stránkách *Catholic Church Englang and Wales* bychom našli přehledný seznam institucí, kde se dá příprava na manželství absolvovat. Od lektorů se očekává, že budou pro

službu vhodně vybrání a vyškolení, že budou disponovat přirozenými kompetencemi, dovednostmi a znalostmi. Kněz se na snoubenecké přípravě také podílí a má s páry komunikovat o jejich rozhodnutí ke sňatku. Na stránkách se také dozvíme, že řada studií naznačuje, že kvalitní příprava na manželství zlepšuje manželskou stabilitu až o 30% (*Marriage Preparation UK*, 2013).

Největší organizací připravující páry na manželství v Anglii a Walesu je *Marriage Care*. Poskytuje kompletní jednodenní kurz pro páry a dává tak účastníkům prostor se zamyslet nad významem slibů, které si chtějí navzájem vyslovit. Je zde samozřejmě prostor pro diskusi a získání nových kompetencí (*Getting Married*, 2021). *Engaged Encounter* nabízí víkendové setkání, kde mají partneři příležitost hovořit o svých postojích k tématům: sex, volný čas, peníze, práce, víra... *Smart Loving Engaged* je program, který kombinuje řadu učebních metod a je navržen tak, že ho lze využít ve 4 situacích: mentorování párů, malé skupiny, větší skupiny a online mentorování („Marriage Preparation in the UK", b.r.). Dostupná je i evaluace katolických příprav na manželství ve Velké Británii (Lester, 2012).

3.4 Výzkumy

Cílem zahraniční studie bylo zhodnotit **efektivitu předmanželské přípravy**, jejímž účelem je zvýšit úroveň spokojenosti manželských párů. Přítomny byly dvě skupiny, kontrolní a experimentální, kdy jedna předmanželským programem prošla a druhá nikoliv. Studie trvala 7 týdnů a výsledky ukázaly významné rozdíly mezi skupinami v úrovni spokojenosti ve vztahu (Yilmaz & Kalkan, 2010). Autor Rychel Mock se ve své disertační práci také věnoval manželské spokojenosti. Jeho cílem bylo zjistit, zda absolvování 7týdenního Předmanželského edukativního kurzu na církevní Univerzitě George Foxe zvyšuje spokojenost manželů v porovnání s reprezentativním vzorkem. Provedeno bylo 5 nezávislých t-testů srovnávajících 2 skupiny. Výsledky však nenaznačily žádný vztah mezi skupinami (Mock, 2012). Univerzita George Foxe nabízí také bezplatné předmanželské poradenství pro své studenty (*George Fox University*, 2021).

Autoři Larsen a Olson (1989) tvrdí, že lidé by měli pochopit, jak řešit partnerské problémy ještě před tím, než uzavřou manželství; longitudinální studie totiž ukazují, že nefunkční komunikační styly již v době chození jsou indikátory disharmonického manželství. Z jejich studie vyplývá, že lidé by měli **poznat sami sebe** a také **svého partnera**, aby poznali, co každý očekává od budoucnosti a od samotného manželství. Kurz

příprava na manželství jistě může pomoci k tomuto uvědomění. Autoři Ball a Henning (1981) potvrzují, že snoubenecké páry mají obvykle nereálná očekávání od manželství.

Podobně vnímá předmanželskou přípravu i narativní studie z Indie, která analyzovala články a studie k tomuto tématu. Celkem se autorům podařilo získat 35 různých zdrojů. Výsledky ukazují, že prvky předmanželské konzultace, jako jsou dovednosti, obeznámení se s kritérii výběru partnera a přijetí genderových rolí lze považovat za složky vedoucí k posilování manželství. Dále kurz pomáhá lidem zlepšit poznání sebe sama a svého partnera, vyjasnit si vzájemná očekávání a pomáhá při řešení problémů (Shahhosseini et al., 2014).

Zajímavý výzkum z roku 2006 se zaměřil na to, která témata jsou důležitá pro předmanželské poradenství z pohledu duchovních poradců. Byly zjištěny 3 závěry. Prvním z nich je, že jednotný seznam témat pro všechny předmanželské konzultace není možný, jelikož preference témat jednotlivých párů jsou vždy odlišné. Partneri mají potřebu se věnovat tématům, která jsou pro jejich život a vztahy nejdůležitější a pastorální poradce tedy musí témata přizpůsobit. Za druhé je nutné, aby se zachovala zmíněná flexibilita témat předmanželského poradenství z toho důvodu, že pevně stanovená témata mohou být méně užitečná než témata zaměřená na jedinečné potřeby párů. Výzkum zveřejnil celkem 23 témat (metodou One-Way ANOVA), která jsou dle duchovních důležitá, např. komunikační dovednosti, finance, rolová očekávání, důležitost trávení času s partnerem, rodičovství a děti, víra apod. Průměrná doba trvání poradenství je 8,8 hodin. V tomto časově omezeném poradenství je tedy pravděpodobné, že není možné zabývat se všemi 23 tématy. Posledním faktem je, že pastorální poradci by si měli uvědomit kontextuální faktory, které ovlivňují jejich práci se snoubenci. Povědomí o těchto proměnných umožňuje lépe splňovat potřeby klientů (Murray, 2006). Významným tématům předmanželské přípravy se u nás věnoval Mgr. Jiří Josef Kohoutek (2016) v rámci své diplomové práce na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého.

K tématu finančního poradenství pro snoubence pod vedením duchovenstva byla provedena samostatná průzkumná studie, jejím účelem bylo získat informace a porozumět danému tématu. Duchovní (n = 223) uvedli, že často zahrnují tuto složku do předmanželského poradenství s tím, že často je řešen rodinný rozpočet, dluhy, úvěry a spoření. Nejčastěji uvedenými překážkami jsou však nedostatek času a nedostatek odborných znalostí (Halley et al., 2011).

Dále bylo zkoumáno, které faktory předpovídají účast snoubenců v předmanželských preventivních programech. Přesvědčení a postoje párů k poradenství byly hodnoceny nejméně 6 měsíců před svatbou, a zda se partneři účastnili nějakého preventivního programu, až po svatbě. Výsledky ukazují, že nejsilnějším prediktorem účasti bylo, zda vnímají nějaký problém ve svém vztahu a to, zda jim bylo předmanželské poradenství doporučeno (Sullivan et al., 2004).

Uvedeme si i jeden starší, ale velmi zajímavý a informačně přínosný článek s názvem *Premarital Assessment Program* (volně přeloženo *Program předmanželského posouzení*) od autorů Saltse a Bucknera. Kurz je zaměřen na obecné vzdělávání v oblasti partnerských vztahů a také na terapeutickém obohacení. Cílem je připravovat páry na manželství tím, že jim poskytneme důležité informace a vystavíme je různým často se vyskytujícím manželským problémům. Program se snaží informovat snoubence o slabých a silných stránkách jejich vztahu, pomáhá objasnit potenciální problémové oblasti a najít možnosti řešení těchto problémů. Předmanželské posouzení se provádí u jednotlivců, jelikož se autoři domnívají, že zaměření na individualitu páru je nejlepším možným přístupem. Během 12 týdnů proběhne 1 úvodní sezení a 6 hodnotících sezení (assessment sessions). Během tohoto delšího období má pár větší příležitost pracovat na zjištěných slabínách a z celého procesu se stává reálný proces. Terapeut při práci používá *Stuart's Premarital Counseling Inventory*, což je nástroj zjišťující základní informace o páru, jako zkušenosti z minulých vztahů, názor na tradičním rozdělení rolí muže a ženy, očekávání od partnera, dále měří optimismus a obavy ve vztahu. Hlavním cílem je tedy umožnit páru zkoumat sebe, svého partnera, jejich vztah a potvrdit si, že partner je opravdu ten, koho si chci vzít. Druhým cílem je prozkoumat některé časté problémové oblasti párů: přátelé, rodina, náboženství, hodnoty, volný čas a rekreace, finance, děti. Tyto oblasti jsou rozděleny do zmíněných 6 setkání. Třetím cílem je pomoci párům pochopit, že je zcela normální a přirozené požádat o pomoc odborníky, pokud budou mít v budoucnu nějaký problém (Buckner & Salts, 1985).

Z výzkumů plyne, že předmanželské programy jsou vždy navrženy s cílem pomoci potenciálním manželům zkoumat jejich vztah před svatbou. Jsou vnímány jako prevence vztahových problémů a předpokládá se, že vystavení párů těmto problematickým tématům, jim pomůže vyrovnat se s nimi, jakmile se objeví (Senediak, 1990). Americká studie, které se účastnilo 3,5 tisíce absolventů kurzu ze 4 amerických států, potvrzuje, že předmanželská

příprava je prevencí rozvodu: absolvující páry měly o 31 % nižší pravděpodobnost rozvodu než páry, které program neabsolvovaly (Jayson, 2006).

Na závěr kapitoly bychom mohli doporučit další výzkumy, které se zabývají předmanželskou přípravou (Silliman & Schumm, 2000).

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÝ PROBLÉM, CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Diplomová práce se zaměřuje na cílovou skupinu snoubenců, kteří se rozhodli uzavřít církevní sňatek. Římskokatolická církev přistupuje k odhodlání uzavření manželství s hlubokou pokorou a považuje ho za zásadní rozhodnutí v životě křesťana. Důkazem je samotný fakt, že slib úcty, věrnosti a lásky, který si snoubenci vzájemně vysloví, je před Bohem vnímán jako nezrušitelný a trvalý (až do smrti jednoho z manželů). Aby církev vyjádřila svou podporu k tomuto rozhodnutí, ustanovila povinný kurz příprava na manželství, který snoubenci společně absolvují. Člověk musí být řádně informován o tom, co před církví, Bohem a před partnerem či partnerkou opravdu slibuje. Kurz však mimo jiné umožňuje snoubencům prožít určitý čas společně a pečovat tak o svůj vztah. Umožňuje intenzivní zamyšlení a zprostředkovává diskuzi nad tématy, která manželství provází. Snoubenci zde mohou čerpat přínosné informace a rady do budoucího manželského života, a později možná i předejít přirozeně se vyskytujícím neshodám v jejich vztahu.

Každý kurz či program je však nutné revidovat a přizpůsobovat ho reálným potřebám účastníků a době, a to tak, aby byl co nejprínosnější. Příprava na manželství má teoretické zázemí ve Směrnici ČBK, která byla aktualizovaná v roce 2010, což je poměrně aktuální revize, nicméně původní myšlenky jsou převzaty z pramene *Familiaris consortio* z roku 1981. Je zřejmé, že učení církve zůstává stejné, nicméně společnost se vyvíjí a s ní i témata a oblasti, která mladí lidé v manželství řeší. Například hovoříme o neplodnosti, což je velmi těžké a bolestivé téma pro každého, kdo touží založit rodinu, přičemž neplodnost v západních evropských zemích včetně Česka rok od roku roste. Mohu potvrdit z osobní zkušenosti, že mnoho přátel v mém věku nemůže již delší dobu počít dítě. Snoubenci také mnohem častěji musí řešit hypotéku, půjčky či otázky finanční podpory od státu. V neposlední řadě jsou na místě různé nemoci či závislosti partnera. Je důležité, aby se k některým z těchto témat církev vyjadřovala a sdělila k nim svůj postoj, třeba právě skrze přípravu na manželství.

Ve Směrnici ČBK není dále stanoven požadavek na konkrétní formu ani obsah přípravy. Jsou předložena pouze základní témata, která by měla centra pro rodinu předat budoucím manželům.

Cílem této práce je proto získat plošnou zpětnou vazbu od účastníků přípravy na manželství, konkrétně v Arcidiecézi olomoucké. Jedná se o největší arcidiecézi v České republice s nejvyšším počtem míst, kde se dá na manželství připravovat. Velkou výhodou je, že má vytvořenou svou vlastní metodiku, kterou by se měla všechna děkanátní centra pro rodinu řídit při realizování kurzů. Získána bude nejen konstruktivní zpětná vazba, ale zejména konkrétní možnosti vylepšení kurzu. Cílem je tedy **předložit návrh ideální přípravy na manželství v Arcidiecézi olomoucké.**

Výzkum se věnuje oběma částem přípravy na manželství, tedy i části u kněze. Kněží zpravidla nežádají po snoubencích zpětnou vazbu, chybí zde jistá anonymita, protože příprava probíhá s knězem individuálně. Lidé si také kněží váží a z povahy jejich povolání nemusí najít odvahu říct své postřehy osobně. Cílem je předložit přínosy a podněty ke zlepšení, které mohou sloužit všem kněžím, kteří mají zájem snoubenecká setkání zlepšovat nebo se chtějí nechat inspirovat.

Na základě výzkumného problému a předložených výzkumných cílů jsem definovala následující **výzkumné otázky**:

VO1: Co považují účastníci kurzu za přínosné?

VO2: Co by se na kurzu dalo zlepšit, aby ji účastníci hodnotili jako ideální?

VO3: Co považují účastníci kurzu za přínosné u kněze?

5 METODOLOGICKÝ RÁMEC

V této kapitole uvedeme metodologický rámec samotného výzkumu. Popisujeme zde výzkumný proces, použité výzkumné metody a tvorbu dat.

Vzhledem k povaze výzkumného problému a cílům této práce jsem se rozhodla použít **kvalitativní přístup**, který je typický zkoumáním určitého fenoménu do hloubky. Jedná se o přístup, který „pro popis, analýzu a interpretaci nekvantifikovaných a nekvantifikovatelných vlastností zkoumaných fenoménů využívá kvalitativních metod“ (Miovský, 2006, s. 17). Není zde nutné omezovat se pouze na vybrané proměnné, ty se postupně vynořují a výzkumník v průběhu výzkumu zjišťuje jejich důležitost. Výhodou je také možnost udělat změny během výzkumu a získat detailnějších informací, které se kvantitativními metodami obtížně podchycují (Corbin & Strauss, 1999).

Účelem výzkumu bylo nahlížet na přípravu na manželství jako na proces absolvování kurzu. Snoubenci vstupují do kurzu s určitým očekáváním, v jeho průběhu je ovlivňuje mnoho proměnných, ať už se jedná o lektory, snoubenecké páry, kněz, atmosféra či místo přípravy. V závěru si odnášejí nově nabitě zkušenosti a dojmy z celého setkání. Kvalitativní přístup pracuje s reflexivní povahou a využívá principů jedinečnosti, procesualnosti a dynamiky a kontextuálnosti (Miovský, 2006).

Pro typ kvalitativního výzkumu byla zvolena **zakotvená teorie**, která představuje sadu induktivních postupů pro vedení kvalitativního výzkumu. Jedná se o teorii, která systematicky shromažďuje údaje o zkoumaném jevu, poskytuje návod pro analýzu a zacházení s daty, přičemž stimuluje výzkumníka k přemýšlení. Cílem je získaná data rozklíčovat a objevit nové souvislosti a vztahy. Při použití zakotvené teorie necháváme, aby se „vynořilo“ to, co je důležité (Corbin & Strauss, 1999).

5.1 Metoda tvorby dat

Ke tvorbě dat byl netradičně použit **online dotazník**. Jedná se o soubor předem pečlivě připravených logicky uspořádaných otázek, které jsou respondentům předkládány

v písemné podobě. Nespornou výhodou dotazníku je jeho rychlá distribuce a možnost získání většího množství dat. Jsem si vědoma také nevýhod, které z jeho použití plynou. Nevhodně sestavený dotazník může mít malou výpovědní hodnotu. Získaná data také mohou mít podmíněnou platnost, jelikož přesně nevíme, kdo dotazník vyplnil a zda jsou jeho odpovědi pravdivé (Chrátka, 2016).

Metoda dotazníkového šetření byla vybrána z toho důvodu, že jsem potřebovala získat větší množství dat od účastníků kurzu, aby bylo možné vytvořit ideální návrh přípravy na manželství. Kvůli pandemii Covid-19 jsem se dále rozhodla, že dotazník bude distribuován online formou prostřednictvím Formuláře Google. Zároveň bylo mým požadavkem, aby odpovědi měly povahu osobní výpovědi. Vytvořený dotazník proto obsahoval zejména **otevřené položky**, na které respondenti odpovídali celými větami a sdělovali svůj názor, postoj či svou zkušenost ke konkrétnímu aspektu přípravy na manželství. V úvodu jednotlivých částí dotazníku byli vždy respondenti vyzváni, aby odpovídali **v celých větách a napsali vše, co je v danou chvíli k tématu napadne**. Na základě takto sestaveného dotazníku, a zejména dle povahy odpovědí respondentů, si troufám tvrdit, že se podařilo vyselektovat výpovědi, o kterých jsem měla pochyby o jejich pravdivosti. Člověk, který by daný kurz neabsolvoval, by dokázal těžko odpovědět v celých větách o jeho zkušenostech s kurzem. Z výzkumu tak byli vyloučeni dva respondenti, z jejichž odpovědi vyplynulo, že se kurzu neúčastnili, nebo to dokonce sami napsali (absolvovali jiný typ přípravy na manželství, který nespadá do našeho výzkumu).

Cílem bylo vytvořit co nejvhodnější dotazník, který bude odpovídat výzkumnému záměru, a proto jeho tvorbě předcházelo několik **konzultací**. První hrubý návrh jsem konzultovala se třemi účastníky kurzu, kteří mi poskytli konstruktivní zpětnou vazbu. Účastníci, 1 manželský pár a 1 žena, absolvovali prezenční kurz na podzim v roce 2019 v Olomouci. Byli vybráni záměrně tak, aby jejich zkušenost s kurzem byla co nejaktuálnější. Od začátku pandemie Covid-19 se příprava na manželství koná online (přibližně od března 2020), takže nebylo možné oslovit účastníky z tohoto roku. Upravený dotazník jsem následně konzultovala s ředitelkou Centra pro rodinu Ráj v Pavlovicích u Přerova, která dlouhodobě vede snoubenecké přípravy. Poslední úprava dotazníku před jeho zveřejněním byla provedena organizátorkou předmanželských kurzů a vedoucí školení lektorů snoubenců při Arcibiskupství olomouckém.

V **úvodu** dotazníku jsem se představila, uvedla jsem základní informace o výzkumu a kritéria výběru respondentů. Následující tři části dotazníku se věnovaly

přípravě na centru pro rodinu, kdy jsem se dotazovala na největší přínos kurzu. V části o obsahu jsem poprosila respondenty, aby se vyjádřili zvláště ke každému ze 4 témat: *Já a moje rodina; Muž a žena, komunikace a konflikty; Víra a vztah k Bohu; Sexualita a plánované rodičovství*. Záměrem bylo oddělit poslední přednášku o sexualitě a zjistit o ní co nejvíce informací, protože v mé bakalářské práci se konkrétně tato oblast jevila jako nejproblémovější. V části o obsahu kurzu jsem se snažila zjistit, s jakou formou byli účastníci nejspokojenější a jaké faktory zde hrají roli. Dotazovala jsem se také na lektory příprav, na jejich přednosti a nedostatky a také na preferovaný věk lektorů u konkrétních přednášek.

Předposlední část byla věnována **přípravě na manželství u kněze**, opět byly otázky směřovány na hodnocení jednotlivých setkání a možné vylepšení. V poslední části jsem zjišťovala faktografické údaje o respondentech, včetně krátkých doplňujících otázek, zajímal mě například jejich názor na přípravu na manželství u nevěřících párů. Celý dotazník je k dispozici v Příloze 1.

Jako první byla provedena **pilotní studie**, kdy jsem oslovila 4 páry a požádala je o vyplnění dotazníku s prosbou o sdělení zpětné vazby. Obdržela jsem několik cenných podnětů, na základě kterých jsem dotazník ještě jednou upravila. Například jsem dotazník rozčlenila na 7 sekcí pro lepší přehlednost, snadnější orientaci a možná i větší motivaci respondenta dotazník dokončit. Doplněno bylo také pár možností odpovědí.

Následovala **distribuce dotazníku**, která proběhla v několika etapách. Původním záměrem bylo zahrnout do výzkumu snoubence z celé České republiky. Nebyl tedy vztažen požadavek na diecézi, děkanát či farnost, jediným kritériem byla uplynulá doba od absolvování přípravy na manželství – max. 5 let. V průběhu tvorby dat jsem však narazila na spoustu překážek, které znesnadňovaly pokračování výzkumu v této formě. Největší překážkou byla příliš velká rozdílnost kurzů v diecézích, zejména jejich obsahová část a počet přednášek. Některé diecéze dokonce nemají ustanovenou povinnost snoubenců účastnit se schůzky s knězem, protože laické páry přednášejí všechna duchovní témata. Diecézní centra odmítala dotazník rozesílat svým kontaktům, protože jeho obsah nekorespondoval s jejich kurzem. Snažila jsem se proto ve IV. etapě sběru dat pozměnit dotazník, aby byl co maximálně vyhovující pro všechny snoubence, i přes to, že jsem již měla získané odpovědi od několika desítek respondentů. Úpravu dotazníku jsem konzultovala s vybranými ředitelkami diecézních center pro rodinu.

Po konzultaci s vedoucím práce jsem došla k závěru, že zúžím výzkumný soubor pouze na Arcidiecézi olomouckou. Spojila jsem se s vedoucí snoubeneckých příprav na CPR Olomouc a proběhlo rozeslání dotazníku všem děkanátním centrům. Souběžně jsem komunikovala s ředitelkami těchto center. Etapy distribuce dotazníku přehledně znázorňuji v Tabulce 2.

Taülka 2: Etapy distribuce dotazníku

Etapa	Popis
0.	Pilotní studie.
I.	Distribuce dotazníku konkrétním respondentům, o kterých jsem věděla, že kurz absolvovali a požádala jsem také o zapojení jejich partnerů.
II.	Sdílení dotazníku na sociálních sítích (například na platformě Facebook ve skupinách „Svatba 2019/2020“, „Vysokoškolské katolické hnutí Olomouc“, a osobní sdílení).
III.	Distribuce dotazníku e-mailem všem diecézním centrům v České republice a následně i děkanátním centrům.
IV.	Snaha o úpravu dotazníku.
V.	Rozhodnutí o zúžení výzkumného souboru pouze na Arcidiecézi olomouckou, následná komunikace s vedoucí snoubeneckých příprav CPR Olomouc a rozeslání dotazníku všem děkanátním centrům této arcidiecéze. Probíhala souběžně také komunikace s ředitelkami těchto center.
VI.	Opětovné sdílení dotazníku na internetových platformách a následné ukončení.

5.2 Výběr výzkumného vzorku

Výběr výzkumného vzorku se překrývá s předchozí kapitolou, kde popisuji původní záměr zahrnout do výzkumu snoubence z celé České republiky, nicméně se v jeho průběhu vyskytlo několik překážek, kvůli kterým jsem se nakonec rozhodla zaměřit se pouze na Arcidiecézi olomouckou.

Vzhledem ke specifické cílové skupině jsem zvolila nepravděpodobnostní metody výběru výzkumného vzorku, konkrétně **záměrný účelový výběr a samovýběr** pomocí příspěvků na sociálních sítích. Nejprve byli osloveni konkrétní jedinci a následně docházelo k rozšiřování sítě kontaktů.

Ve výzkumu jsem zkoumala populaci jedinců, kteří absolvovali kurz příprava na manželství v České republice. Náš výběrový soubor tvořili respondenti, kteří absolvovali kurz v Arcidiecézi olomoucké. Stanovila jsem dále tato **kritéria**:

- od ukončení kurzu uběhlo max. 5 let (včetně)
- jedná se o prezenční formu absolvování kurzu (nikoliv online formu)
- není nutné uzavření církevního sňatku
- věk není omezený

Záměrně nebyl uveden požadavek na příslušnost k římskokatolické církvi, protože kurzem prochází i nevěřící jedinci, kteří chtějí uzavřít církevní sňatek s věřícím (pokřtěným) partnerem. Délka pěti let od absolvování kurzu byla stanovena proto, aby jedinci měli v paměti alespoň nějaké informace, které na přípravě získali. Zároveň kvůli obavě z nedostatečného počtu respondentů bylo nutné stanovit delší časový úsek, aby se zvýšil počet potenciálních respondentů.

V roce 2020 navíc prošel prezenčním kurzem minimální počet snoubeneckých párů, protože od začátku tohoto roku je příprava na manželství organizována online formou, která nebyla do výzkumu zařazena. Online příprava je realizována prostřednictvím připravených prezentací, které korespondují s uvedenými 4 tématy. Snoubenci si ji individuálně přečtou, pustí si interaktivní videa a hlasové nahrávky. Prezentace také obsahuje náměty k diskuzi a je pouze na snoubeneckém páru, kolik času společně investují do rozvoje jejich vztahu. Na konci každého tématu má pár za úkol odpovědět na několik otázek dotazujících se na jejich názory a dojmy z tématu. Respondenti, kteří absolvovali tento kurz, nemohli být do výzkumu zařazeni z důvodu chybějícího kontaktu s lektory a ostatními snoubenci. Tyto aspekty jsou důležitou součástí kurzu.

Pro atraktivnější dojem výzkumu a pro zapojení více respondentů, jsem vytvořila plakát ve formátu A4, který jsem posílala společně s dotazníkem. Plakát je k dispozici pro nahlédnutí v Příloze 2.

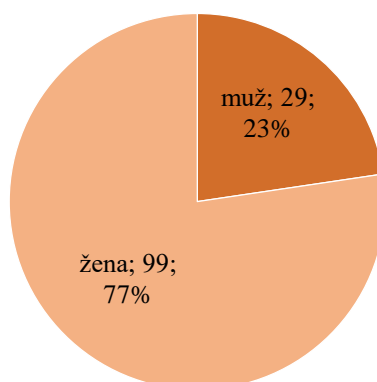
5.3 Popis výzkumného souboru

Celkově jsem získala odpovědi od 160 respondentů, bohužel jsem musela z výzkumu vyloučit ty, kteří absolvovali přípravu v jiné než olomoucké arcidiecézi. Tito respondenti vyplnili dotazník v době, kdy jsem se držela původního výzkumného záměru. Nejčastěji se jednalo o odpovědi z brněnské a ostravsko-opavské diecéze.

Náš výzkumný soubor ve výsledku tvořilo **128 respondentů**, z toho 29 mužů a 99 žen. Věkové rozpětí bylo od 20 do 45 let s tím, že průměrný věk byl 27,8 let. Počet respondentů považuji za dostatečný vzhledem k povaze výzkumu. Dotazník obsahoval velkou část otevřených otázek a respondenti odpovídali několika větami až odstavci. Pilotní studie ukázala, že přibližná doba trvání vyplnění jednoho dotazníku může být 20–30 minut (samozřejmě záleží na kvalitě a rozsahu odpovědí). Jsem si vědoma toho, že vyplnění dotazníku by za běžných podmínek nemělo převýšit 20 minut, protože člověk může v průběhu vyplňování ztrácet motivaci. Většina respondentů však na konci dotazníku velmi pozitivně reagovala na celý výzkum a téměř polovina všech participantů (n = 56) uvedla svůj osobní e-mail pro zaslání výsledků studie, což vnímám jako vyjádření zájmu o dané téma.

Graf 1: Výběrový soubor

Výběrový soubor

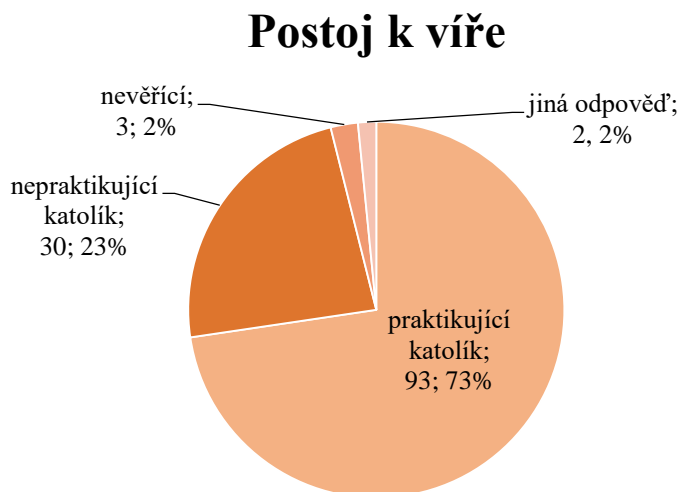

Jak jsem již uvedla, pro zapojení do výzkumu nebylo nutné, aby byl participant **příslušníkem římskokatolické církve**. Za věřícího praktikujícího katolíka se označilo 93 respondentů, za věřícího nepraktikujícího 30 respondentů a 3 respondenti uvedli, že jsou nevěřící. Zbylí 2 respondenti uvedli jinou než nabízenou možnost: První se považuje za člověka, který se řídí dle svého morálně etického kodexu, a druhý věří ve vyšší moc, ale nemá o ní bližší představu. Vidíme zde, že přibližně 25 % respondentů, kteří jsou buď nevěřící, nebo nepraktikující katolíci, chtějí uzavřít církevní sňatek.

Všichni participanté absolvovali přípravu na některém z center pro rodinu v olomoucké arcidiecézi a následně se zúčastnili několika sezení s knězem. Na počet sezení s knězem jsem se nedotazovala, protože v současné době nebyla vydána žádná

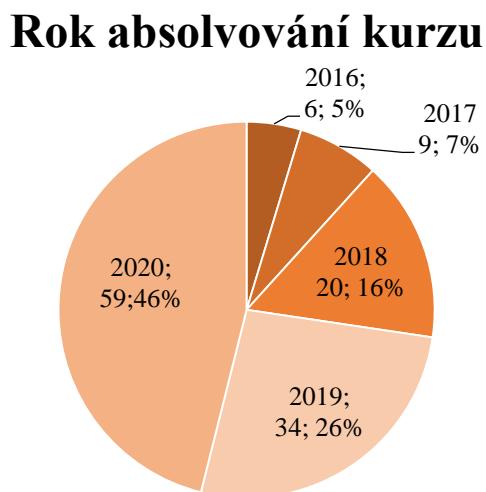
metodika pro kněze, která by určovala, kolikrát se musí se snoubenci sejit. Doporučená jsou 4 setkání na 4 témata, ale každý kněz přípravu na manželství přizpůsobuje svým potřebám a zejména potřebám snoubenců.

Graf 2: Postoj respondentů k víře (římskokatolická církev)

Dotazník vyplnili respondenti, kteří absolvovali přípravu na manželství od roku 2016–2020. Nejčastěji byl zastoupen rok 2020, což je zajímavé vzhledem k tomu, že většina příprav během tohoto roku probíhala online formou. Zřejmě se mohlo jednat o období od června do září, kdy byla protiepidemiologická opatření zmírněna nebo zcela zrušena a kurzy mohly probíhat prezenčně.

Graf 3: Rok absolvování kurzu příprava na manželství

5.4 Metody zpracování a analýzy dat

Nejprve jsem všechny odpovědi respondentů převedla z Formulářů Google do tabulkového procesoru Microsoft Excel. Základní faktografické údaje jsem zpracovala do vizuální podoby grafů, abych měla přehled o výzkumném vzorku. Následně jsem rozdělila odpovědi respondentů do několika částí podle toho, jakým způsobem budou dále zpracovány. Vzniklo tak celkem 15 souborů Microsoft Word s průměrným počtem 10–12 stran.

Pro zpracování a analýzu dat byla použita **metoda zakotvené teorie**, při které není snadné popsat konkrétní postup, jelikož jednotlivé fáze se překrývají a výzkumník se opakovaně vrací k původním datům a kontroluje, zda se v nich neobjevily nové souvislosti. Rozhodla jsem se pro analýzu dat využít dostupný program Atlas.ti 9, do kterého jsem převedla textové soubory a všechny řádně přečetla.

První proces analýzy dat se nazývá **otevřené kódování**, při kterém výzkumník vytváří pojmy označující jednotky textu, jinými slovy: přiděluje jména jevům. Vytvořené pojmy jsou dále kategorizovány, což znamená, že jsou seskupovány do významově podobných celků (kategorií) (Corbin & Strauss, 1999). Tímto způsobem jsem postupně kódovala všechny dokumenty. Kategoriím jsem také doplňovala jejich vlastnosti (znaky, charakteristiky) a dimenze (umístění vlastnosti na škále). Během kódování se běžně stávalo, že jsem se vracela k prvním kódům a měnila jejich názvy, nebo jsem je spojovala v jeden kód. Kódy, které byly použity pouze párkrát, jsem smysluplně přiřazovala jinam. Stejným způsobem jsem pracovala s kategoriemi.

Druhou fází zakotvené teorie je **axiální kódování**, jehož cílem je vytvářet spojení mezi kategoriemi a subkategoriemi. Získáme tak obraz o vzájemných vztazích. Za tímto účelem jsem využila **tzv. pragmatický model** (ve zjednodušené formě vypadá takto: příčinné podmínky → jev → kontext → intervenující podmínky → strategie jednání → následky), pomocí kterého dokáže výzkumník o datech smysluplně přemýšlet.

Selektivní kódování, poslední fáze analýzy dat, zahrnuje výběr **jedné klíčové ústřední kategorie**, kolem které je organizován základní analytický příběh. Jedná se o cíl analýzy, centrální kategorie by měla odpovídat zkoumanému jevu a dobře jej popisovat. Zahrnuje popis pravidelností – opakujících se vztahů, které se začínají vynořovat již během axiálního kódování (Corbin & Strauss, 1999).

Během celého procesu analýzy dat jsem se často vracela k publikaci od autorů Strausse a Corbinové (1999) o zakotvené teorii. Znovu jsem načítala teorii a jednotlivé ukázky, abych vše správně pochopila a ujistila se o správnosti mého postupu. Také jsem si zapisovala ručně na papír myšlenky, které mě v průběhu práce s daty napadaly. Tento krok zpětně považuji za velmi přínosný.

5.5 Etické hledisko a ochrana soukromí

Na začátku dotazníku byli respondenti obeznámeni se všemi důležitými informacemi. Krátce jsem se v úvodu představila a sdělila výzkumný záměr včetně kritérií výzkumného souboru. Bylo zdůrazněno, že účast ve výzkumu je **dobrovolná a anonymní**. Dále, že veškeré údaje budou zpracovány pouze pro účely této studie a že vyplněním dotazníku dává respondent souhlas se zpracováním údajů.

Dotazník bylo možné v kterékoliv jeho fázi ukončit a zaznamenané výsledky by nebyly uloženy. Na jeho konec jsem vložila prostor pro případné vyjádření či doplnění k výzkumu. Respondenti využívali tohoto prostoru zejména pro poděkování za možnost podílet se na zlepšování kurzu nebo pro pozitivní zpětnou vazbu.

Respondenti mohli dobrovolně uvést svůj osobní e-mail v případě, že si přejí zaslat výsledky výzkumu. Této možnosti využilo téměř 50 % respondentů, což považuji za úspěch. Výsledky budou zájemcům odeslány na začátku měsíce dubna ve skryté kopii.

Po ukončení sběru dat jsem výsledky stáhla do osobního počítače a online dotazník jsem smazala včetně všech odpovědí. K datům jsem měla vždy přístup pouze já. Dle mého názoru nedošlo v tomto výzkumu k žádnému klamání. Respondenti vyplnili dotazník dobrovolně a bez nároku na odměnu.

6 PRÁCE S DATY A JEJÍ VÝSLEDKY

V této kapitole seznámím čtenáře s výsledky samotného výzkumu, které vznikly dle výše uvedených metod a postupů. Výsledky jsou pro přehlednost rozčleněny do několika kapitol. V první kapitole předkládám paradigmatický model, na základě kterého se budeme orientovat v textu. Druhá kapitola je věnována přípravě na manželství na centru pro rodinu a třetí kapitola přípravě na manželství u kněze.

První dvě výzkumné otázky budou prezentovány společně. Pokud to konkrétní aspekt dovoluje, zaměřím se na to, jak ho respondenti hodnotí a plynule bude doplněno i to, jak jej zlepšit, jak by mohl ideálně vypadat. Třetí výzkumná otázka se týká hodnocení přípravy na manželství u kněze a budeme na ni odpovídat ve třetí kapitole.

Text je obohacen o autentické výroky respondentů pro lepší pochopení dané kategorie. Tyto výroky jsou citovány, takže jsou označeny kurzívou a uvozovkami.

6.1 Paradigmatický model a popis jevu

Na úvod představím obsah **paradigmatického modelu přípravy na manželství**, který bude sloužit jako rámec pro organizaci textu. Jeho použití umožňuje postihnout základní analytickou linku a provázat jednotlivé kategorie a subkategorie mezi sebou navzájem. Model vznikl v průběhu analýzy dat a byl několikrát upravován a doplňován. Přehledně je znázorněn v Tabulce 3.

Tabulka 3: Paradigmatický model účasti na kurzu příprava na manželství

Příčinné podmínky	Jev	Kontext	Intervenující podmínky	Strategie jednání	Následek
Motivace sňatku k účasti	Účast na kurzu	Atmosféra	Lektoři	Aktivity, úkoly	Investice do vztahu
Očekávání		Forma a struktura	Obsah (4 přednášky)	Diskuze v páru	Pocit připravenosti
				Diskuze s ostatními	Aplikace poznatků

V této kapitole je model popsán pouze ve zkrácené formě. Podrobnější výsledky studie předkládám v dalších kapitolách. Na konci této kapitoly je paradigmatický model doplněn o grafické schéma našeho jevu (viz Schéma 1).

Základním jevem je účast na přípravě na manželství. Kurz je pro snoubence povinný, protože jeho absolvování je podmínkou pro uzavření církevního sňatku. Církev si je vědoma významu manželské sňatkové sliby a potřebuje, aby si ho byl vědom i každý člověk vstupující do manželství. Snoubenci tedy přicházejí na kurz s nějakým očekáváním a motivací. **Očekávají nové informace, zkušenosti od lektorů, zábavu**, a zároveň mají určité obavy a předsudky. Nejčastější obavy plynou ze strachu mluvit nahlas před ostatními účastníky a z odsouzení (za něco, co snoubenci praktikují, ale církev to nepodporuje). Předsudky se často týkají často tématu sexuality. Jejich **motivace** je na jedné straně negativní, což plyne ze samotného faktu, že je kurz povinný. Na druhé straně se mnozí těší, že stráví nějaký čas společně se svým partnerem, a to prohloubí jejich vztah.

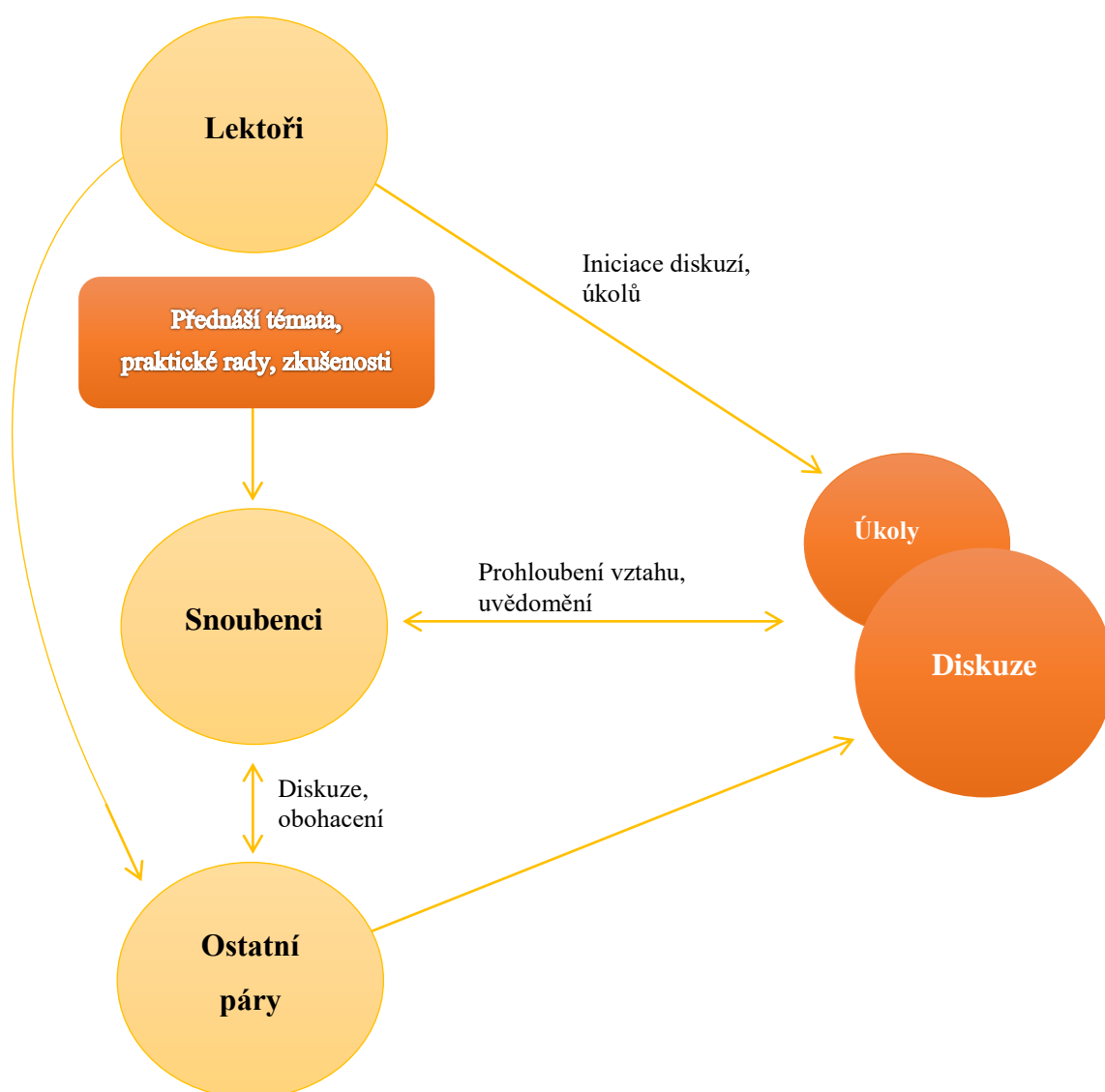
Atmosféra kurzu by měla být přátelská a pohodová, bez napětí a odsuzování. Forma kurzu dále výrazně ovlivňuje to, co se v kurzu odehrává, protože každá z forem má své specifické prvky. Jedná se o formu a) **individuální**, při které je v popředí jeden konkrétní pár a diskuze, která je zcela přizpůsobená páru. Za b) je to **malá skupina**, které se účastní 2–5 párů a můžeme ji považovat za nejvhodnější variantu, protože z ní plynou výhody jak skupiny, tak i individuální přípravy. Třetí možností je c) **skupinová příprava na manželství**, ve které jsou ústředními body: diskuze v páru a diskuze s ostatními snoubenci. Poslední variantou kurzu je d) **víkendová příprava**. Zde je nespornou výhodou množství času, které spolu partneři mohou strávit, hlubší poznání ostatních účastníků a případné konzultace s lektory (objevují se zde prvky párového poradenství).

Podstatnými intervenujícími podmínkami jsou dále **lektoři** a **obsah kurzu**. U lektorů je nejdůležitější vlastností otevřenost a upřímnost. Snoubenci opravdu nejvíce ocení jejich zkušenosti a příběhy z vlastního manželství, a tyto vlastnosti tak hrají ústřední roli. Dále by měli být lektoři přátelští, komunikativní, měli by mít lidský přístup a dávat prostor pro dotazy. Na druhou stranu významně negativně ovlivňují spokojenost snoubenců vlastnosti: odsuzování, nucení (například do víry) a dogmatická pravda. Obsah kurzu je složen ze 4 témat, z nichž nejpřínosnější je téma *Muž a žena, komunikace a konflikty*. Přednáška, která by však rozhodně stála za revizi, je *Sexualita a plánované rodičovství*. Objevilo se zde nejvíce podnětů pro zlepšení a organizátoři kurzu by měli

konkrétně u této přednášky zvážit vhodný výběr lektorů: s ohledem na jejich věk a otevřenost k tak intimnímu tématu.

Jádrem celé přípravy na manželství je **diskuze**. První by měla vždy proběhnout diskuze v páru a následovat by měla diskuze v menší skupině. Společně s **úkoly**, pracovními listy a aktivitami tvoří všechny tyto prvky **centrální kategorie celé teorie**. Snoubenci velmi často odpovídali, že témata, o kterých si měli se svým partnerem povídat, by je nenapadla otevřít a řešit je. Ideálním řešením je proto příprava na manželství.

Schéma 1: Jev účasti na přípravě na manželství, kauzální model

V momentě, kdy účastníci kurz absolvují, mají pocit, že do svého vztahu investovali čas a energii a cítí se být vybaveni určitými znalostmi a návody na to, jak ve svém budoucím manželství fungovat. Ideálně by mohli aplikovat poznatky, které na kurzu získali, nicméně hlavním cílem kurzu je společně strávený čas, prohloubení vztahu a případně získaná motivace k dalšímu vzdělání. Tento příběh byl převeden do kauzálního modelu, zachyceného ve Schématu 1.

6.2 Příprava na manželství na centru pro rodinu

V této kapitole se budeme věnovat jednotlivým aspektům paradigmatického modelu. Jak jsem již uvedla výše, významné aspekty budou popsány ze dvou úhlů pohledu. Nejprve se zaměřím na hodnocení respondentů a největší přínosy a následně popíšu možnosti zlepšení, respektive ideální verzi. V některých případech se jedná pouze o doplňující aspekty, které dotvářejí celkový jev, proto se u nich nezaměřuji na přínos ani na hodnocení (příčinné podmínky, atmosféra).

6.2.1 Příčinné podmínky

I když v dotazníku nebyla přímo zařazena otázka na očekávání či motivaci respondentů, jejich odpovědi a postoje k tomuto aspektu se vynořovaly napříč dotazníkem. Nejčastěji v jeho úvodu a v závěru.

OČEKÁVÁNÍ

Škála očekávání má dvě dimenze znázorněné ve Schématu 1: obavy, předsudky a nové informace, zkušenosti, zábava.

Schéma 1: Škála očekávání

Snoubenci vstupují do kurzu s určitým očekáváním. Na jedné straně se v nich objevují obavy, protože přesně nevědí, co od kurzu mohou očekávat. Často se také vyskytla reakce, že se snoubenci bojí, „*aby nemuseli něco říkat nahlas před ostatními a aby je za to ostatní neodsoudili.*“ Hovoříme tedy o strachu z neznáma (z nové zkušenosti, výzvy), ze sdílení svého vlastního soukromí a o strachu z odsouzení. Ve většině případů tyto strachy vymizí po prvním setkání a snoubenci jsou nakonec rádi, že kurz absolvovali.

Nejen s obavami, ale i jistými předsudky přicházejí snoubenci na náš kurz. V tomto případě jsem zaznamenala předsudky zejména vůči přednášce o sexualitě, kdy snoubenci předpokládají, že uslyší pouze o metodě PPR (přirozené plánování rodičovství; forma doporučené antikoncepce) a o „zastaralém učení církve“, jako: nedoporučení sexuálního života před vstupem do manželství, nepoužívání jiné antikoncepce než PPR a mít hodně dětí hned po svatbě.

Na druhé straně škály očekávání se objevuje dychtění po nových informacích a zkušenostech, které si účastníci přejí získat od lektorů kurzu. Respondenti také očekávají, že se na kurzu pobaví (což opět ovlivňují lektori) a kurz bude interaktivní (videa, aktivity, domácí úkoly).

MOTIVACE

Škála motivace má dvě dimenze znázorněné ve Schématu 2: povinnost kurzu a prohloubení vztahu.

Schéma 2: Škála motivace

Na jedné straně jsem upozorovala, že snoubenci vstupují do kurzu s malým odporem, který však plyne ze samotného faktu, že je povinný. Někteří respondenti uvedli, že si myslí, že by měl být kurz dobrovolný. Dokonce se objevily reakce typu: „škoda, že jsme si v té době neudělali více času na nějakou intenzivnější přípravu (třeba víkendovou), určitě bychom z toho vytěžili ještě víc.“ Dostáváme se k opačné straně škály. Zde se jedinci těší, že dojde k prohloubení jejich vztahu na základě společně stráveného času.

6.2.2 Kontext

Kontextem rozumíme konkrétní soubor podmínek, za nichž jsou uplatňovány strategie jednání nebo interakce (Corbin & Strauss, 1999). Kontext a intervenující podmínky se často překrývají, v tomto výzkumu jsme zde zařadili atmosféru a formu kurzu.

ATMOSFÉRA

Atmosféra kurzu je důležitá pro dobré naladění účastníků a měla by být pohodová, bez napětí a bez odsuzování. Tvoří ji zejména lektori a ostatní snoubenecké páry a je závislá také na formě kurzu. Je rozdíl, pokud hodnotíme atmosféru v individuální přípravě na

manželství nebo ve velké skupině, v každé z těchto dvou skupin probíhají jiné interakce a každá má své specifické prvky ovlivňující atmosféru.

FORMA KURZU

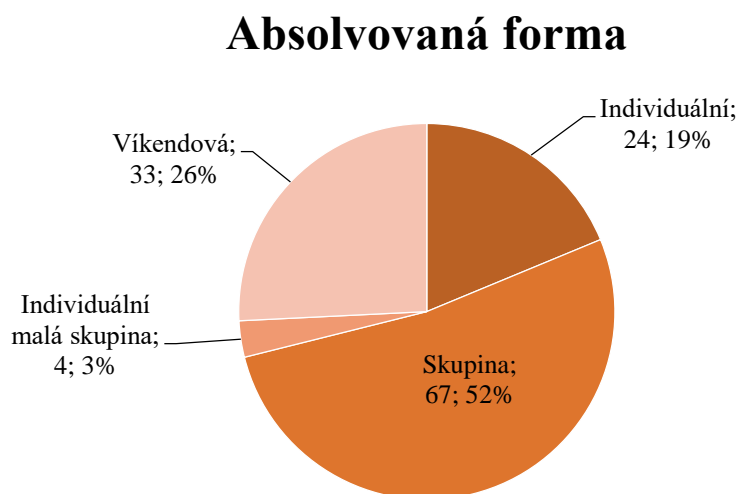
Tato kapitola se věnuje analýze formy kurzu. Přehled možných forem vidíme v Tabulce 4.

Tabulka 4: Přehled možných forem kurzu

Označení	Forma kurzu	Počet párů (lektori + kolik párů)
a)	Individuální	1 + 1
b)	Individuální: malá skupina	1 + (2–4 páry)
c)	Skupinová přednáška	1 + (5–x párů)
d)	Víkendová příprava	Různý počet lektorů + cca 10 párů

V Grafu 4 je přehledně znázorněno zastoupení respondentů u jednotlivých forem přípravy na manželství. Nejčastěji se účastníci připravovali formou skupinové přednášky, tu tvořilo více než 50 % respondentů. Druhou nejčastější formou byla víkendová příprava, které se zúčastnilo 26 % respondentů. Třetí varianta, individuální příprava pouze s lektory nebo v malé skupině, tvořila 22 %.

Graf 4: Absolvovaná forma přípravy na manželství

Nyní představíme jednotlivé formy kurzu a k nim výhody a případné zlepšení, které respondenti uváděli. Číslo v závorce značí konkrétní počet respondentů, kteří se ke kategorii přímo vyjádřili.

a) Skupinová přednáška

U této formy přípravy uvedlo celkem 38 respondentů z 67 (viz graf), že s ní byli velmi spokojeni a formálně by na ní mnoho neměnili. Nejčastější přínosy a výhody byly následující:

- Diskuze s ostatními účastníky (26): Centrální kategorií celé teorie je diskuze, jedná se o *diskuzi v páru* a *diskuzi s ostatními účastníky* přípravy na manželství. Této kategorii je věnována kapitola Strategie jednání (7.2.4), proto čtenáře odkazují tam, ale je důležité ji zde zmínit, protože konkrétně v této formě probíhá diskuze nejčastěji s ostatními účastníky (oproti individuální přípravě, kde je například přítomen pouze lektorský pár).
- Vyniknou zde rozdíly mezi páry, což je inspirativní (15): Samotná přítomnost ostatních párů je velmi přínosná a inspirativní: „*At' žena vidí, jací jsou ostatní muži verbálně schopní, laskaví, schopní...a opačně. Dozvíme se toho od sebe navzájem mnohem více.*“ Nebo také: „*Větší skupiny jsou výhodou, slyšíte tam více názorů a víc se pobavíte, jak to mají ostatní.*“
- Anonymita, pasivní posluchač, nenucení do hlasitého sdílení (5): Skupinovou přednášku vyhledávají i introvertní jedinci, kteří neradi sdílejí své názory před velkou skupinou lidí: „*Jsem spíše introvert a vyhovuje mi mít více času na případné promyšlení odpovědi či otázky,*“ a „*mohli jsme jen poslouchat, nemuseli jsme být nutně aktivní, což je dobře, protože řešit svůj vztah před ostatními, to není pro každého.*“
- Nabídka více termínů (2): Doplnujícím přínosem také je, že je v nabídce skupinových příprav vždy více termínů, ze kterých si snoubenci mohou vybrat ten nejvhodnější.

Zlepšení:

- Více diskuze (3): Pouze 3 respondenti uvedli, že by si přáli více prostoru pro diskuzi.

b) Individuální příprava (obě varianty)

Individuálně se připravovalo celkem 28 respondentů a téměř všichni z nich označilo tuto formu za ideální a nic by na ní neměnili. Z výhod respondenti vyzdvihli (kromě diskuze):

- Osobní přístup a obsah „šitý na míru“ (6): Respondenti uváděli, že každý člověk je jiný a potřebuje také jiný přístup. Lektori mohou upravit obsah konkrétně pro daný pár.
- Absence srovnávání (3) „Bylo to takové svobodné – opadá srovnávání se s jinými páry. Jako nevěsta jsem byla dost alergická na to, když nějaká jiná nastávající nevěsta hodnotila, jaké máme koláčky a jak vypadá naše oznámení...“ Nebo také: „Skupina nutila srovnávat a v některých ohledech to není úplně vhodné, každý si musí nastavit své.“
- Vznik hlubšího a intenzivnějšího vztahu s lektory (2)

Zlepšení

- Nastavit si plán pro pár (2): Zde hovoříme spíše o tipu než o zlepšení. Dva respondenty napadlo, že by si lektori se snoubenci mohli nastavit na začátku sezení plán, co by chtěli během setkávání probrat.

c) Víkendová příprava

Celkem 33 respondentů absolvovalo víkendovou přípravu na manželství. Uvedeny byly tyto přednosti:

- odreagování se, jiné prostředí
- intenzivní čas s partnerem
- dostatek času na aktivity, zážitky, stmelení kolektivu.

d) Prvky

V Tabulce 5 předkládám zastoupení jednotlivých prvků, kterých si respondenti nejvíce cení. Samozřejmě nejžádanějším prvkem jsou rozhovory v páru, aktivity v páru, modelové situace a krátké zábavné hry.

Pokud bychom měli zvolit tu nejvhodnější formu kurzu, byla by to **individuální příprava** u lektorů doma nebo na centru pro rodinu **v menší skupině maximálně do 5 párů** (včetně lektorů). Výhodou je dostatek prostoru pro individualitu, ale také je zde možnost konfrontace s ostatními páry. Snoubenci tak nepřicházejí o obohacení, které ostatní páry do kurzu přinášejí. Celkem 8 respondentů přímo napsalo, že by si přáli výhody obou forem: skupinové a individuální. „Měli jsme z našeho pohledu ideální přípravu – individuální příprava pouze s jedním dalším párem a velice milými průvodci. Vyhovoval nám osobní přístup a možnost konfrontace našich představ s představami druhé dvojice.“

Prakticky bychom mohli říct, že skupinovou přípravu mají snoubenci s manželskými páry a individuální poté při přípravě s knězem.

Tabulka 5: Žádané prvky a aktivity

Prvek	Příklad v praxi	Zastoupení
Rozhovory v páru	Popovídat si na předem dané téma, otázky	86
Aktivity v páru	Napište 5 společných koníčků, naplánujte společný výlet	61
Modelové situace	Zkuste vyřešit tento problém	58
Krátké zábavné hry	Na poznání partnera (zkuste si vyměnit role), sebereflexe	47
Rozhovory s ostatními účastníky	Malá skupina, 2–3 páry, sdílení zkušeností, popovídání v kruhu žen/mužů	38
Kreativní aktivity v páru	Nakreslete erb Vašeho vztahu	37
Občerstvení		2
Mše svatá, modlitba		1

Nejžádanějšími prvky jsou rozhovory v páru, aktivity v páru, modelové situace, krátké zábavné hry a rozhovory s účastníky v páru. Je důležité prvky začleňovat, aby účastníci kurzu nebyli pouze pasivními posluchači.

6.2.3 Intervenující podmínky

V následující kapitole se zaměřím na intervenující podmínky kurzu, kterými jsou lektori a obsah kurzu.

LEKTOŘI

V této kapitole se zaměříme na lektory kurzů, jako na velmi významný aspekt přípravy na manželství. Lektori v olomoucké arcidiecézi musí absolvovat kurz Školení lektorů snoubenců, kde se seznamují s obsahem přednášek. Neméně důležitou součástí, které se na kurzu nevyučují, jsou však také specifické vlastnosti a dovednosti lektorů, na které jsme se ve výzkumu zaměřili.

První tabulka prezentuje **pozitivní vlastnosti**, které respondenti oceňovali u svých konkrétních lektorů = jedná se o hodnocení lektorů v arcidiecézi. Na základě takových poznatků si však můžeme uvědomit, že vyzdvihnutí pozitivních vlastností může být vnímáno i jako výčet požadovaných (ideálních) vlastností.

Tabulka 6: Pozitivní přínosné vlastnosti a pozitivní hodnocení lektorů

Vlastnost	Počet
Sdílení vlastních zkušeností (i negativních), svědectví, + praktické rady do života a do manželství	56
Otevření (i v citlivých tématech), upřímní, autentičtí, pravdiví	54
Příjemní, milí, přátelští , lidští, komunikativní, empatičtí	41
Vtipné, záživné přednášky, interaktivní,	28
Zralí, zkušení	14
Vše měli připravené, dobrá organizace, prezentační dovednosti	13
Zajímavé informace, odbornost, profesionální přístup	10
Neodsuzovali, neškatulkovali, nenutili, odlehčený přístup	7
Věřící katolíci, příkladný pár (i práce ve farnosti), vzor	6
Harmonický, stabilní vztah	4
Pozitivní přístup	3
Zajímali se o nás	2
Vkusně oblečení	1

Jednoznačně nejdůležitějším aspektem lektorů je **sdílení vlastních zkušeností**, nejen těch pozitivních, ale i negativních, spolu s **praktickými radami do manželství**, do života, s **osobním svědectvím a zážitky**: „Bylo to skvělé, dozvěděli jsme se praktické návody na život v manželství, které nám nedali naši rodiče a ani nemůže dát kněz při přípravě, protože nemá s tímto přímou zkušenost.“ Nebo: „Plně se nám otevřeli a upřímně zodpovídali na naše otázky.“

S předchozím odstavcem je velmi úzce spjata vlastnost **otevřenost**. Myslíme tím, že lektori jsou otevření sdílet jejich životní zkušenosti upřímně a pravdivě. Respondenti uváděli odpovědi typu: „Lektorům jsme věřili, že to, co říkají, to i žijí,“ nebo, „byli otevření, autentičtí, pokorní, mluvili ze svých zkušeností, věděli, že praxe je často velmi odlišná od teorie...“ Dalšími důležitými vlastnostmi a schopnostmi jsou: komunikace, přátelskost, empatie, lidský přístup. Ale také schopnost dobře zorganizovat a připravit záživnou a interaktivní přednášku.

Pojďme se nyní podívat na ty **vlastnosti**, které byly naopak hodnoceny u lektorů olomoucké arcidiecéze jako **negativní a nežádoucí**.

Tabulka 7: Nežádoucí vlastnosti a negativní hodnocení lektorů

Vlastnost	Počet
Zaujatost a vnucování vlastní pravdy (existuje jen 1 řešení)	14
Špatné prezentační dovednosti	6
Velký věkový rozdíl (mezi snoubenci a lektory)	4
Držení se katolického stereotypu	3
Hovořili pouze lektori	3
Zvláštní názory	2
Vyhoření lektorů	1

Zde se již nepohybujeme v tak vysokém počtu vlastností jako v předchozím případě, což svědčí o tom, že lektori disponují zejména pozitivními vlastnostmi. Nejčastěji zmíněnou nežádoucí vlastností je **zaujatost a vnucování vlastní pravdy**. Pro příklad uvádím výpověď respondentky: „*Pani propagovala věci a metody, které se jí osvědčily jako univerzální klíč pro všechny...*“ Nebo jiná výstižná odpověď: „*Vnucování vlastních názorů, např. bydlete v pronájmu a celý život platíte nájem cizím lidem, hlavně si nestavte vlastní dům, je to moc pracné! Neberte si hypotéky, nebydlete u rodičů a dále arogantní přístup lektora – já jsem tady ten, kdo má ve všem pravdu.*“ Je zřejmě důležité umět předat své názory jako návrhy, které se člověku osvědčily, ale stále ujišťovat své posluchače, že je to jen jedno z možných řešení. Na druhém místě se umístily špatné prezentační dovednosti, jako „*pasivní čtení textu ze slidů prezentace.*“

U lektorů je důležitý také jejich **věk**. Na tento aspekt můžeme nahlížet ze dvou úhlů pohledu: pozitivně (předávání zralých zkušeností) i negativně (velký věkový rozdíl mezi lektory a snoubenci; stereotypní vzorce chování). Z výsledků vyplynulo, že nejvhodnějším věkem napříč všemi čtyřmi přednáškami je **období střední dospělosti od 35–50 let**.

OBSAH

Následující kategorii rozčleníme na 5 podkategorií: 4 se budou věnovat přednáškám a 1 novým tématům. Záměrem studie bylo získat zpětnou vazbu konkrétně ke každé z přednášek, ne pouze obecně. Vždy bude uvedeno, co na přednášce snoubenci oceňují, v čem chtějí pokračovat. Doplněno bude také to, co tématu z pohledu účastníků chybí.

a) Téma: Já a moje rodina

Téma *Já a moje rodina* hodnotili respondenti především kladně. Označilo ho za důležité a zajímavé 20 respondentů. Spíš než možná zlepšení se objevovaly přínosné myšlenky, které si participantů z přednášky odnesli. Informace se opakovaly, proto jsem se rozhodla uvést ty nejčastěji zmiňované, ve kterých by se mělo pokračovat.

- Aktivita pro pár (51): Partneři si sdělí, na co je každý ze své rodiny zvyklý a následně se domluví, jak si to ustanoví v jejich budoucí rodině (např. Vánoce, domácí práce, počet dětí...). Z výpovědí: „*Důležité téma, na které pak v manželství člověk hodně naráží, a proto je dobře, že byl čas se nad tím společně zamyslet a v určitých věcech se dopředu dohodnout, abychom se vyhnuli pozdějším konfliktům.*“ Tato aktivita je jednoznačně ta, kterou respondenti uváděli jako nejpřínosnější.
- Myšlenka (10): Utvoření vlastních tradic je velmi důležité. „*Uvědomění, že oba vycházíme z nějakého prostředí, které bylo rozdílné, a na konci vzájemná dohoda, že si vytvoříme jako rodina naše vlastní zvyky, které pro nás jsou důležité.*“
- Myšlenka (7): Zdůraznění, že každá rodina funguje jinak, má jiné tradice a zvyky a je to tak v pořádku! Máme si odnést ale hlavně to dobré.
- Myšlenka (4): Rozebrat z psychologického hlediska odchod z primární rodiny.
- Myšlenka (3): Není dobré se nechávat manipulovat původní rodinou.
- Poznat rodinu partnera (3): Tato kategorie mi přijde zcela automatická, ale zřejmě je dobré si připomínat důležitost rodinných oslav a setkání. Respondenti uváděli, že na základě toho „*pochopti, proč se ten druhý tak chová.*“
- Důležitost rodičovských rolí (3): Uvést důležitost role matky a otce a také jejich vliv na dítě.

Nyní si uvedeme pár myšlenek, které respondenti uvedli, že jim chyběly nebo by se na ně chtěli více zaměřit.

- Podrobněji rozebrat konkrétní problémy v rodině (3): Zkusit si modelové situace, jak by to jednotlivé páry řešily.
- Jak má člověk řešit své negativní vzorce z původní rodiny?
- Jaké jsou důsledky manželského vztahu věřícího a nevěřícího?

Celkem 10 respondentů se na této přednášce nedozvědělo nic nového, což nepovažuji za negativní ohodnocení, protože většinou bylo doplněno: „*To nevadí, my si to rádi*

zopakujem.“ Přednášku hodnotím jako velmi přínosnou vzhledem k porovnání pozitivních a negativních názorů, jednoznačně zde převyšují přínosné myšlenky.

b) Téma: Muž a žena, komunikace a konflikty

Druhou přednáškou, kterou snoubenci absolvují, je Muž a žena, komunikace a konflikty. Za nejdůležitější téma ze všech ho označilo 25 respondentů a pro dalších 6 to byly zcela nové informace. *„První téma je podle mě fakt hodně škatulkovací, je to hrozně individuální. Daleko důležitější vnímám tu komunikaci a řešení konfliktů. To je věc, kterou vnímáme i teď po dvou letech manželství jako opravdu stěžejní!“* Respondenti jsou také toho názoru, že tohle téma by mělo být pojaté s humorem a nadsázkou, protože to může být citlivé pro obě pohlaví (7).

Opět si uvedeme nejpřínosnější myšlenky/aktivity:

- 5 jazyků lásky, včetně testu jazyků (22): Participanti označovali téma 5 jazyků lásky za velmi přínosné, protože díky němu *„poznali, jak vyjádřit partnerovi lásku na míru.“* Je vhodné také zapojovat aktivitu na poznání svých 5 jazyků lásky s následnou diskuzí.
- Ideální řešení konfliktů, praktické ukázky (16): Tato kategorie je spojena s tím, že participanti dychtí po praktických radách, zkušenostech.
- Jak komunikovat s mužem/ženou (15): *„Že muž a žena každý jinak přemýšlí a musí si naslouchat a správně spolu komunikovat, aby jejich manželství kvetlo.“*
- Rozdílné potřeby muže a ženy, včetně aktivit (13)
- Přínosné konkrétní informace: Udělat si čas na sebe. Dát partnerovi čas na odpočinek. Konflikty jsou dobré, protože očistí vzduch.

Zlepšení, otázky k zamyšlení:

- Jít do hloubky (4): konkrétně v tématech komunikace a konflikty
- Jak vychovávat dítě, aby se od mala nevštěpovaly tradiční role muže/ženy?
- Jak posilovat komunikaci v manželství?
- Nepojímat téma jako osobní výčet konfliktů a hádek v manželství, ale přednést i řešení.

c) Téma: Víra a vztah k Bohu v manželství

K této přednášce se respondenti vyjadřovali velmi stručně, obvykle jednou větou. Je to zřejmě z toho důvodu, že zde dochází ke splnutí tématu s přednáškou u kněze, u kterého

se téma ještě podrobněji rozebírá. Celkem 34 respondentů však uvedlo, že je dobře, že se tohle téma přednáší, i když to pro spoustu z nich byly známé informace.

Tato přednáška byla nejvíce prospěšná pro snoubenecký pár, který tvoří věřící a nevěřící partner (19). Nevěřící člověk má prostor poznat hodnoty věřícího partnera, a naopak pro věřícího je důležité, že to druhý partner slyší. „*Za sebe jsem si odnášela uvědomění velké zodpovědnosti, když jsem vnímala, že toto téma není z manželovy strany plně chápáno a vzešla z toho pro mě velká výzva, snažit se dvojnásobně – za nás za oba, když nemáme stejný základ v tomto.*“

Další přínosné poznatky:

- Rozbor manželské slibu a svátosti manželství (22)
- Aktivita: Sdílet si, jak budeme praktikovat víru (15)
- Modlitba v páru, v rodině (10)
- Každý prožívá víru po svém (8)

Pokud bychom chtěli uvést nějaké zlepšení, objevilo se pouze 5 názorů, že by se tomu měl víc věnovat kněz a s manželi by se mělo probírat to, co s knězem nelze (jako právě například komunikace, zkušenosti manželů) a 3 respondenti uvedli přednášku jako nepřínosnou.

d) Téma: Sexualita a plánované rodičovství

Předchozí 3 přednášky byly hodnoceny zejména kladně a přínosně, což se bohužel nedá říct o přednášce Sexualita a plánované rodičovství. Objevily se zde zejména negativní zkušenosti respondentů.

Nejprve si uvedeme pár pozitivních aspektů. Metodu přirozeného plánování rodičovství označilo 17 respondentů za zajímavou, což vnímám jako překvapivé. Metoda se většinou nesetkává s pozitivním ohlasem, protože je to jediná doporučená antikoncepční metoda v církvi a žena se s ní musí naučit pracovat, musí vynaložit nějaké úsilí, aby se na ni dalo spolehnout. Celkem 18 respondentům se přednáška líbila a považují ji za zajímavou a důležitou. Odborné informace oceňuje 5 respondentů. Jiné přínosné myšlenky:

- Rozdíl v prožívání sexuality u muže a ženy (9)
- Říct si s partnerem postoje k adopci (5)
- V sexu se odráží vztah (4)
- Myšlenka: I křesťan má sexuální touhy
- Myšlenka: Plodnost je záležitostí obou partnerů, ne pouze ženy

Nyní představíme negativní reakce od respondentů, které bohužel v celkovém měřítku převládaly. Celkem 27 respondentů přímo uvedlo, že jim bylo během přednášky nepříjemně, trapně a že byla pojatá hrozně. Pro příklad: „*Absolutně nezdařilá přednáška...*“ Nebo: „*Tato přednáška mi ulpěla v paměti jako opravdu hrozná, přednášející pár hovořil stylem „toto je jediná správná metoda a volba“...neodnesla jsem si z toho tenkrát nic užitečného.*“ Nebo také: „*Přednáška mě vyloženě naštvála.*“

Tato přednáška je těžká na prezentování, což uznali i 4 respondenti, jedná se o velmi intimní, citlivé a individuální téma. „*Upřímně řečeno, chápu, že na přednášení je toto téma náročné, ale manželský pár, který měl s námi tuto přednášku, byl úplně mimo! Z této přednášky si pamatuji jen touhu, aby bylo už po všem.*“ Negativní reakce od respondentů pramení z kombinace dvou aspektů: lektori a učení církve. Je opravdu důležité, jací lektori přednášku vedou a učení církve je pro mnohé mladé lidi zkrátka „zastaralé.“

Jedná se tedy především o dobrou volbu lektorů pro přednášku (10), kteří dokážou otevřeně a s volností o tomto tématu hovořit a není jim to nijak nepříjemné. Nad tímto aspektem by se měli zamyslet nejen samotní lektori, ale také organizátoři příprav snoubenců. Pokud bychom se na to podívali z hlediska věku, je vhodnější, když o tomto tématu přednášejí mladší páry. Z výzkumu vyplynulo, že u této přednášky respondenti preferovali lektory v mladé (36) a střední dospělosti (58). Pro mladší lektory je téma více aktuální a mají mladým snoubencům více co nabídnout.

Dalším negativním aspektem je, že lektori přednášeli o metodě PPR jako o jediném možném řešení antikoncepce (19). Například výpověď ženy: „*Odnáším si znechucení z toho, jak se všude PPR předkládá jako jediná možnost pro křesťanské manžele a jak moc nesmyslných pravidel církev ustanovila pro manželský sex.*“ Nebo: „*Podle mě je nedomyšlené, nerozvedené církevní kliše – PPR je jediná možnost a zbytek je špatně. Tak si nemyslím, že by se mělo o manželské sexualitě uvažovat.*“

Je pravdou, že církev ostatní antikoncepční metody nepodporuje a nedoporučuje, má k tomu ale své důvody, které musí lektori předložit. Nesmí se sklouznout k prostému předložení jediné možné metody bez poskytnutí pádných důvodů. Spíše by se měla metoda PPR snoubencům nabídnout jako nejzdravější a nepřírozenější antikoncepční metoda nejen pro ženu, ale v celkovém důsledku také pro vztah. Snoubence namotivovat k jejímu používání, vznést vlastní zkušenosti (4) a benefity pro tělo a pro vztah. Zdůvodnit, proč církev odmítá ostatní antikoncepční metody (život je dar), a poté už záleží pouze na

člověku, jak s informacemi naloží a jak se rozhodne. Možností je také nabídnout snoubencům kurz o metodě PPR, aby si utvořili svůj vlastní názor.

Snoubenci dále uvedli, že by lektoři neměli očekávat, že spolu lidé před svatou sexuálně nežijí (3), protože každý ví, že realita je jiná. V tomto případě je ale povinností lektorů takto ke snoubencům přistupovat, protože mají předkládat učení církve, nikoliv jejich názory na učení církve. Co už je bohužel za hranou, je odsuzování lidí, kteří praktikují předmanželský sex. Takovou zkušenost bohužel uvedli 4 respondenti.

Podobně tak se nesmí stát, že lektoři odsoudí pár, který přemýšlí o asistované reprodukci (2). Uvedla bych zkušenost respondentky: „*Sám (lektor) má mnoho dětí, ale k lidem, kterým nebyly dopřány, má až odporný postoj, když se pokouší o oplodnění umělé. Nemají k tomuto tématu žádné informace ani povědomí, jak to přesně probíhá a co se děje, a dovolují se k tomuto tématu vyjadřovat. Podle mě nehoráznost.*“ Nebo také zde: „*Kdyby kurz vedl někdo, kdo má v téhle oblasti problém, pochopil by, že často není jiná cesta.*“

Je opravdu těžké posuzovat všechny zkušenosti, které respondenti v dotazníku uvedli. Pravdu mohou mít oba – lektoři i snoubenci. Cestou k rozumnému přednášení tohoto tématu je přednést učení církve, říct k danému aspektu svou vlastní zkušenost a hlavně neodsuzovat ty, kteří dané nařízení církve nedodržují a nikoho k ničemu nenutit. Pěkně vyjádřila svůj názor respondentka: „*Ač si poslušnosti církve a jejímu učení cením snad nade vše, nedovolila bych si nikdy někoho „zatracovat“ a označovat ho za horšího, než jsem já, když něco z učení církve nedodrží. Navíc se mi protiví jakákoliv forma nátlaku, je to absolutně kontraproduktivní – pochybuju, že jediný posluchač našel pro tento styl přednášky v sobě přijetí.*“

Nemělo by se stávat, že nějaký lektorský pár vysloví myšlenky, které uvádí respondentka: „*Přednášející vykládal bludy typu „kdo nemá hodně dětí, na tom je něco špatně, a kdo má hodně dětí, tomu Bůh žehná“ nebo také padlo, že „homosexuálové jsou nemocní...”*“ Na závěr uvedeme pár myšlenek, které by snoubence zajímaly:

- Existuje nějaký zdroj, kde se člověk dozví, co konkrétně je v sexu povolené a co nikoliv?
- Co dělat, když má žena rozhozené cykly a nemůže používat PPR?
- Zdůraznit, že sexualita je nádherné obohacení vztahu, nedívat se na ni jen jako na účel plození dětí.
- Zdůraznit, že čistota před svatbou je rozhodnutí člověka, ne nařízení, chci čistotu pro druhého partnera.

Této kapitole jsem se věnovala výrazně podrobněji proto, že si to téma žádá a je nutné začít pracovat na jeho revizi.

e) Nová témata

V této kapitole doplníme témata, která snoubencům na přípravě na manželství chyběla:

- **Rodičovství** (13) aneb proměna vztahu po narození dítěte a vedení dětí k víře
- **Celoživotní práce na vztahu** (11): Pokračování rozvoje vztahu i po svatbě, jaké jsou možnosti, kontakty, kam se obrátit? Jak trávit volný čas? Jak na seberealizaci ve vztahu?
- **Finance**, ekonomické řízení domácnosti, hypotéka, podpora státu (7)
- Neplodnost, nemožnost počít/donosit dítě (6): přirozený potrat, jak se s tím vyrovnat, kam se obrátit; antikoncepce
- Nemoci, závislosti (4)
- Negativní zkušenosti ve vztahu (2): žárlivost, nevěra
- Víra (2): společenství, zapojení se do nové farnosti
- Rodiče partnera (2): bydlení u rodičů, když není jiná možnost; jak ukočírovat tlak rodiny

Z analýzy intervenujících podmínek (lektori a obsah přípravy na manželství) vyplynulo, že u lektorů nejvíce respondenti oceňují: přednášení vlastních zkušeností, rady do života a osobní svědectví. Nejdůležitější vlastnosti lektorů jsou otevřenost, upřímnost a přátelskost. Nejčastěji zmíněnou nežádoucí vlastností je pak vnucování vlastních názorů. Nejvhodnějším věkem lektorů se jeví období střední dospělosti od 35–50 let.

První tři přednášky byly hodnoceny jako velmi pozitivní a přínosné, což však nemůžeme říct o poslední přednášce o sexualitě. Zde se objevilo mnoho negativních zkušeností, na kterých je třeba pracovat.

6.2.4 Strategie jednání

V této kapitole se věnujeme strategiím jednání, kam jsme zařadili: úkoly a aktivity v páru, modelové situace, pracovní listy a diskuzi v páru a ve skupině. Jedná se o cílené jednání, strategie a taktiky, kterými jedinci (v našem případě snoubenci) dosahují svého cíle (v našem případě odnést si z kurzu to nejprínosnější).

ÚKOLY, AKTIVITY V PÁRU, PRACOVNÍ LISTY

Z celkového přínosu přípravy na manželství vyplynulo, že tyto prvky jsou hodnoceny velmi kladně a přínosně. Celkem 8 respondentů uvedlo, že tento prvek byl pro ně na kurzu nejpřínosnější: „*Líbily se mi úkoly, odpovědi na ně ve mně rezonují doteď a často se k nim s manželem vracíme.*“

V kapitole o formě kurzu jsme tyto prvky rozebírali podrobněji. **Aktivity v páru oceňuje 61 participantů.** Mezi tyto aktivity zařazujeme například: napište 5 společných volnočasových aktivit; naplánujte si výlet; vyjádřete partnerovi díky za konkrétní maličkosti. „*Praktická cvičení posloužila jako možnost komunikace s mým snoubencem na témata, na která se těžko hledá čas a vhodná příležitost.*“

Modelové situace oceňuje 58 respondentů a řadíme zde například: je před vámi tato situace, zkuste ji vyřešit. Krátké zábavné hry na poznání partnera hodnotilo 47 respondentů. Jedná se třeba o výměnu rolí: Zkuste reagovat jako vaše žena a naopak. Poslední přínosnou aktivitou jsou kreativní aktivity v páru (37) jako: Nakreslete erb Vašeho vztahu.

Zařazením těchto aktivit docílíme toho, že respondenti budou z kurzu odcházet spokojeni. Z účastníka se stává aktivní jedinec, nikoliv pouze pasivní pozorovatel. U aktivit vzniká dobrá a příjemná atmosféra, uvolní se napětí. Snoubenci si zpravidla takové aktivity nenaplánují na volné odpoledne, proto jsou pro ně vzájemná sdělení na kurzu vzácná. Je proto vhodné dát účastníkům nějaké úkoly i „*na doma.*“

DISKUZE

Postupně se dostáváme k centrální kategorii naší teorie, kterou je **diskuze**. Celkem 30 respondentů ji uvedlo na prvním místě, když jsem se dotazovala na nejpřínosnější aspekty přípravy. Rozdělujeme diskuzi v páru a diskuzi ve skupině, přičemž bychom měli dodržovat uvedené pořadí: Nejprve si **prodiskutovat o tématu v páru** a následně se sdílet ve skupině.

Schéma 3: Škála diskuze

Diskuze se také umístila na prvním místě jako prvek, který respondenti nejvíce oceňují. Odpověď zaznačilo 86 participantů: „*Bylo fajn si v klidu popovídat s partnerem o*

důležitých životních událostech.“ Nebo: *„Měli jsme prostor jen pro nás dva – pro samostatné vyplnění úkolů a pak pro diskuzi.“*

Diskuze s ostatními účastníky je pro snoubence obohacující z toho důvodu, že mají možnost poznat fungování jiných vztahů, dochází k vzájemnému sdílení zkušeností (12). Člověk si uvědomí, že nikdo není dokonalý a že každý řeší různé životní problémy a strasti: *„Bylo skvělé slyšet, jak třeba řeší problémy ostatní páry (i to, že je mají a že nikdo není dokonalý bez chyb, jak někteří v chození očekávají).“* Celkem 38 respondentů uvedlo, že tento prvek v přípravě na manželství oceňuje. Mělo by se jednat o malou skupinu 2–3 párů nebo také o skupinu pouze mužů nebo pouze žen.

Významnou složkou je také obsah diskuze. Participantů v celkovém přínosu oceňují (27), že dochází k **otevření důležitých témat**, o kterých by si za **běžných okolností nepovídali**. Doplňují, že by je to mnohdy ani nenapadlo se o takových tématech bavit. *„Velký přínos jsme s manželem vnímali především v prostoru k otevření témat, které jsme do té doby sami nevnímali jako důležitá k řešení.“*

Na základě otevření témat dochází k **uvědomění** (19): jak fungovat ve vztahu; uvědomění si očekávání od manželství; uvědomění si důležitosti komunikace; upozornění na úskalí manželství; uvědomění si, že vztah se buduje celý život; zamyšlení nad vztahem a nad partnerem. *„Podává pohled na manželství ze všech stran, pomáhá se zamyslet, co vlastně očekávám, bourá iluze, ale zachovává ideál.“*

6.2.5 Následek

Plynule přecházíme k poslední kapitole o jevu Účast na přípravě na manželství. Za předpokladu, že budou dodrženy všechny uvedené důležité aspekty: diskuze, úkoly a pracovní listy, přínosné rady do manželství, zkušenosti, otevřenost lektorů, dosáhneme ideální přípravy na manželství. Snoubenci díky přípravě na manželství mají pocit, že do svého vztahu **investovali čas a energii** a že nyní disponují důležitými znalostmi a dovednostmi pro budování **kvalitního manželství**. Dochází k prohloubení, oživení a povzbuzení jejich vztahu. *„Celý kurz byl moc fajn, nejprve jsme se obávali, že nás to bude nudit, ale opak je pravdou. Oživilo to náš vztah, lepší komunikace a utvrdili jsme si, že nám to klapne.“* V ideálním případě dochází k aplikaci poznatků do běžného života a k dalšímu vzdělávání.

6.3 Příprava na manželství u kněze

V druhé kapitole se zaměříme na analýzu přípravy na manželství u kněze. Kněz by se měl se snoubenci setkat 4x a komunikovat s nimi o 4 tématech. V praxi se ale často stává, že kněz přizpůsobuje přípravu snoubencům, třeba na základě toho, že je dobře zná a ví o nich, že jsou ve farnosti aktivní.

Kapitola bude rozčleněna na 2 podkapitoly. První se bude věnovat tomu, co respondenti u svých kněží hodnotí jako nejpřínosnější. V druhé podkapitole představíme ideální přípravu na manželství a možnosti zlepšení.

6.3.1 Hodnocení přípravy na manželství u kněze

Respondenti (20) hodnotili setkání s knězem především pozitivně a přínosně. K mému překvapení se neobjevily žádné negativní zkušenosti. Kněží mají oproti manželským párům jednu velkou přednost a tou je **individualita** (19). Jejich setkání je přizpůsobené konkrétním snoubencům, je o osobním přístupu a je „*šité na míru*.“ Uvedla bych výpověď respondentky: „*Byla jsem s naší přípravou u kněze spokojená přesně tak, jak byla. Jako velmi důležitý vidím individuální přístup ke konkrétnímu páru – i o stejných tématech se dá mluvit různě, tak, aby to bylo blízké tomu, kdo zrovna poslouchá.*“ Kněz zároveň probírá témata do hloubky a řeší aktuální problémy (15). Respondenti dále oceňovali praktické projití obřadu, teologické informace o manželství, motivující a inspirující myšlenky a dobré příklady (26).

Pokud je kněz zároveň přítel snoubenců nebo se alespoň osobně znají, je to nesporná výhoda, kterou označilo 11 respondentů. „*Kněz, který nás sezdával, mě zná velmi dobře skoro 20 let (je můj duchovní vůdce), takže mohl mluvit konkrétně ke mně/k nám.*“

Vlastnosti, které participanti přiřazovali svým kněžím, byly následující: otevřenost, přátelský přístup, empatie, lidskost, opravdový zájem, tolerance a pochopení. Dále byla zmiňovaná přídavná jména jako komunikativní, láskyplný, vtipný, neodsuzující, seriózní a ochotný odpovídat na otázky.

Respondenti oceňovali zapojení do debaty a také aktivní prvky (úkoly).

6.3.2 Ideální příprava na manželství

Nyní si uvedeme ideální přípravu na manželství dle výroků respondentů. Chápající, přátelský a lidský, takto o svém ideálním knězi hovořilo 22 respondentů. Mělo by se hodně diskutovat a otevírat **nekomfortní témata** (11): „Do přípravy by měl zařadit „ožehavá témata“ – nebát se otevřít kontroverzní otázky, asi hlavně skrz sexualitu a co na to církev v jaké situaci.“ Ideálně tedy snoubence konfrontovat i s nepříjemnými, ale důležitými tématy. Jak to nazval jeden respondent „jít na dřevě.“

V minulé kapitole jsme se bavili o individualitě, i zde zmínilo tento aspekt 8 respondentů. Kněz by měl přípravu přizpůsobit snoubencům, měl by se bavit o tom, co chtějí oni. Opět jako v případě přípravy na centru pro rodinu, kněží mohou přizpůsobit kurz snoubencům, nicméně musí zařadit i povinná témata. „Myslím ale, že kněz by měl být empatický a individuálně přistupovat ke každému páru. Neodsuzovat a nesoudit. Zařadit více dialogů.“

Ideální kněz by měl být (41): přátelský, chápat, otevřený, naslouchající, autentický, věrohodný, motivující, neodsuzující, nevyčítá.

Co do přípravy zařadit? Společnou modlitbu, teologické informace, zážitky z celibátu, tipy na literaturu, popřípadě změnit prostředí (5) a navrhnout snoubencům procházku parkem nebo schůzku v kavárně.

7 DISKUZE

Diskuze je rozdělena do několika oblastí. V první kapitole se zamýšlím nad výzkumným problémem. Následující 3 kapitoly korespondují s výzkumnými otázkami a v poslední kapitole se vyjádřím k limitům výzkumu, přínosům do praxe a k možnostem dalšího zkoumání v této oblasti.

7.1 Výzkumný problém

Diplomová práce se zaměřuje na cílovou skupinu snoubenců, kteří absolvovali kurz příprava na manželství v Arcidiecézi olomoucké. Římskokatolická církev vnímá manželství jako velký krok v životě člověka a dle ní je nutné se na něj připravit (KKC, 2002). Není tím myšlena příprava na všechny situace v manželství, samozřejmě není možné se připravit na vše, co člověka v životě čeká (Mohaupt & Vondřichová, 2012). Záměrem je informovat člověka o manželskému slibu, který je neodvolatelný a nezrušitelný, aby správně pochopil a přijal odpovědnost za to, co konkrétně své nastávající ženě/nastávajícímu muži slibuje (Pavel VI., 1965).

Z analýzy Metodiky pro snoubence (interní materiál arcibiskupství) vyplynulo, že tento cíl příprava na manželství splňuje. Z textu je patrné, že veškeré důležité informace o nerozlučnosti manželského slibu jsou předávány snoubencům prostřednictvím 4 přednášek a 4 setkání s knězem (*Směrnice ČBK*, 2017). Během výzkumu jsem si uvědomila, že účastníci kurzu možná nejsou dostatečně informováni o tom, co je jeho hlavním účelem. Respondenti vesměs očekávali, že od lektorů získají praktické rady do života a do manželství a že získají nové informace a zkušenosti. Také očekávali, že se na kurzu pobaví. Dle mého názoru by se mělo na začátku každé přednášky přednést, co je jejím účelem. Je velmi dobře, že se organizátoři kurzů snaží udělat program zajímavý, interaktivní a přínosný. Tímto způsobem naplňují i druhý nepsaný cíl přípravy na manželství a tím je prohloubit vzájemný vztah snoubenců, prožít určitý čas společně, obohatit se od ostatních párů (lektorů a snoubenců).

Směrnice ČBK, na základě které se organizují přípravy na manželství v České republice, byla revidovaná v roce 2017, nicméně původní informace jsou převzaty z adhortace *Familiaris consortio* z roku 1981. Uvedla jsem v kapitole o výzkumném problému, že každý kurz se musí aktualizovat na základě potřeb účastníků a doby, ve které žijí. Výzkum ukázal, že i kurz příprava na manželství by potřeboval určitá zlepšení. Nejsem si však jistá, zda je v silách organizátorů na těchto aspektech pracovat. Konkrétně v kapitole o sexualitě se objevily nejvýraznější problémy, které však dle mého názoru plynou ze samé podstaty učení církve. Jak spoustu respondentů uvedlo, se svými partnery žijí sexuálně i před svatbou. Jedna respondentka dokonce přiznala, že na kurzu byli jediní bez dětí a bez společného bydlení před svatbou a paradoxně lektoři povíдали o předmanželské čistotě. Z tohoto faktu je patrné, že realita je vskutku jiná, než ji učí církve a možná by se mělo v tomto ohledu přemýšlet o reformě. V prostředí katolické církve není tento termín příliš oblíben. Za velkého reformátora je nyní považován papež František. Uvidíme, jestli se situace časem změní (Rott, 2018).

7.2 VO1: Co považují účastníci kurzu za přínosné?

Směrnice ČBK (2017) si klade za cíl mimo jiné poskytovat prostor k intenzivnímu zamyšlení nad různými aspekty manželského života. Jednoznačně nejvýraznějším přínosem celé přípravy na manželství je právě **diskuze v páru a diskuze ve skupině**. Celkem 30 respondentů uvedlo tento aspekt za nejpřínosnější na celém kurzu, což je téměř 25 %. Je to zřejmě z toho důvodu, že lidé si běžně nenacházejí čas na společné rozhovory o tématech jako víra, sexualita či rozdílné potřeby mužů a žen. Příprava na manželství tento prostor k zamyšlení poskytuje a měla by v tom pokračovat i nadále. Z výzkumu také vyplynulo, že snoubence mnohdy ani nenapadne tato témata otevřít a diskutovat o nich.

Osobně si myslím, že lektoři příprav by měli snoubencům doporučovat knihy, které jsou obsahově podobné tomu, co se probírá na kurzu. Například kniha *Manželství: dobrodružství ve dvou* (Costová, 2020) nabízí především náměty na společné rozhovory v páru a další podněty k zamyšlení. Téměř 50 % respondentů v dotazníku uvedlo, že by mělo zájem o materiály z kurzu, což znamená, že si chtějí jistým způsobem přenést prvky přípravy na manželství i domů a tohle je jistá cesta.

Druhým nejpřínosnějším aspektem kurzu je, že snoubenci chtějí slyšet zkušenosti lektorů, **radý do manželství, do života a jejich osobní svědectví**. Takto reagovalo téměř 50 % respondentů. Vlastní zkušenosti lektorů zřejmě člověku přináší informace

o manželství, které je pro něj zatím neznámé, a tudíž z něj má strach a respekt. Kouč Vladimír Tuka se zmiňuje, že pokud chce člověk vyjít z aktuálního stereotypu (v našem případě opustit svobodný život a zavázat se manželstvím), a neví, co ho čeká, má z toho strach. Lidský mozek má ale úžasnou vlastnost, že si to dokáže představit a přestane se bát (Havel, 2016). Zřejmě proto chtějí respondenti slyšet zkušenější manžele, aby si dokázali představit to, co je v manželství čeká a zmírnili tak svůj strach. Také autor Jayson (2006) poukazuje, že v jeho výzkumu bylo zajímavé, že osoby vstupující do manželství se zajímaly o způsoby, kterými by mohly předcházet rozvodu a kterými by si mohli udržet kvalitní a stabilní vztah. Strategie snoubenců je zřejmě podobná, také se zajímají o způsoby, kterými udrží stabilitu svého vztahu i v jeho nové fázi.

Když hovoříme o lektorech, respondenti nejvíce oceňují vlastnosti **jako otevřenost, přátelskost, empatii a upřímnost**. Přednášky by měli být pojaty vtipně a záživně. V kapitole o lektorech jsem uvedla všechny vlastnosti, které respondenti považovali za žádoucí. Jsem si samozřejmě vědoma toho, že každý člověk disponuje jinými dobrými vlastnostmi a nikdo není dokonalý, aby splňoval všechny uvedené požadavky. Účelem je zamyšlení a snaha lektorů na sobě pracovat a přednášet to, co je žádoucí. Psycholog Pražák (2016) je toho názoru, že zpětnou vazbu a ideály v životě potřebujeme, abychom se mohli neustále rozvíjet a zlepšovat.

Pokud se dále budeme bavit o formě kurzu, z analýzy vyplynulo, že v arcidiecézi je velmi dobře nastaven výběr možných variant: **skupinová, individuální a víkendová**. Každý pár si tak může vybrat, která možnost je pro něj přijatelná na základě svých požadavků a potřeb. Myslím, že člověk může být vděčný, že má na výběr tolik možností, konkrétně v olomoucké arcidiecézi je nabídka opravdu velká. Respondenti u skupinových příprav oceňují, že zde vyniknou rozdíly mezi páry a mohou se tak vzájemně inspirovat. Ze studií (Larsen & Olson, 1989; Shahhosseini et al., 2014) vyplývá, že lidé by měli poznat sami sebe (i svého partnera), aby poznali, co očekávají od budoucnosti a od samotného manželství. I skrze zkušenosti druhých lidí můžeme poznávat a pozorovat sami sebe a své preference (Špaténka, 2013).

U individuální přípravy je v popředí osobní přístup lektorů přizpůsobený konkrétnímu páru. Snoubenci však bohužel přicházejí o cennou a obohacující zkušenost konfrontace s ostatními páry, jako v případě skupinové přípravy. Na víkendovém kurzu účastníci oceňují jiné, nové prostředí a dostatek času na aktivity a zážitky, které pomáhají

budovat kvalitní partnerský vztah. Autorka Ševčíková (2019) potvrzuje, že společné zážitky partnerský vztah stmelují.

Ať už si snoubenci vyberou jakoukoliv formu přípravy na manželství, **nejžádanějšími prvky** jsou, kromě diskuze, **aktivity v páru, modelové situace, krátké zábavné hry na poznání partnera a kreativní aktivity v páru**. Osobně bych tyto prvky zařazovala do každé přednášky. Výzkumy ukazují (1990), že vystavení párů problematickým tématům a situacím, jako jsou v našem případě třeba modelové situace nebo aktivity, jim pomohou vyrovnat se s nimi, jakmile se objeví.

První tři témata, která se v kurzu přednášejí, byla dle výpovědí respondentů hodnocena jako kvalitní a přínosná. **Nejpřínosnější přednáškou je *Muž a žena, komunikace a konflikty***. Dle mého názoru je to zřejmě z toho důvodu, že tato přednáška má největší přesah do každodenního života a každý má s komunikací v páru dobré či špatné zkušenosti. Snoubenci se chtějí naučit komunikovat správně, efektivně řešit konflikty, pochopit rozdíly mezi mužem a ženou. Odbornice na partnerskou komunikaci Jana Randáková (2015) píše, že v určité fázi vztahu začínáme vnímat zmíněnou vzájemnou rozdílnost a pro překonání tohoto přechodného období je důležité se naučit rozlišovat, co je důležité, a co ne, naučit se být k sobě upřímní, komunikovat a nepřetvařovat se. Každopádně nabídka kurzů o partnerské komunikaci je v dnešní době velmi široká a lektoři by mohli snoubencům nabídnout ověřené tipy a kontakty. Nyní, v období pandemie Covid-19, se koná mnoho akcí i online, například v rámci Národního týdne manželství, který již několik let podporuje tradiční svazky mužů a žen, se pořádají online webináře o vztazích (*Národní týden manželství*, 2021).

Autor Josef Kohoutek (2016) ve své diplomové práci zkoumal Významná témata v přípravě na manželství a na prvním místě se umístilo, stejně jako v našem výzkumu, téma efektivní způsoby naslouchání, komunikace a funkční řešení konfliktů. Na druhém místě se umístilo poznání druhého partnera, rozdíly mezi muži a ženami, sebereflexe a také význam manželské sexuality.

7.3 VO2: Co by se na kurzu dalo zlepšit, aby ho respondenti hodnotili jako ideální?

Příprava na manželství je v České republice povinná a někteří respondenti uvedli, že by měla být **dobrovolná**. Já tento názor rozhodně nezastávám, protože z několika výpovědí vyplynulo, že mnozí jedinci by se ho zprvu vůbec neúčastnili, ale nakonec jsou za čas na

kurzu více než vděční. Nechut' účastnit se kurzu, která plyne z jeho povinnosti, zřejmě nejde nijak lehce ovlivnit. Nenapomáhá tomu ani ateistické okolí snoubenců. Respondentka uvedla, že mnoho jejich nevěřících přátel se jí ptalo, jestli „*nám bude někdo říkat, jak často bychom měli mít sex, kolik máme mít dětí a že musíme chodit do kostela.*“ Sama respondentka doplňuje, že nerozumí, kde tato myšlenka vznikla, a přála by těmto lidem, aby také pocítili lásku po několika dlouhých letech manželství a s respektem a s úctou mluvili o svých parterech. Myslím, že jedinou možností, jak alespoň částečně změnit smýšlení okolí, je šíření pozitivních reakcí od spokojených účastníků kurzu.

V kapitole o formách kurzu se neobjevilo mnoho nápadů na zlepšení, několik respondentů hovořilo o navýšení času pro diskuzi a u individuální přípravy byl vznesen nápad na zavedení tzv. **plánu pro pár**. Na prvním setkání by se snoubenci s lektory domluvili na tématech, které budou společně probírat. Osobně si myslím, že zde už snoubenci zaměřují přípravu na manželství s párovým poradenstvím. Párové poradenství je užitečný způsob, jak bojovat s krizí ve vztahu s partnerem, klienti se s poradcem zaměřují na konkrétní problémy (Turčániová, 2014). Přípravu na manželství můžeme brát i jako formu poradenství v případě individuálního setkání, nicméně povinností lektorů je k tomu předat učení církve o manželství, které nesmí být opomíjeno.

U **lektorů** byla nejčastějším problémem **zaujatost, vnucování vlastní pravdy** a pocit, že existuje pouze 1 řešení. Celkem takto reagovalo 14 respondentů. Ve výrocích jsem cítila, že se může jednat o konfrontaci mezi nařízením katolické církve a snoubenci, kterým se učení nelíbí nebo s ním nesouzní. Například právě v otázkách sexuality představovali lektori metodu PPR jako jedinou možnou formu antikoncepce, nicméně katolická církev ji takto opravdu vnímá. Žít sexuálním životem před svatbou je církví nedoporučované a snoubenci vnímali tento fakt jako vnucování.

V přednášce o **sexualitě** vyvstalo nejvíce negativních reakcí a také velký prostor pro zlepšení. Nejdůležitější je vhodný výběr lektorského páru, který dokáže otevřeně a s volností o tomto tématu hovořit a není jim to nijak nepříjemné. Řešením je například vyzkoušet si o tématu hovořit s organizátory příprav. Lektori by dále měli být mladšího věku, konkrétně nejčastější odpovědí byla střední dospělost (58), protože lidé v tomto věku mají se sexualitou jisté zkušenosti a na druhou stranu je pro ně téma stále aktuální. Prostor pro zlepšení je v samotném přednášení o nařízeních církve v oblasti sexuality. Metoda PPR by neměla být snoubencům nucena, ale spíše nabídnuta jako nejzdravější a nepřirozenější antikoncepční metoda nejen pro ženu, ale v celkovém důsledku také pro vztah. Snoubence

namotivovat k jejímu používání, vznést vlastní zkušenosti a benefity pro tělo a pro vztah. Tématu Plánovaného rodičovství v katolické církvi se věnovala ve své diplomové práci také například Monika Pospíšilová (2009). Na základě svého bádání uvádí, že učení církve má své opodstatnění, ale pokud ji manželé skutečně nemohou použít, je třeba jim nabídnout jiné řešení, svou situaci musí však posoudit nejlépe oni sami.

Respondentům v kurzu chybělo nejčastěji téma rodičovství (13), celoživotní práce na vztahu (11), ale také finance (7), protože mladí lidé mnohem častěji v dnešní době řeší hypotéky a podporu státu v různých oblastech. V zahraničních výzkumech bylo zjištěno, že kněží tuto složku také zahrnují do předmanželského poradenství, protože se jedná o žádané téma (Halley et al., 2011).

7.4 VO3: Co považují účastníci kurzu za přínosné u kněze?

Respondenti hodnotili přípravu na manželství u kněze velmi pozitivně a neobjevila se dokonce žádná negativní reakce, což považují za velký úspěch ve prospěch kněží. Důvodem je zřejmě faktor **individuality**, který respondenti vnímali jako nejpřínosnější (19). Kněz se věnoval pouze jim, odpovídal na konkrétní otázky, probíral témata do hloubky a řešil jejich aktuální problémy (36). Zde se opět přibližujeme prvkům párové terapie, kterou snoubenci oceňovali u individuální přípravy na manželství.

Žádané vlastnosti, které participanti přiřazovali svým kněžím, byly následující: otevřenost, přátelský přístup, empatie, lidskost, opravdový zájem, tolerance a pochopení. Respondenti v neposlední řadě oceňovali zapojení do debaty a také aktivní prvky (úkoly).

Ideálně by kněz měl do kurzu zapojit **kontroverzní témata** a nebát se snoubence konfrontovat i s těžkými dotazy a tématy, tzv. „jít na dřev.“ Ideální vlastnosti, které respondenti uvedli, jsou téměř totožné s těmi, které jsou uvedené v předchozím odstavci.

Jak se z dotazníkového šetření ukázalo, respondenti hodnotili přípravu na manželství u kněze **velmi pozitivně**. Očekávala jsem, že participanti budou negativně hodnotit například to, že kněz nežije v manželství, a proto nemá tolik zkušeností, aby dokázal mluvit ke snoubeneckým párům. Jedna respondentka uvedla, že kněz se na začátku sezení omluvil, že „nemá osobní zkušenost s manželstvím, ale za to zná mnoho manželských příběhů, se kterými se může podělit.“ Tato odpověď mi přijde opravdu vhodná. Také jsem předpokládala, že by se snoubenci mohli vyjadřovat k povaze kněží,

například k jejich (časté) introvertní povaze. Ukázalo se však, že mnohem cennější je jejich čas věnovaný konkrétnímu snoubeneckému páru než tyto aspekty.

7.5 Limity výzkumu a náměty pro další zkoumání

Limitem výzkumu je v první řadě metoda tvorby dat, kterou byl zvolen dotazník. Nespornou výhodou bylo získání poměrně velkého počtu odpovědí, bohužel na úkor jejich kvality. Přibližně 70 % respondentů odpovídalo celými odstavci, což vnímám jako adekvátní délku. Objevovaly se zajímavé a cenné myšlenky. Zbýlých 30 % respondentů odpovídalo jednou až dvěma větami, místy jednoslovně a zpravidla byli tito respondenti mužského pohlaví. Kratší odpovědi u mužů než u žen mě nepřekvapily, ale jednoslovné odpovědi ano. S metodou dotazníku také souvisí nemožnost doptat se respondenta na správné pochopení jeho myšlenky, jako je tomu u metody interview. Výzkumník je proto odkázán pouze na to, co participant v dotazníku uvedl a mnohdy je jeho odpověď neúplná. Výzkumný soubor byl také vybírán nepravděpodobnostními metodami.

Dalším limitem je absence informace: pod záštitou jakého centra pro rodinu se respondent na přípravu na manželství připravoval. Původně jsem dotazník distribuovala po celé České republice a později jsem se rozhodla zkoumat pouze Arcidiecézi olomouckou a otázku na centrum pro rodinu jsem již nezařadila. Mohla jsem tak zjistit, v jakém centru pro rodinu byli respondenti nejvíce spokojeni a naopak. Na druhou stranu jsou uvedené výsledky výzkumu pojaty jako myšlenky a možnosti zlepšení, nad kterými by se mělo každé centrum pro rodinu zamyslet. Včetně lektorů, kteří by měli učinit sebereflexi. Výhodou je výzkumníkova pokročilejší znalost metody zakotvené teorie a také dovednost při práci s programem Atlas.

Hlavní přínos práce vidím v tom, že centra pro rodinu v Arcidiecézi olomoucké mohou z této práce čerpat inspiraci a cenné informace, které jim mohou pomoci jejich kurzy neustále vylepšovat. I když je výzkum vztažen pouze na olomouckou arcidiecézi, čerpat z ní mohou i ostatní diecéze a arcidiecéze, protože mnohdy se jedná o obecné poznatky.

Další zkoumání by se mohlo zaměřit na ostatní diecéze v České republice, ve kterých probíhá příprava na manželství. Výzkum by mohl být vztažen pouze na jednu diecézi, podobně jako v mé diplomové práci, nebo obecně na celou Českou republiku. Záleželo by samozřejmě na povaze výzkumu, protože jednotlivé diecéze se vedou své kurzy odlišně

(obsahově mají navíc některá témata, formálně mají ustanoven větší/menší počet setkání nebo nemají povinné setkání s knězem). Další zkoumání by se mohlo také týkat návržení přípravy na manželství pro ateistickou populaci.

8 ZÁVĚR

Nejvhodnější formou kurzu je individuální příprava u lektorů doma nebo na centru pro rodinu a to v menší skupině maximálně do 5 párů (včetně lektorů). Nejžádanějšími prvky jsou na prvním místě rozhovory v páru (86), aktivity v páru (61), modelové situace (58), krátké zábavné hry na poznání partnera (47), rozhovory s ostatními účastníky páru (38) a kreativní aktivity (37).

Ideální lektori sdílí zejména vlastní zkušenosti, svědectví a praktické rady do života a do manželství, které respondenti uváděli na prvním místě (56). Měli by být otevření, přátelští, komunikativní, přednáška by měla být dobře připravena a interaktivní. Určitě by neměli snoubencům vnucovat své názory a vyjadřovat se takovým způsobem, že žádné jiné řešení neexistuje. Nejvhodnějším věkem lektorů je období střední dospělosti (35–50 let).

Nejpřínosnější je pro respondenty přednáška Muž a žena, komunikace a konflikty. Přednášku o sexualitě respondenti hodnotili zejména negativně (27): cítili se během ní nepříjemně a trapně. Důvodem je špatná volba lektorů (10) a pocit, že metoda PPR je jediné možné řešení antikoncepce (19). Témata, která participantům nejčastěji chyběla, byla: rodičovství, celoživotní práce na vztahu a finance.

Centrální kategorií celé teorie je diskuze, celkem 30 respondentů ji uvedlo na první místo. Významnou složkou je otevření důležitých témat (27), o kterých by si snoubenci za běžných okolností nepovídali. Na základě otevření témat dochází k uvědomění (19): důležitosti komunikace, úskalí manželství, budování vztahu celý život.

Příprava na manželství u kněze byla hodnocena jako velmi přínosná, neobjevily se žádné negativní zkušenosti ani možnosti zlepšení. Předností je individualita (19), probírání tématu do hloubky a praktické projití obřadu. Kněz by měl ideálně se snoubenci hodně diskutovat a konfrontovat je i s nepříjemnými tématy (11).

Nad rámec výzkumného problému bylo zjištěno, že téměř všichni respondenti si myslí, že nevěřící snoubenci by měli přípravu na manželství také povinně absolvovat. Kurz by jim byl samozřejmě přizpůsoben.

9 SOUHRN

Manželství je stále nejčastější formou lidského soužití. V České republice existují dvě formy platně uzavřeného manželství, které jsou před státem rovnocenné. Civilní sňatek upravuje Nový Občanský zákoník, který definuje manželství jako svobodný a úplný projev vůle muže a ženy (§ 655 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník (nový)). Kodex kanonického práva upravuje církevní manželství a stanovuje podmínky pro jeho uzavření a také případné překážky (CIC, 1994). Pro církev je občanský sňatek dvou nevěřících a nepokřtěných partnerů naprosto přirozený, platný a nerozlučný (Kolářová, 2008). Katoličtí křesťané, kteří jsou křtem vázáni kanonickým právem, by měli zvolit i kanonickou formu uzavření manželství a v případě, že se tak nerozhodnou, církev na něj pohlíží jako na neplatný (CIC, 1994, kán. 1117). Manželství je vnímáno jako nezrušitelné (Mt 19,6) a mezi pokřtěnými je povýšeno na svátost. Je zřejmé, že instituce manželství se proměňuje; tradiční forma ustupuje a hovoří se o tzv. moderním manželství. To je založeno na modelu rovnostářství (Novák, 2001).

Církev začala jako první připravovat mladé lidi na vstup do manželství. Katechismus katolické církve jí přisuzuje zásadní důležitost z toho důvodu, aby souhlas novomanželů byl odpovědným úkonem (KKC, 2002). V České republice je příprava na manželství realizována prostřednictvím tzv. pastorační snoubenců, kterou v našem případě vykonávají kněží a centra pro rodinu (Opatrný, 2008). Za tvorbou vzdělávacích a formačních programů stojí pastorační rada (*Život a poslání*, 2007). Zásadním a orientačním textem pro přípravu na manželství je Směrnice České biskupské konference (ČBK, 2017) pro přípravu na svátost manželství. Čerpat z ní mají všichni, kteří se snoubenci pracují. Jan Pavel II. (1981) pohlíží na přípravu na manželství jako na etapy postupného a trvalého procesu. Konkrétně rozlišuje tyto etapy 3 a to vzdálenější, bližší a bezprostřední přípravu. V Arcidiecézi olomoucké spravuje všechna centra pro rodinu Centrum pro rodinný život Olomouc. Snoubenci absolvují celkem 8 setkání, z toho 4 jsou s knězem a 4 s manželskými páry. Manželskou část mohou snoubenci absolvovat v různých variantách.

Příprava na manželství byla vždy spojována zejména s církví. Centra pro rodinu v České republice jsou však otevřená všem, i nevěřícím. Kathy Kellerová (2012) označila plánované nebo již realizované manželství mezi věřícími a nevěřícími za nejběžnější pastorační problém, se kterým se společně s manželem během jejich služby setkávají. Nevěřící partneři mají také možnost absolvovat různé kurzy prohlubující partnerský vztah. Kromě kurzů mohou partneři navštívit párovou terapii či partnerské poradenství. Stejně tak i v zahraničí myslí na přípravu na manželství. Existuje také mnoho výzkumů, například zahraniční studie hodnotila efektivitu předmanželské přípravy, ve které se ukázaly významné rozdíly mezi skupinami v úrovni spokojenosti vztahu (Yilmaz & Kalkan, 2010). Narativní studie z Indie ukazuje, že předmanželská konzultace pomáhá zlepšit poznání sebe sama a svého partnera, vyjasnit si vzájemná očekávání a pomáhá při řešení problémů (Shahhosseini et al., 2014).

V praktické části diplomové práce jsme se seznámili s výzkumným problémem. Každý kurz je nutné revidovat a přizpůsobovat ho reálným potřebám účastníků a době, aby byl co nejpřínosnější. Poslední aktualizace Směrnice ČBK je z roku 2017, nicméně původním pramenem je *Familiaris consortio* z roku 1981. Je zřejmé, že učení církve zůstává stejné, nicméně společnost se vyvíjí a s ní i témata a oblasti, která mladí lidé v manželství řeší. Cílem práce bylo předložit návrh ideální přípravy na manželství v Arcidiecézi olomoucké, včetně největších přínosů a možností zlepšení. Na základě výzkumného problému jsem si definovala 3 výzkumné otázky: Co považují účastníci kurzu za přínosné? Co by se na kurzu dalo zlepšit, aby ho účastníci hodnotili jako ideální? Co považují účastníci kurzu za přínosné u kněze?

Pro výzkum jsem se rozhodla použít kvalitativní přístup a typ výzkumu byla zvolena zakotvená teorie. Ke tvorbě dat byl využit online dotazník, který obsahoval zejména otevřené položky. Byla provedena pilotní studie a následovala distribuce dotazníku, kterou jsem pomyslně rozčlenila do 6 etap. Původním záměrem bylo zahrnout do výzkumu snoubence z celé České republiky, nicméně v jeho průběhu se vyskytlo několik překážek, kvůli kterým jsem se nakonec rozhodla zaměřit se pouze na Arcidiecézi olomouckou. Vzhledem ke specifické cílové skupině jsem zvolila nepravděpodobnostní metody výběru výzkumného vzorku, konkrétně záměrný účelový výběr a samovýběr. Stanovila jsem dále kritéria: od ukončení kurzu uběhlo max. 5 let; jedná se o prezenční formu absolvování kurzu; není nutné uzavření církevního sňatku; věk není omezený. Náš výzkumný soubor ve výsledku tvořilo 128 respondentů, z toho 29 mužů a 99 žen.

Pro organizaci výsledků jsem použila paradigmatický model vycházející ze zakotvené teorie. Základním jevem je účast na přípravě na manželství. Snoubenci přicházejí na kurz s očekáváním a motivací. Očekávají nové informace, zkušenosti od lektorů, zábavu, a zároveň mají určité obavy a předsudky. Nejčastější obavy plynou ze strachu mluvit nahlas před ostatními účastníky a z odsouzení. Předsudky se často týkají tématu sexuality. Jejich motivace je na jedné straně negativní, což plyne ze samotného faktu, že je kurz povinný. Na druhé straně se mnozí těší, že stráví nějaký čas společně se svým partnerem a prohloubí svůj vztah.

Forma kurzu výrazně ovlivňuje to, co se v něm odehrává, protože každá z forem má své specifické prvky. Za nejvhodnější variantu můžeme považovat malou skupinu, které se účastní 2-5 párů. Podstatnými intervenujícími podmínkami jsou dále lektoři a obsah kurzu. U lektorů je nejdůležitější vlastností otevřenost a upřímnost. Snoubenci nejvíce ocení jejich zkušenosti a příběhy z vlastního manželství a tyto vlastnosti tak hrají ústřední roli. Na druhou stranu významně negativně ovlivňují spokojenost snoubenců vlastnosti: odsuzování, nucení a dogmatická pravda. Obsah kurzu je složen ze 4 témat, z nichž nejpřínosnější je téma *Muž a žena, komunikace a konflikty*. Přednáška, která by však rozhodně stála za revizi, je *Sexualita a plánované rodičovství*. Objevilo se zde nejvíce podnětů pro zlepšení a organizátoři kurzu by měli konkrétně u této přednášky zvážit vhodný výběr lektorů: s ohledem na jejich věk a otevřenost k tak intimnímu tématu.

Jádrem celé přípravy na manželství je diskuze. První by měla vždy proběhnout diskuze v páru a následovat by měla diskuze v menší skupině. Společně s úkoly, pracovními listy a aktivitami tvoří všechny tyto prvky centrální kategorie celé teorie. Snoubenci velmi často odpovídali, že témata, o kterých si měli se svým partnerem povídat, by je nenapadla otevřít a řešit je. Ideálním řešením je proto příprava na manželství.

Příprava na manželství u kněze byla hodnocena jako velmi přínosná, neobjevily se žádné negativní zkušenosti ani možnosti zlepšení. Předností je individualita, probírání tématu do hloubky a praktické projití obřadu. Kněz by měl ideálně se snoubenci hodně diskutovat a konfrontovat je i s nepříjemnými tématy.

LITERATURA

Ambros, P. (2002). *Základy rodinné pastorace*. Teologické texty. <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2002-1/Zaklady-rodinne-pastorace.html>

Antikoncepce, kondom a předmanželský sex. (2008, únor 11). Vira.cz. <https://www.vira.cz/texty/otazky-a-odpovedi/antikoncepce-kondom-a-predmanzelsky-sex>

Ball, J. D., & Henning, L. H. (1981). Rational suggestions for pre-marital counseling. *Journal of Marital and Family Therapy*, 7(1), 69–73. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1981.tb01353.x>

Bartoňová, D., & Nývlt, O. (2009, květen 27). Ženy a muži v rodinných domácnostech v České republice v letech 2001—2008. *Žena a muž v rodině a na trhu práce*. Sborník příspěvků XXXIX. konference České demografické společnosti, Praha.

Becker, G. S. (1994). *Ekonomický způsob pohledu na život*. Jonáš J a kol: Oslava ekonomie (přednášky lauréátů Nobelovy ceny za ekonomii). <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Os8ijp4nUpgJ:tucnak.fsv.cuni.cz/~hajek/Metodologie/t>

Biskupové. (b.r.). Církev.cz. <https://www.cirkev.cz/cs/biskupove>

Buckner, L. P., & Salts, C. J. (1985). A Premarital Assessment Program. *Family Relations*, 34(4), 513–520. <https://doi.org/10.2307/584012>

Catholic Engaged Encounter. (b.r.). <https://engagedencounter.com/>

Catholic Marriage Prep. (b.r.). <https://catholicmarriageprep.com/course-info/courses-info>

CENAP: Kurzy pro snoubence a novomanžele. (b.r.). CENAP. Získáno 24. únor 2021, z <https://www.cenap.cz/kurzy-pro-snoubence-a-novomanzele>

Cimalová, M., & Cimal, A. (b.r.). *Láska a manželství z pohledu křesťanství (KGI)*. Pastorage.cz. <https://www.pastorage.cz/tematicke-texty/laska-a-manzelstvi-z-pohledu-krestanstvi-kgi>

Vira.cz. (2008). *Církevní sňatek po sňatku civilním—Konvalidace*. <https://www.vira.cz/texty/otazky-a-odpovedi/cirkevni-snatek-po-snatku-civilnim-konvalidace>

Corbin, J. M., & Strauss, A. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Sdružení Podané ruce.

Costová, C. (2020). *Manželství: Dobrodružství ve dvou*. Karmelitánské nakladatelství. https://eshop.cirkev.cz/knihy/manzelstvi-dobrodruzstvi-ve-dvou_973

Creative Gates. (2014). *Úhel pohledu: Manželství ve 21. století*. https://www.youtube.com/watch?v=viYjdpxzpog&ab_channel=%C4%8CSOBIn

Čadová, N. (2020). *Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství—Únor 2020*. Centrum pro Výzkum Veřejného Mínění Akademie Věd České Republiky. <https://encounter.org/ee.htm>

Český statistický úřad. (2020, březen 20). *Pohyb obyvatelstva - rok 2019*. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-rok-2019>

Český statistický úřad. (2020b, září 11). *Pohyb obyvatelstva - 1. pololetí 2020*. <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/pohyb-obyvatelstva-1-pololeti-2020>

ČTK. (2020, říjen 21). *František podpořil registrované partnerství stejnopohlavních párů. Jako první papež | Aktuálně.cz*. Aktuálně.cz - Víte, co se právě děje. <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/papez-frantisek-podporil-registrovane-partnerstvi/r~3a02fcda13b911eb842f0cc47ab5f122/>

Drs. Les and Leslie Parrott About Us. (b.r.). Získáno 1. březen 2021, z <https://www.lesandleslie.com/about-us/>

Dřímál, L. (2011). *Katecheze v dějinách a současnosti*. PROGLAS. <https://slovo.proglas.cz/kultura-a-vzdelavani/vzdelavaci-cyklus/katecheze-v-dejinach-a-soucasnosti/>

Dynamic Catholic. (2021). <https://www.dynamiccatholic.com/home>

Eekelaar, J. (2007). Why People Marry: The Many Faces of an Institution. *Family Law Quarterly*, 41(3), 413–432.

Eggerichs, E. (2012). *Láska a úcta*. Praha: Návrat domů.

Fialová, L., Hamplová, D., Kučera, M., & Vymětalová, S. (2000). *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Sociologické nakladatelství SLON.

George Fox University Pre-engagement and Premarital Counseling. (2021). George Fox University. <https://www.georgefox.edu/offices/spirituallife/soul-care.html>

Getting married. (2021, léto). Marriage Care.
<https://www.marriagecare.org.uk/marriage-preparation-2/>

Girgis, S., George, R. P., & Anderson, R. T. (2012). *What is marriage?: Man and woman: A defense*. Encounter Books.

Halley, R. E., Durband, D. B., Bailey, W. C., & Gustafson, A. W. (2011). A Survey of Clergy Practices Associated with Premarital Financial Counseling. *Journal of Pastoral Care & Counseling: Advancing Theory and Professional Practice through Scholarly and Reflective Publications*, 65(4), 1–14. <https://doi.org/10.1177/154230501106500404>

Hamplová, D., Chaloupková, J. K., & Topinková, R. (2019). More Money, Less Housework? Relative Resources and Housework in the Czech Republic. *Journal of Family Issues*, 40(18), 2823–2848. <https://doi.org/10.1177/0192513X19864988>

Hartl, P., & Hartlová, H. (2015). *Psychologický slovník: Třetí, aktualizované vydání*. Portál.

Hašková, H. (2009, květen 27). Práce a péče v reprodukčních plánech bezdětných třicátníků a třicátnic. *Žena a muž v rodině a na trhu práce*. Sborník příspěvků XXXIX. konference České demografické společnosti, Praha.

Havel, P. (2016, jaro). *Jak se zbavit stereotypů? „Překonejte strach z neznáma,“ radi profesionální kouč*. Radiožurnál. <https://radiozurnal.rozhlas.cz/jak-se-zbavit-stereotypu-prekonejte-strach-z-neznama-radi-profesionalni-kouc-6209796>

Holešínská, K. (2013). *Snoubenecké přípravy jako forma prevence problémů v manželství* [Bakalářská práce, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně]. https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/20707/hole%C5%A1%C3%ADnsk%C3%A1_1_2013_bp.pdf?sequence=1

Chaloupková, J., & Šalamounová, P. (2004). *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Sociologický ústav Akademie věd České republiky.

Chrástka, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Grada Publishing.

Chromá, L., & Chromý, R. (b.r.). *Workshop Předmanželské sladění*. www.predmanzelskesladieni.cz. Získáno 24. únor 2021, z <https://www.predmanzelskesladieni.cz/kalendar/workshop/>

Církev.cz. (2020, květen 5). *Církevní svatby loni a letos aneb než rouška nahradila závoj.* <https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/200505cirkevni-svatby-loni-a-letos-aneb-nez-rouska-nahradila-zavoj>

Janáčková, L., & Havlíček, P. (2021). *Kurz Partnerská komunikace.* Partnerská komunikace. <https://partnerskakomunikace.cz/vstup/>

Jayson, S. (2006). Premarital education could cut divorce rate, survey finds. *USA Today.* <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=J0E195689790006&authtype=shib&lang=cs&site=eds-live&scope=site&authtype=shib&custid=s7108593>

Kašný, J. (2007). Biblická východiska instituce manželství. *STUDIA THEOLOGICA*, 9(2:39-53). <https://www.studiatheologica.eu/pdfs/sth/2007/02/03.pdf>

Katechismus katolické církve. (2002). Karmelitánské nakladatelství. <http://www.katechismus.cz>

Keller, K. (2012). *Don't Take It from Me: Reasons You Should Not Marry an Unbeliever.* The Gospel Coalition. <https://www.thegospelcoalition.org/article/dont-take-it-from-me-reasons-you-should-not-marry-an-unbeliever/>

Kodex kanonického práva: Úřední znění textu a překlad do češtiny: Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem. (1983). Zvon - České katolické nakladatelství.

Kohoutek, J. J. (2016). *Významná témata v přípravě na manželství* [Diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci]. https://theses.cz/id/9110fa/kohoutek_2016.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dv%C3%BDznamn%C3%A1%20t%C3%A9mata%26start%3D1

Kohoutek, R. (2001). *Poznávání a utváření osobnosti.* Akademické nakladatelství CERM.

Kolářová, M. (2008, 09). *Církevní a civilní manželství: Svoboda výběru formy uzavření manželství.* <https://www.apha.cz/cirkevni-a-civilni-manzelstvi>

Kraus, B., & Poláčková, V. (2001). *Člověk—Prostředí—Výchova.* Paido.

Kravdal, O. (1997). Wanting Child Without a Firm Commitment to the Partner: Interpretations and Implications of a Common Behaviour Pattern among Norwegian Cohabitants. *European Journal of Population*, 13(3), 269–298.

Krumpolc, E., & Pospíšil, C. V. (2017). *Dokumenty Mezinárodní teologické komise 1969-2017 a některé další texty Papežské biblické komise a Kongregace pro nauku víry*. Univerzita Palackého v Olomouci eng. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,url,uid&db=nlebk&AN=2458922&lang=cs&site=eds-live&authtype=shib&custid=s7108593>

Kucharčík, R. (2014). *Príprava na manželství a jej vztah k stabilitě manželstva*. Vydavatelství Michala Vaška.

Kurz Manželské večery. (2020). Manželské večery. <https://www.manzelskevecery.cz/content/view/manzelskevecery>

Kužilková, V. (2019). *Efektivita předmanželské přípravy* [Bakalářská diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci]. https://theses.cz/id/r351yn/Bakalsk_prce_-_Efektivita_pedmanelsk_ppravy.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Defektivita%20p%C5%99edman%C5%BEelsk%C3%A9%20p%C5%99%C3%ADpravy%26start%3D1

Labusová, E. (2010). *PhDr. Eva Labusová—Rodičovství—Psychologie—Zdraví*. Eva Labusová. http://www.evalabusova.cz/rozhovory/m_macounova.php

Larsen, A. S., & Olson, D. H. (1989). Predicting Marital Satisfaction Using Prepare: A replication study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 15(3), 311–322. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1989.tb00812.x>

Lawler, M. G. (2002). *Marriage and the Catholic Church: Disputed Questions*. Liturgical Press.

Lester, C. (2012). *Marriage Preparation in the Catholic Community: An Independent Assessment of Evaluation Data*. <https://www.catholicfamily.org.uk/wp-content/uploads/2014/02/marriage-preparation-catholic-community.pdf>

Liazos, A. (2016). *Families: Joys, Conflicts, and Changes*. Routledge. <https://eds.a.ebscohost.com/eds/ebookviewer/ebook/ZTAwMHR3d19fMTEwNjE5MV9fQU41?sid=4f6d1d2e-9cca-455a-9df1-b1347d00b875%40sessionmgr4008&vid=1&format=EB&rid=1>

Lochman, J. M. (1994). *Desatero: Směrovky ke svobodě: Nástin etiky pod zorným úhlem Desatera*. Praha: Kalich.

Loucká, P., Trapková, L., & Chvála, V. (2014). *Žena a muž v rodině*. Vyšehrad.

Lukavec, J. (2015, březen 19). *Loucká, Pavla; Trapková, Ludmila; Chvála, Vladislav Žena a muž v rodině*. iLiteratura. <http://www.iliteratura.cz/Clanek/34527/loucka-pavla-trapkova-ludmila-chvala-vladislav-zena-a-muz-v-rodine>

Manželé a rodiče. (b.r.). Centrum pro rodinu a sociální péči | Středisko RODINA. Získáno 19. březen 2021, z <https://rodina.prorodiny.cz/rodina/programy-a-aktivity/manzele-a-rodice/>

Marriage Preparation in the UK. (b.r.). *SmartLoving*. Získáno 1. březen 2021, z <https://smartloving.org/uk/>

Marriage Preparation UK. (2013, 6). Catholic Church England and Wales. <https://www.cbcew.org.uk/home/our-work/marriage-and-family-life/marriage/marriage-preparation/>

Marriage Preparation USA. (b.r.). United States Conference of Catholic Bishops. Získáno 1. březen 2021, z <https://www.usccb.org/topics/marriage-and-family-life-ministries/marriage-preparation>

Menzelová, K. (2019, jaro). Jednočlenných domácností v Česku přibývá. „Singles“ jsou hlavními zájemci o malé byty. *Lidovky.cz*. https://www.lidovky.cz/byznys/firmy-a-trhy/jednoclennych-domacnosti-v-cesku-pribyva-singles-jsou-hlavnimi-zajemci-o-male-byty.A190118_134841_firmy-trhy_pkk

Merta, V. (2014, 9). *Manželství v 21. století - ohrožený druh? (Výsledky průzkumu)*. Vyplnto. <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/manzelstvi-v-21-stoleti/>

Miettinen, A., & Szalma, I. (2014). Childlessness Intentions and Ideals in Europe. *Finnish Yearbook of Population Research*, 49, 31–55. <https://doi.org/10.23979/fypr.48419>

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu* (1. vyd.). Grada Publishing.

Mock, R. (2012). *What effect does the george fox university premarital education class have on marital satisfaction: An outcome study* (2012-99030-132) [ProQuest Information & Learning]. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=psyh&AN=2012-99030-132&authtype=shib&lang=cs&site=eds-live&scope=site&authtype=shib&custid=s7108593>

Mohaupt, Z., & Vondřichová, Z. (2012, léto). *Manželství „last minute“*. Psychologie.Cz. <https://psychologie.cz/manzelstvi-last-minute/>

Mohelník, B. (2018). Svátost manželství v exhortaci Amoris laetitia. *The Concept of the Sacrament of Marriage in the Exhortation Amoris Laetitia.*, 1/2, 43–63.

Murray, C. E. (2006). Which Topics are Important to Address in Premarital Counseling? A Survey of Clergy. *Journal of Pastoral Care & Counseling: Advancing Theory and Professional Practice through Scholarly and Reflective Publications*, 60(1–2), 69–81. <https://doi.org/10.1177/154230500606000108>

Musil, J. (2008). *Ohlášky? Co to znamená?* Vira.cz. <https://www.vira.cz/texty/otazky-a-odpovedi/ohlasky-co-to-znamena>

Musil, J. (2011, listopad 29). *Manželství a rodina | FC*. Manželství a rodina. <https://www.manzelstviarodina.cz/news/fc/>

Novák, T. (2001). *Manželské serpentiny* (1.). Grada.

Novák, T., & Hargašová, M. (2007). *Předmanželské poradenství*. Praha: Grada Publishing a.s.

Nováková, M. (2012, leden 13). *Léčení vztahu*. Psychologie.Cz. <https://psychologie.cz/lezeni-vztahu/>

Online Pre-Cana: Living Our Faith in Love. (2021). *The Marriage Group*. <https://themarriagegroup.com/courses/living-our-faith-in-love/>

Opatrný, A. (1994). *Příprava na manželství* (Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském).

Opatrný, A. (2001). *Pastorace v postmoderní společnosti* (1.). Karmelitánské nakladatelství.

Opatrný, A. (2008). *Co je pastorace?* Pastorage.cz. <https://www.pastorage.cz/clanky/co-je-pastorage>

Oujezdská, M. (2020, říjen 27). *Všímat si více vztahů v rodině*. Katolický týdeník. <https://monitoring.anopress.cz/Artc?idfk=CZOM20201027010028&hash=tcp07cl1cp&lang=cz>

Parrot, L., & Parrot, L. (2015). *Saving Your Marriage Before It Starts*. Zondervan.

Parrott, L., & Parrott, L. (2003). The SYMBIS approach to marriage education. *Journal of Psychology and Theology*, 31(3), 208–212.

Familiaris Consortio. (1981). Praha: Zvon České katolické nakladatelství.
<http://www.kebrle.cz/katdocs/FamiliarisConsortio.htm>

Pavel VI. (1965). *Gaudium et spes*. Vatican.
http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_cs.html

Pavel VI. (1968). *Humanae Vitae*. www.kebrle.cz.
http://www.kebrle.cz/katdocs/HumanaeVitae.htm#_ftn8

Pavlíček, T., & Erhart, M. (2018, prosinec 24). *V Česku přibývá manželství. Neplatí ale, že by vztahy byly stabilnější, tvrdí ředitelka Fóra 50 %*. Vltava Rozhlas.
<https://plus.rozhlas.cz/v-cesku-pribyva-manzelstvi-neplati-ale-ze-vztahy-byly-stabilnejsi-tvrdi-7632759>

Pokorný, P. (2005). *List Efezským*. Česká biblická společnost, Centrum biblických studií AV ČR a UK.

Pospíšilová, M. (2009). *Plánování rodičovství v katolické církvi* [Univerzita Karlova v Praze]. <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120071652>

Pražák, P. (2016, květen 17). *Jak podávat zpětnou vazbu*. Psychologie.Cz.
<https://psychologie.cz/jak-podavat-zpetnou-vazbu/>

Programy pro mladé lidi. (b.r.). Centrum pro rodinný život v Olomouci.
<http://www.rodinnyzivot.cz/?q=node/5#sp2019>

Rabušic, L., & Chromková Manea, B.-E. (2018). *Hodnoty a postoje v České republice 1991–2017. Pramenná publikace European Values Study*. Masarykova Univerzita. <https://munispace.muni.cz/library/catalog/view/1002/3113/769-1/#preview>

Rachman, W. O. N. N., Syafar, M., Amiruddin, R., Rahmadania, W. O., & Gerung, J. (2020). The Family Roles to Prevention of Drug Abuse in Adolescents. *Malaysian Journal of Medicine & Health Sciences*, 16(Supp10), 137–141.

Randáková, J. (2015, 9). *Význam osobních hodnot ve vztahu*. Psychologie.Cz.
<https://psychologie.cz/vyznam-osobnich-hodnot-ve-vztahu/>

Rataj, P. (b.r.). *Online kurzy / semináře / webináře*. Pavel Rataj - Psycholog a párový psychoterapeut Praha. Získáno 28. únor 2021, z <https://pavelrataj.cz/online-produkty/>

Rataj, P., & Vojtko, J. (b.r.). *Předmanželská příprava—Jak se nachystat na dobrodružnou cestu... Pavel Rataj a Honza Vojtko*. Pavel Rataj - Psycholog a párový psychoterapeut Praha. Získáno 24. únor 2021, z <https://pavelrataj.cz/predmanzelska-priprava/>

Rodina, manželství a „fakticky existující soužití“. (2001). Sekretariát České biskupské konference Praha.

Rott, L. (2018, říjen 14). Reformátor i odpůrce antikoncepce. Papež František svatořečil Pavla VI. *Deník.cz*. https://www.denik.cz/ze_sveta/reformator-i-odpurce-antikoncepce-papez-frantisek-svatorecil-pavla-vi-20181014.html

Rozinajová, H. (1980). *Sex, manželstvo, rodičovstvo* (2.). Osveta.

Rozkocová, R. (2020, 6). *Centrum pro rodinu Olomouc slaví 30 let*. Proglas, Studio Radim. <https://slovo.proglas.cz/z-regionu/olomoucke-studio-radim/centrum-pro-rodinu-olomouc-slavi-30-let/>

Sekce pro mládež ČBK slaví 30 let své existence. (2020, 11). *Církev.cz*. <https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/201013sekce-pro-mladez-cbk-oslavi-30let-sve-existence>

Seminář Partnerský život. (b.r.). Partnerský Život. Získáno 26. únor 2021, z <https://www.partnerskyzivot.cz/seminar-partnersky-zivot/>

Senediak, C. (1990). The Value of Premarital Education. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 11(1), 26–31. <https://doi.org/10.1002/j.1467-8438.1990.tb00784.x>

Shahhosseini, Z., Hamzehgardeshi, Z., & Souraki, M. K. (2014, jaro). *The effects of premarital relationship enrichment programs on marriage strength: A narrative review article*. *Journal of Nursing and Midwifery Sciences*; Wolters Kluwer Medknow Publications. <https://doi.org/10.4103/2345-5756.231408>

Shea, J., & Bernard, C. (2013). *Family: Heart of Humanity*. Cambridge Cholars Publishing.

Silliman, B., & Schumm, W. R. (2000). Marriage Preparation Programs: A Literature Review. *The Family Journal*, 8(2), 133–142. <https://doi.org/10.1177/1066480700082004>

Skarupská, H. (2006). *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Směrnice České biskupské konference pro přípravu na svátost manželství. (2017). Česká biskupská konference Praha.

Stanovy pastorační rady farnosti v Arcidiecézi olomoucké. (1997). Mons. Jan Graubner. https://www.ado.cz/wp-content/uploads/2019/08/stanovy_pastoracni_rady_farnosti.pdf

Sternberg, R. J., & Hojjat, M. (1997). *Satisfaction in Close Relationships*. Guilford Press.

Studnička, M. (2009). *Partnerské vztahy aneb Návod na přežití*. Česká televize. <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10169534665-partnerske-vztahy-aneb-navod-na-preziti/2621/>

Sullivan, K. T., Pasch, L. A., Cornelius, T., & Cirigliano, E. (2004). Predicting Participation in Premarital Prevention Programs: The Health Belief Model and Social Norms. *Family Process*, 43(2), 175–193. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2004.04302004.x>

Svatba v kostele. (b.r.). Centrum pro rodinný život v Olomouci. Získáno 22. únor 2021, z <http://www.rodinnyzivot.cz/?q=node/699>

Ševčíková, T. (2019, podzim). *Vztahy nás potřebují*. Psychologie.Cz. <https://psychologie.cz/vztahy-nas-potrebuji/>

Špaténka, P. (2013, 9). *Vstup do nitra*. Psychologie.Cz. <https://psychologie.cz/vstup-do-nitra/>

Šťastná, K. (2018, jaro). Vztah dvou lidí a světů (ne)víry. *Katolický Týdeník*. <http://www.katydcz/clanky/prilohy/vztah-dvou-lidi-a-svetu-neviry.html>

Šulová, L., Fait, T., & Weiss, P. (2011). *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví* (2.). Maxdorf.

Tematické texty. (b.r.). Pastorce.cz. <https://www.pastorce.cz/tematicke-texty>

Tresmontant, C. (2007). Duch, tělo, duše. *Teologické texty* 07(3).
<https://www.teologicketexty.cz/casopis/2007-3/Duch-telo-duse.html>

Trimarchi, A., & Van Bavel, J. (2017). Education and the Transition to Fatherhood: The Role of Selection Into Union. *Demography*, 54(1), 119–144.
<https://doi.org/10.1007/s13524-016-0533-3>

Turčániová, K. (2014). *Význam partnerského poradenství v současné době a jeho vliv na kvalitu komunikace mezi partnery* [Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci]. <https://www.csps-hk.cz/Parove-poradenstvi.html>

Vail, B. (2015, červenec 21). *Co je a co není manželství?* Katolický Týdeník.
<http://www.katydz.cz/clanky/co-je-a-co-neni-manzelstvi.html>

Vzdělávací a přednášková činnost. (b.r.).
<http://www.rodinnyzivot.cz/?q=node/429#ppr2020>

Wawrzyczková, A. (2014). *Vliv víry na postoje k manželství a rodině* [Bakalářská diplomová práce, Masarykova Univerzita].
https://is.muni.cz/th/bryb7/bakalarska_prace.pdf

Willi, J. (2011). *Psychologie lásky: Osobní rozvoj cestou partnerského vztahu* (Vyd. 2). Portál.

Yilmaz, T., & Kalkan, M. (2010). The Effects of a Premarital Relationship Enrichment Program on Relationship Satisfaction. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 10(3), 1911–1920.

Začal Národní týden manželství. Zaměřuje se na zvládání covidové doby i vztahy s dětmi. (2021, léto). iROZHLAS. https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/narodni-tyden-manzelstvi-2021-koronavirus-v-cesku-deti_2102081427_ako

Zaplatilová, I. (2019, 11). CRSP: Příprava na manželství—Má to smysl? *Centrum pro rodinu a sociální péči Brno*. <https://www.crsp.cz/priprava-na-manzelstvi/>

Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě. (2007). Karmelitánské nakladatelství.
<https://rodiny.cz/wp-content/uploads/2017/12/001935.pdf>

ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Hodnocení kurzu Příprava na manželství v České republice

Autor práce: Bc. Veronika Kužílková

Vedoucí práce: PhDr. Marek Kolařík, PhD.

Počet znaků: 189 884

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 131

Abstrakt:

Každý kurz je nutné revidovat a přizpůsobovat ho cílové skupině. Diplomová práce si klade za cíl předložit návrh ideální přípravy na manželství v Arcidiecézi olomoucké, včetně největších přínosů a možností zlepšení. Stanoveny byly 3 výzkumné otázky. Co považují účastníci kurzu za přínosné? Co by se na kurzu dalo zlepšit, aby ho účastníci hodnotili jako ideální? Co považují účastníci kurzu za přínosné u kněze? Pro výzkum byl použit kvalitativní přístup a typ výzkumu byla zvolena zakotvená teorie. Ke tvorbě dat byl využit online dotazník. Byly zvoleny nepravděpodobnostní metody výběru výzkumného vzorku: konkrétně záměrný účelový výběr a samovýběr. Výzkumný soubor tvořilo 128 respondentů. Z výsledků vyplývá, že nejvhodnější formou kurzu je skupina 2-5 párů. Lektoři by měli přednášet zejména své vlastní zkušenosti a rady do života. Jádrem kurzu je diskuze v páru, diskuze s ostatními účastníky a aktivity. Kněz by měl ideálně se snoubenci hodně diskutovat a konfrontovat je i s nepříjemnými tématy.

Klíčová slova: manželství, příprava na manželství, římskokatolická církev, Arcidiecéze olomoucká

ABSTRACT OF THESIS

Title: Evaluation of the course Preparation for marriage in the Czech Republic

Author: Bc. Veronika Kužílková

Supervisor: PhDr. Marek Kolařík, PhD.

Number of pages and characters: 189 884

Number of appendices: 2

Number of references: 131

Abstract:

Each course needs to be revised and adapted to the target group. This thesis aims to present a proposal for the ideal preparation for marriage in Olomouc's archdiocese including the greatest benefits and opportunities for improvement. Three research questions were identified. What do the course participants consider beneficial in this course? What could be improved in the course for participants to rate it as ideal? What do the participants consider to be helpful regarding the priest? A qualitative approach was used for the research and the grounded theory was chosen as the type of research. An online questionnaire was used to generate the data. Improbability methods for the selection of the research sample have been chosen, namely: intentional purposeful selection and self-selection. The research consisted of 128 respondents. The results show that the most suitable form of the course is a group of 2-5 pairs and that the lecturers should give their own experiences and life advices. The core of the course is a discussion in pairs, discussions with other participants and activities. Ideally, a priest should have a lot of discussion with the engaged couple and also confront them even with unpleasant topics.

Key words: marriage, preparation for marriage, Roman Catholic Church, Olomouc's archdiocese

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Online dotazník „Hodnocení kurzu příprava na manželství“
2. Plakát A4

Příloha 1: Online dotazník „Hodnocení kurzu příprava na manželství“

Hodnocení kurzu Příprava na manželství

Dobrý den,

jmenuji se Veronika Kužílková a jsem studentkou 2. ročníku nMgr psychologie na Univerzitě Palackého. Ve své diplomové práci se zabývám „Hodnocením kurzu Příprava na manželství“, který absolvují snoubenci před uzavřením katolického manželství.

Koho hledám?

Absolventy kurzu Příprava na manželství na kterémkoliv centru pro rodinu a u kteréhokoliv kněze v ČR, od této přípravy uběhlo max. 5 let.

Pokud splňujete tato kritéria, budu Vám vděčná za pomoc při dokončení mého studia.

Děkuji mnohokrát za Váš čas,

VK

* Účast ve výzkumu je dobrovolná a anonymní, veškeré údaje budou zpracovány pouze pro účely výzkumu. Dotazník je možné v kterékoli jeho části ukončit. Vyplněním dotazníku dáváte souhlas se zpracováním údajů.

1. část: PŘÍPRAVA NA CENTRU PRO RODINU

V této části je možné se podělit o Vaše zkušenosti a připomínky s přípravou na manželství na centru pro rodinu. Prosím, rozepište se, jak budete chtít a co Vás k tématu napadne. Nejlépe konkrétně a v celých větách.

*Arcidiecéze / diecéze, ve které příprava na manželství probíhala (část na centru pro rodinu):

- Arcidiecéze pražská
- Diecéze českobudějovická
- Diecéze královéhradecká
- Diecéze litoměřická
- Diecéze plzeňská
- Arcidiecéze olomoucká
- Diecéze brněnská
- Diecéze ostravsko-opavská
- Apoštolský exarchát (řeckokatolíci)

*Co konkrétně na kurzu oceňujete, co považujete za přínosné (pro Vás / Váš vztah), co je jeho silnou stránkou?

2. část: PŘEDNÁŠKY

Vaše příprava na manželství obsahovala různá témata, která jsou zde rozdělená do určitých OKRUHŮ. Může se stát, že v závislosti na místě, kde jste přípravu absolvovali, byla témata rozdělena do více setkání. V takovém případě se prosím zkuste vyjádřit k tématům, která jsou uvedena.

*Každou přednášku prosím zhodnoťte a zkuste napsat:

- co si z přednášky ODNÁŠÍTE (co bylo přínosné)
- zda byste se chtěli o tématu dozvědět NĚCO VÍC / NĚCO JINÉHO, co by bylo dobré ZDOKONALIT
- cokoli dalšího, co Vás napadne.

1) JÁ A MOJE RODINA (vliv původní rodiny, rodinné tradice, rituály, zvyky, rozdíly v rodinných prostředích, očekávání manželů)

2) MUŽ A ŽENA, KOMUNIKACE A KONFLIKTY (základní rozdíly mezi mužem a ženou, 5 jazyků lásky, komunikace a řešení konfliktů)

3) VÍRA A VZTAH K BOHU V MANŽELSTVÍ (svátost manželství, manželský slib, vztah věřícího a nevěřícího, modlitba a rozdílné prožívání víry u muže a ženy)

4) SEXUALITA A PLÁNOVANÉ RODIČOVSTVÍ (sexualita z křesťanského pohledu, jednota manželů, sexuální život před manželstvím, rozdílné prožívání sexuality u muže a ženy, plodnost, metoda PPR - přirozené plánování rodičovství)

5) Která témata NEZAZNĚLA a chyběla Vám, popřípadě která NOVÁ TÉMATA byste zařadili:

3. část: FORMA KURZU

* Forma absolvované přípravy:

- Skupinová přednáška
- Individuální příprava na centru pro rodinu
- Individuální příprava u manželů doma
- Víkendová příprava

*Jaká forma kurzu by pro Vás byla ideální a PROČ? Uveďte počet účastníků + formu (skupinová přednáška, individuální příprava, víkendová příprava, návštěva manželů doma, jiná...)

Jaké aktivity / prvky v kurzu oceňujete? Dopište i vlastní:

- Modelové situace (zkuste vyřešit tento problém, ...)
- Rozhovory v páru (popovídat si na předem dané téma či otázky)
- Rozhovory s ostatními účastníky (malá skupina, 2-3 páry)
- Aktivity v páru (napište 5 společných koníčků, naplánujte si společný výlet, ...)
- Kreativní aktivity v páru (nakreslete...)
- Krátké zábavné hry (na poznání)
- Jiné:

4. část: LEKTOŘI

*Popište přednosti a nedostatky lektorských párů z Vašeho kurzu:

*Uveďte věk lektorských párů, který preferujete u konkrétních přednášek:

5. část: PŘÍPRAVA NA MANŽELSTVÍ U KNĚZE

*Co považujete za přínosné / co konkrétně se Vám líbilo na přípravě u Vašeho kněze?

*Co by se dalo udělat jinak / co chybělo?

*Jak by vypadala ideální příprava u kněze / jaký by měl kněz být a co by měl do přípravy zařadit?

6. část: ZÁVĚR

* Jste:

- muž
- žena

* Uveďte Váš věk:

* Považujete se za:

- věřícího praktikujícího katolíka
- věřícího neproaktujícího katolíka
- nevěřícího
- Jiné:

* Rok dokončení kurzu (přípravy na centru):

- 2021
- 2020
- 2019
- 2018
- 2017
- 2016
- 2015

* Měli byste zájem o materiály z kurzu (včetně tipů na literaturu)?

* Myslíte si, že by takový kurz měli absolvovat i nevěřící snoubenci? Proč?

* Cokoliv, co byste chtěli ještě vzkázat či doplnit

* V případě zájmu uveďte svůj e-mail pro zaslání výsledků výzkumu:

Příloha 2: Plakát A4

Vždy byly doplněny informace, které byly pro výzkum důležité. Plakát sloužil pouze pro atraktivnější dojem propagace.

